

#cncd15

Raport de activitate 2016

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

Raport de activitate

2016

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Cuprins

Cuvânt înainte	4
Date statistice privind petițiile primite în anul 2016 și activitatea de soluționare	7
Date privind activitatea de soluționare a petițiilor	8
Activitatea de soluționare	15
Activitatea de reprezentare juridică a intereselor Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării	23
Rata de promovare a „examenului judiciar” la care au fost supuse hotărârile Colegiului director în cursul anului 2016	26
Rezultatele statistice ale demersurilor judiciare inițiate în scopul angajării răspunderii civile delictuale	26
Raportarea rezultatelor statistice	27
Activitatea de avizare juridică și contractare	28
Exemple din cazurile de contencios administrativ ale C.N.C.D. din anul 2016	28
Raport privind activitatea Serviciului de Inspecție în anul 2016	40
Situația statistică a dosarelor investigate de Serviciul de Inspecție în anul 2016	40
Raport privind activitatea Compartimentului Structuri Teritoriale în anul 2016	41
Asigurarea stagiului de practică pentru studenți în anul 2016	42
Exemple din jurisprudența constatărilor Colegiului director al C.N.C.D.	45
Prevenirea formelor de discriminare	69
Problematika discriminării din România reflectată în rapoartele internaționale	85
Reprezentarea României la nivel internațional	91
Proiecte derulate de C.N.C.D. din fonduri externe	103
Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă	115
Date de ordin financiar și personal	120

Cuvânt înainte

Prezentul raport cuprinde activitatea relevantă a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în domeniile principale în care își desfășoară atribuțiile.

Capitolele principale ale raportului de activitate sunt reprezentate de:

- Date statistice privind petițiile primite în anul 2016 și activitatea de soluționare
- Activitatea de reprezentare juridică a intereselor Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării
- Rata de promovare a „examenului judiciar” la care au fost supuse hotărârile Colegiului director în cursul anului 2016
- Rezultatele statistice ale demersurilor judiciare inițiate în scopul angajării răspunderii civile delictuale
- Exemple din cazurile de contencios administrativ ale C.N.C.D. din anul 2016
- Exemple din jurisprudența constatărilor Colegiului director al C.N.C.D.
- Prevenirea formelor de discriminare
- Problematika discriminării din România reflectată în rapoartele internaționale
- Reprezentarea României la nivel internațional

-
- Proiecte derulate de C.N.C.D. din fonduri externe
  - Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă
  - Date de ordin financiar și personal

Supunem materialul de față spre studiu, analiză și invitându-vă, totodată, să formulați recomandările pentru îmbunătățirea activității instituției.

În anul 2017, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării aniversează 15 ani de la înființarea instituției, moment ce înseamnă abordarea problematicii nediscriminării asumat, integrat și echilibrat pentru toate criteriile, asimilând normele europene din domeniu la specificul național. Cei 15 ani de experiență au dus la o îmbunătățire considerabilă a activității instituției și a domeniului nediscriminării, a mentalității societății românești și a practicilor nediscriminatorii. Acestea au fost posibile printr-o activitate constantă în domeniul prevenției, prin susținerea unor cursuri de formare pentru o plajă largă socio-profesională, printr-o evoluție exigentă a jurisprudenței și printr-un parteneriat strâns, extern și intern, cu toți factorii relevanți și implicați.

În acest context, ne exprimăm convingerea că în următorii ani vom asista la o dezvoltare constantă a efectelor pozitive asupra întregii societăți, prin intensificarea activității instituției.

■

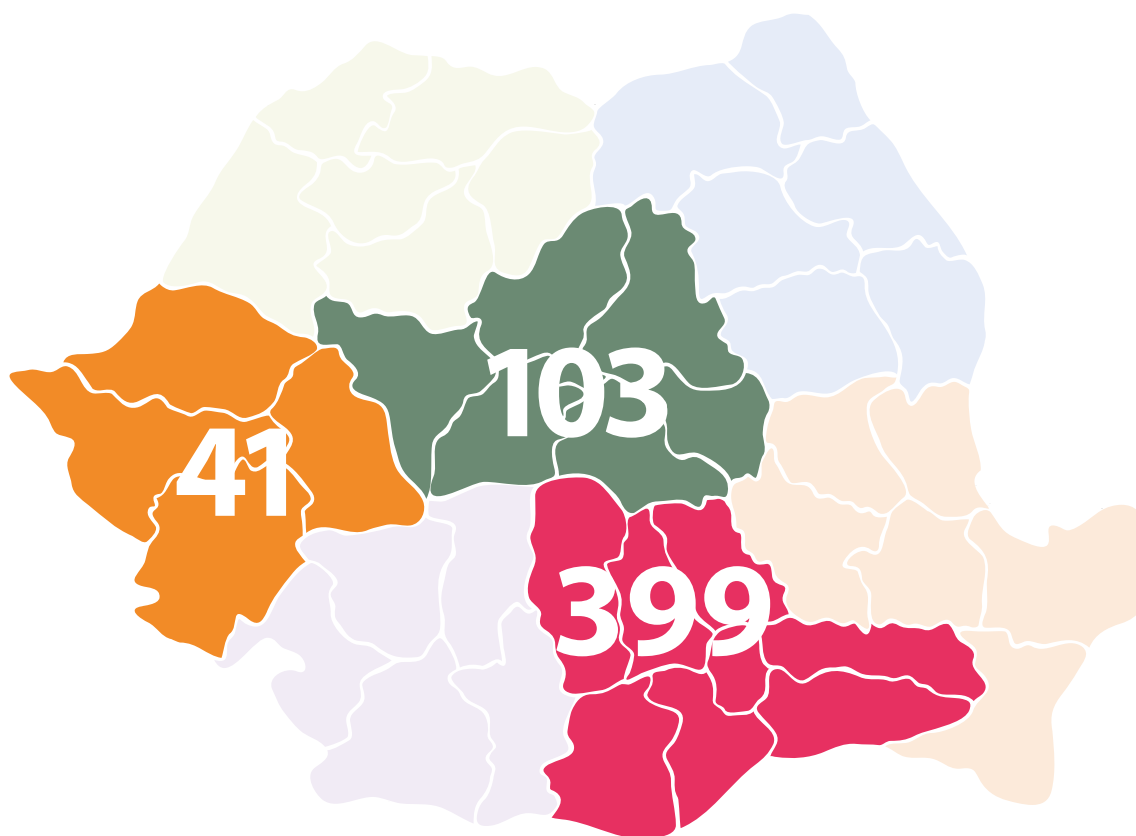
Date statistice privind
petițiile primite în anul 2016
și activitatea de soluționare

Date privind activitatea de soluționare a petițiilor

Număr petiții

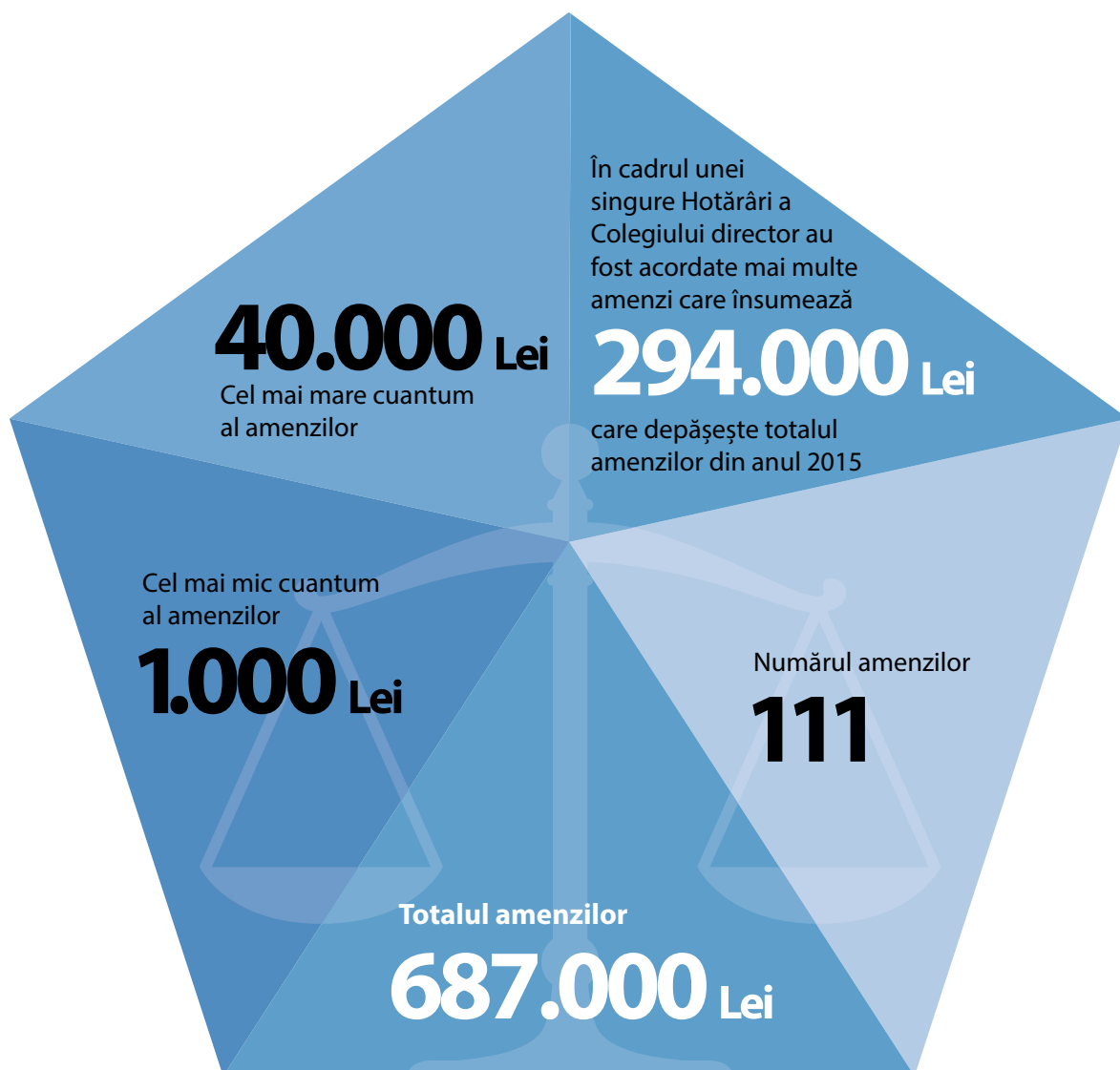

Cele mai multe petiții provin din { Regiunea Sud Mureș **399**
 Regiunea Centru **103**

Cele mai puține petiții provin din Regiunea Vest **41**

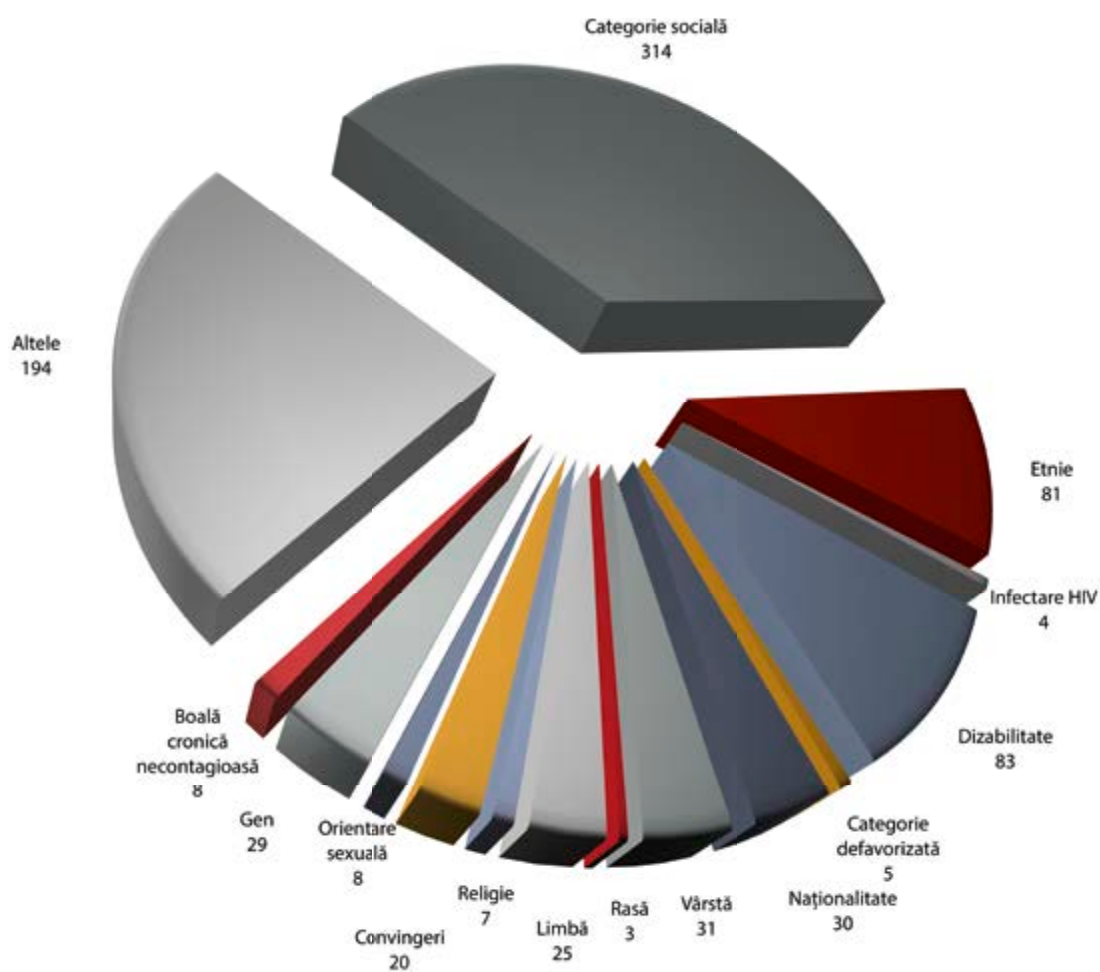
Repartizare petiții

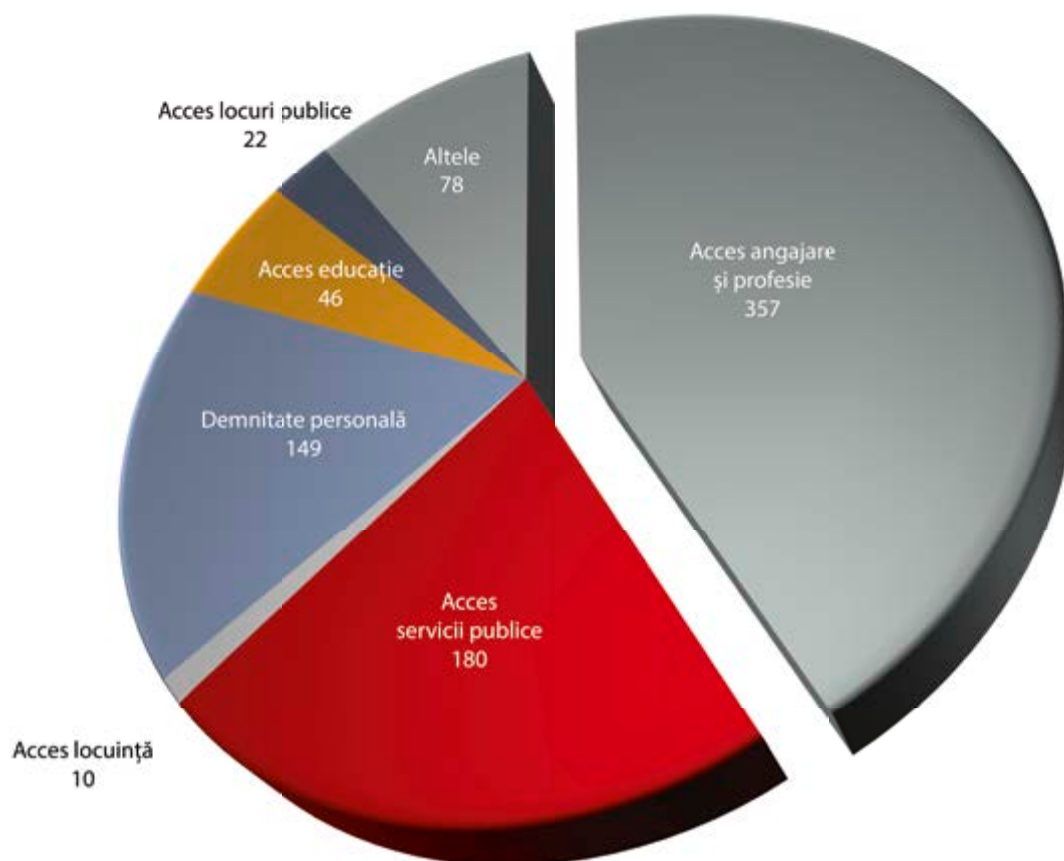
Situația amenzilor în anul 2016

CRITERII	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Boală cronică necontagioasă	0	0	6	2	3	2	4	2	0	1	6	9	9	5	8
Orientare sexuală	1	5	6	9	6	7	6	6	4	8	3	13	9	3	8
Infecțare HIV	0	1	15	10	5	3	7	1	3	1	5	4	3	4	4
Limbă	0	2	1	2	2	7	11	13	16	10	43	38	27	27	25
Convingeri	4	12	23	19	8	10	14	13	4	2	15	14	13	4	20
Religie	2	9	9	11	8	12	15	6	6	5	5	11	18	14	7
Categorie defavorizată	2	0	10	6	4	26	22	9	7	14	10	13	25	26	5
Vârstă	6	11	14	17	10	10	24	10	9	16	5	18	21	22	31
Gen	3	14	13	9	11	22	32	9	18	15	21	31	46	28	29
Naționalitate	1	12	21	39	20	39	54	28	42	33	49	61	49	36	30
Dizabilitate	3	31	18	21	20	70	55	49	38	42	45	42	57	56	83
Etnie	34	66	45	85	69	82	62	62	54	62	61	66	42	61	81
Altele	52	184	108	61	132	32	159	96	83	81	69	121	127	147	194
Rasă	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0	0	3	2	1	3
Categorie socială	26	126	63	90	132	514	372	222	193	175	211	414	328	318	314
TOTAL	134	473	353	382	432	836	837	528	478	465	548	858	776	752	842

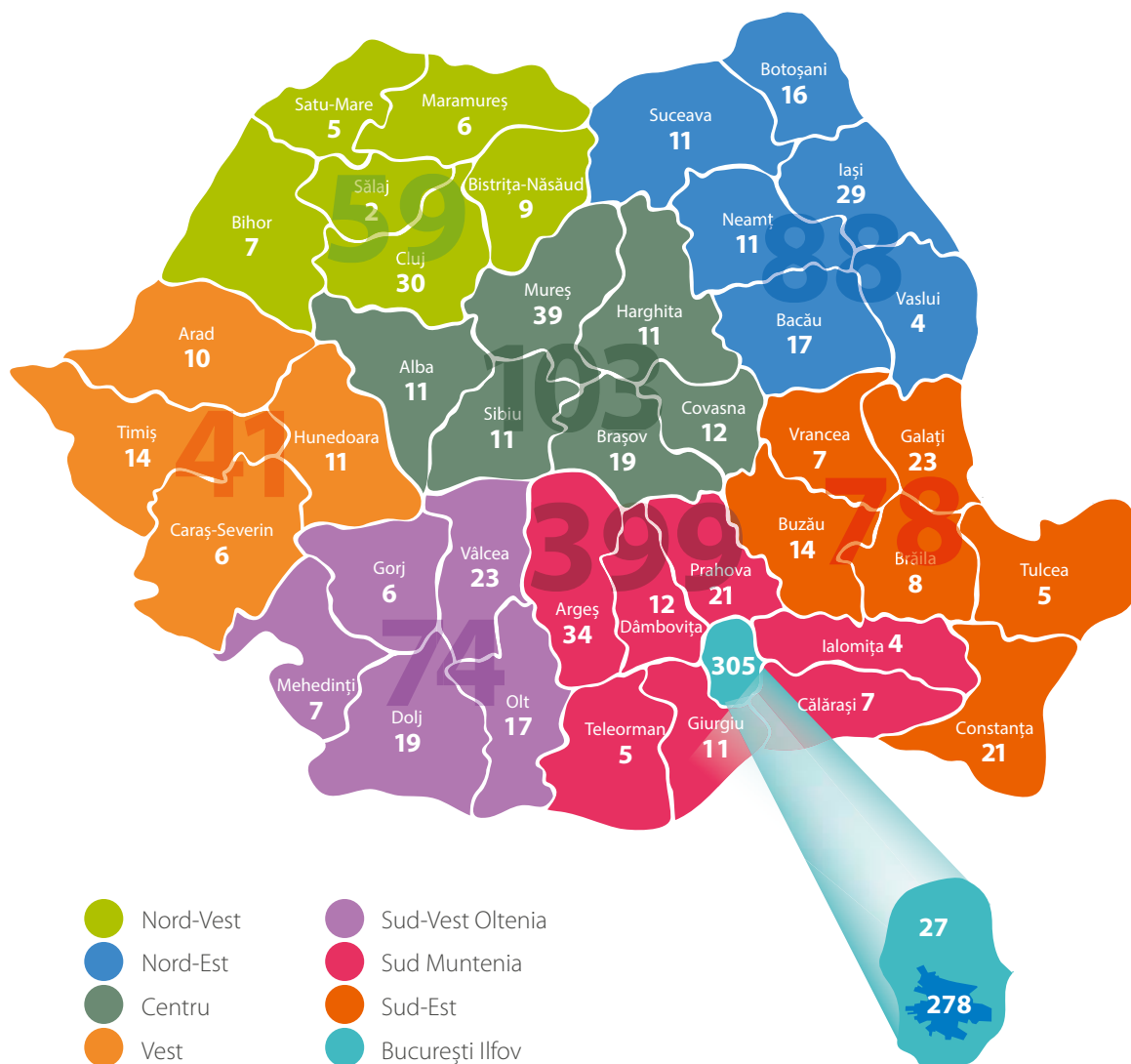
Distribuirea petițiilor primite de C.N.C.D. în perioada 2002–2016

Repartizarea dosarelor pe criterii de discriminare în 2016

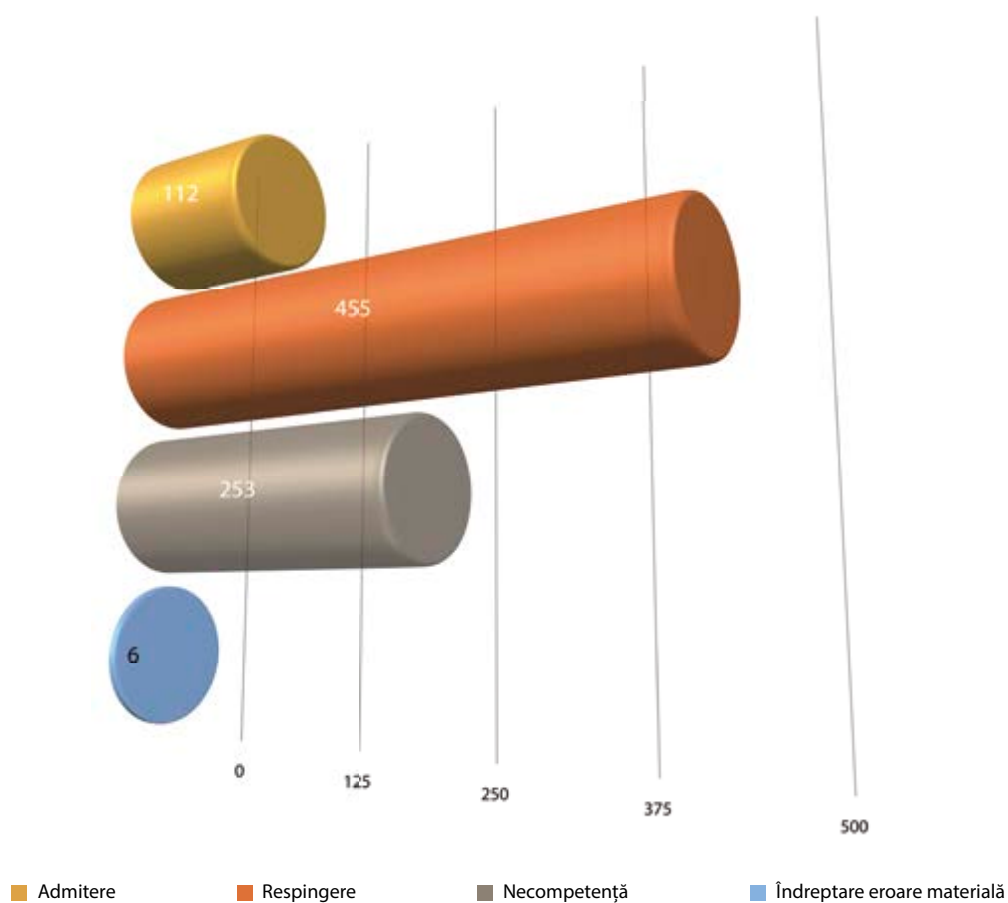
Repartizarea dosarelor pe domenii de discriminare în 2016

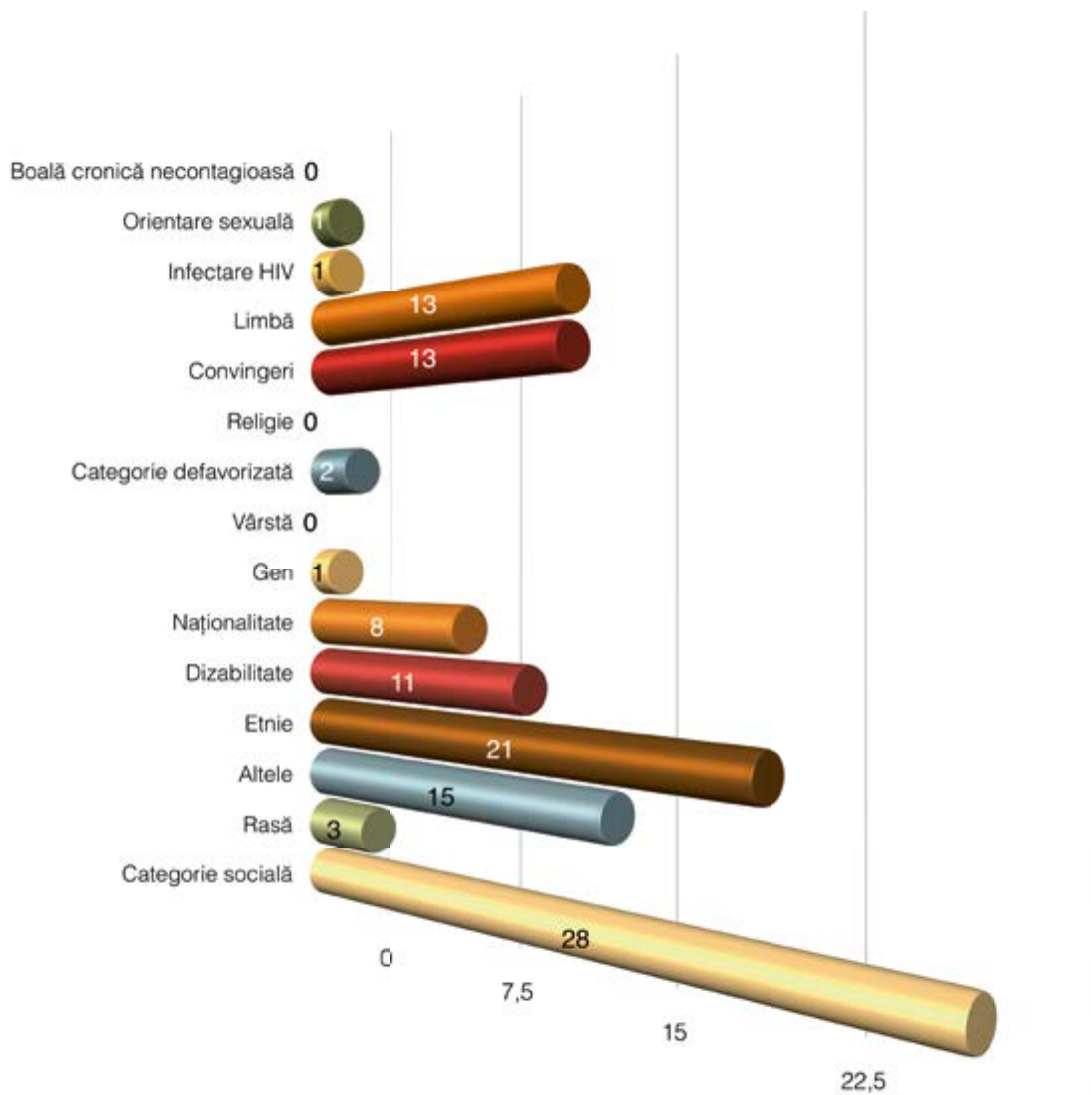
Distribuirea petițiilor primite în 2016 pe județe și regiuni de dezvoltare

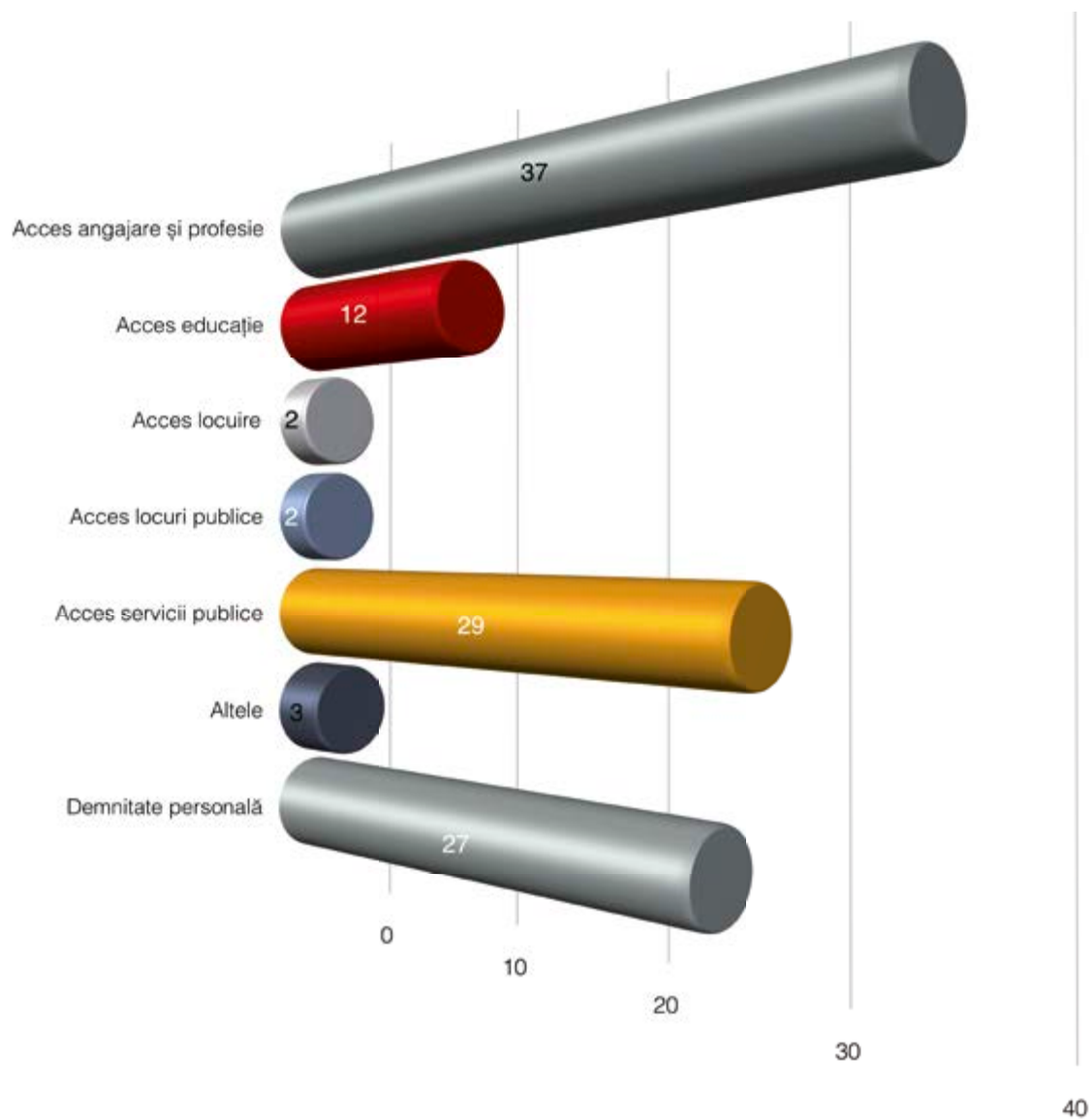
Activitatea de soluționare

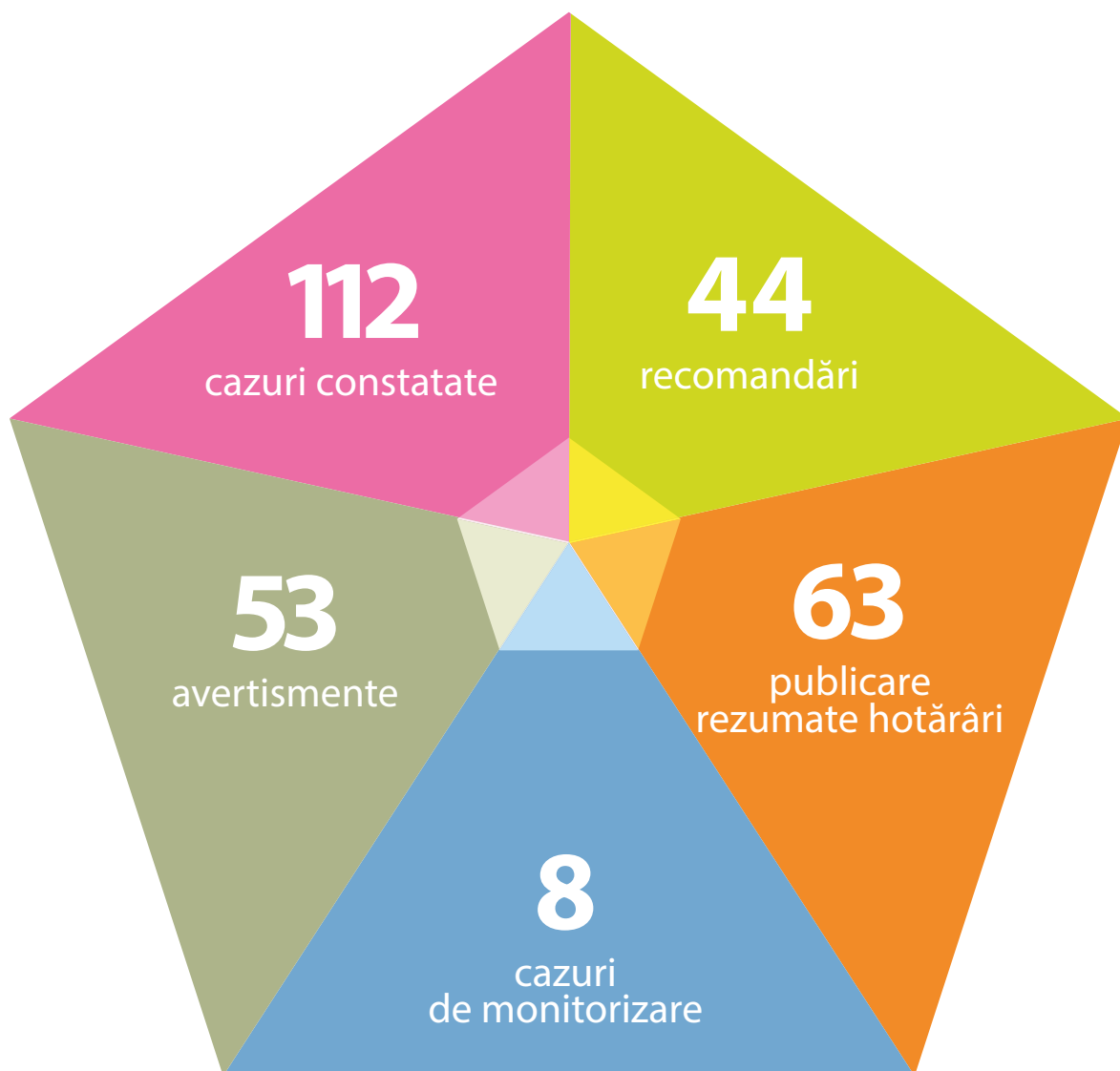
Activitatea de soluționare în 2016

Constatările în anul 2016 în funcție de criterii

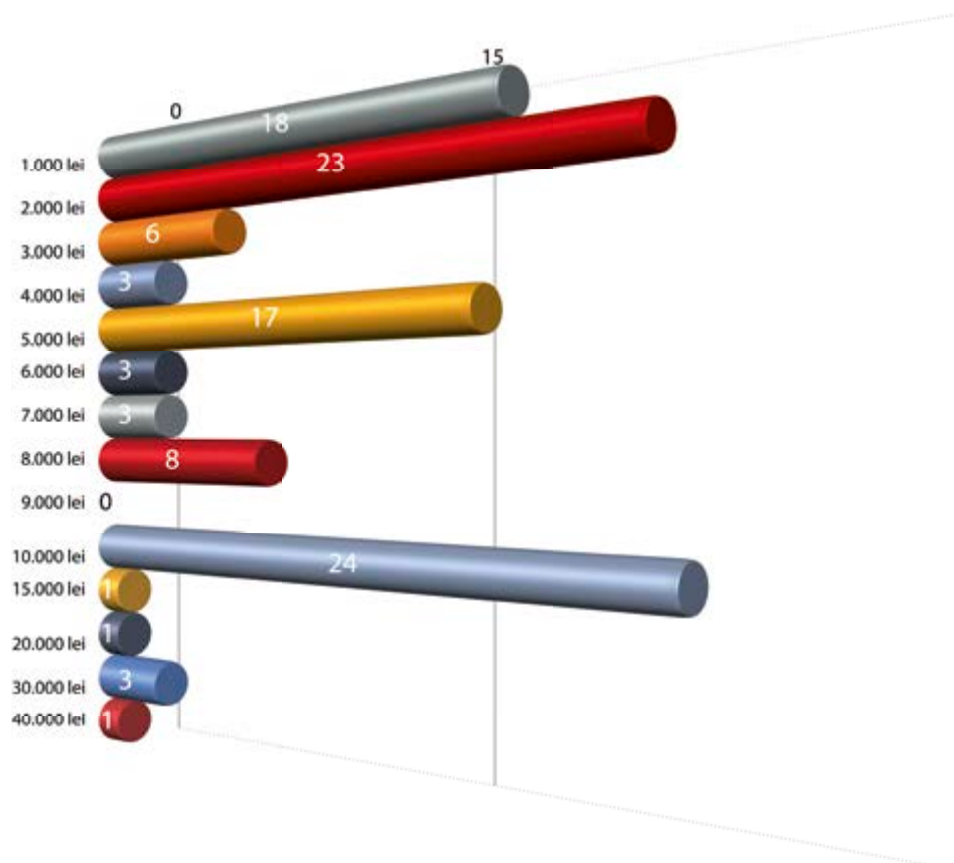

Constatările în anul 2016 în funcție de domenii

Criteriul / Constatări total 2016	Amendă	Recomandare	Avertisment	Monitorizare	Publicare rezumat hotărâre
Boală cronică necontagioasă					
Orientare sexuală	1				
Limbă	3	11	20	1	2
Convingeri					
Vârstă			1		
Categorie defavorizată					
Religie	1	1	2		1
Gen	5	1	3		1
Naționalitate	6	2	7		4
Dizabilitate	42	13	10	5	35
Etnie	15	5	4		5
Altele	5	3	3	1	3
Categorie socială	24	7	1	1	11
Infectare HIV	2	1	1		
Rasă	7		1		1
Total	111	44	53	8	63

Domeniul / Constatări total 2016	Amendă	Recomandare	Avertisment	Monitorizare	Publicare rezumat hotărâre
Acces angajare și profesie	25	13	10	2	11
Acces educație	10	5	5	1	4
Acces locuire	1	1	1	1	1
Acces locuri publice	4				2
Acces servicii publice (TOTAL)	47	18	24	3	37
administrative	11	11	22	1	3
bancare	2	1			1
de sănătate	7	6	2	1	1
de transport	27			1	32
juridice					
hoteliere					
Altele	1	2	2	1	1
Demnitate personală	23	5	11		7
Total	111	44	53	8	63

Cuantumul și numărul amenzilor în anul 2015

Activitatea de reprezentare
juridică a intereselor
Consiliului Național pentru
Combaterea Discriminării

Asistarea convențională și reprezentarea intereselor Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, atât în ceea ce privește litigiile procesuale al căror obiect se circumscrie controlului de legalitate și temeinicie aplicat hotărârilor Colegiului director, cât și în genere, este asigurată de către Serviciul Juridic, Contencios și Contracte din cadrul Direcției Juridice a Consiliului.

În mod excepțional (contextual și opțional), la solicitarea expresă a președintelui C.N.C.D., activitatea de reprezentare a intereselor Consiliului în fața instanțelor judecătorești poate fi asigurată, în cauzele ce privesc fapte de discriminare, și de către acei membri ai Colegiului director licențiați în științe juridice.

Astfel cum statuează dispozițiile art. 20 din O.G. nr. 137/2000R, coroborat cu prevederile „Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor”, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 348 din 06.05./2008, adoptată în baza art. III, alin. 1 – Cap. IV din O.G. nr. 137/2000R, petițiile al căror obiect îl constituie reclamarea unor fapte de discriminare sunt soluționate de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării **prin „hotărâre” – act administrativ-jurisdicțional.**

Activitatea de soluționare a litigiilor juridice care formează obiectul petițiilor anterior precizate se produce într-un cadru administrativ-jurisdicțional, după o anumită procedură specială care subsumează caracteristicile fundamentale ale jurisdicției speciale administrative: facultativitatea și gratuitatea jurisdicției, independența funcțională a autorității jurisdicționale, respectarea principiilor asigurării dreptului la apărare și garantării contradictorialității.

Examenul de legalitate și temeinicie la care sunt supuse hotărârile Colegiului director al C.N.C.D. este de competența instanțelor de contencios administrativ (curți de apel, ca instanțe de fond, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de recurs), astfel cum reglementează dispozițiile art. 20, alin. (9) și (10) din O.G. nr. 137/2000, republicată, coroborat cu art. 6 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Termenul legal în care se pot contesta aceste acte administrativ-jurisdicționale este de 15 zile de la comunicare, în sens contrar acestea constituind de drept titlu executoriu.

Rata de promovare a „examenului judiciar” la care au fost supuse hotărârile Colegiului director în cursul anului 2016

În cursul anului 2016, instanțele judecătorești competente (curți de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție) au avut pe rol, în curs de judecare, un număr de 351 cauze, al căror obiect l-a constituit controlul de legalitate și temeinicie aplicat hotărârilor C.N.C.D. adoptate în baza art. 20 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

În urma controlului de legalitate și temeinicie aplicat hotărârilor C.N.C.D. în cursul anului 2016, instanțele judecătorești au dat câștig de cauză Consiliului, la fond și/sau recurs, în **236 de cauze, iar în 41 de cauze acțiunile promovate împotriva hotărârilor au fost admise.**

La finalul anului 2016, **281 de cauze se aflau, în continuare, în curs de judecare** pe rolul instanțelor de judecată (fond/recurs).

Astfel, potrivit rezultatelor statistice, rata de promovare a „examenului judiciar” la care au fost supuse hotărârile C.N.C.D. în cursul anului 2016, circumscris cauzelor judecate, s-a menținut, în continuare, la un grad ridicat - aprox. 86%.

Rezultatele statistice ale demersurilor judiciare inițiate în scopul angajării răspunderii civile delictuale

Notă introductivă:

În temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000R, persoana care se consideră discriminată poate formula în fața instanței de judecată o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun. Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare. Judecarea cauzei are loc cu citarea obligatorie a Consiliului.

Așadar, prin O.G. nr. 137/2000, legiuitorul național a înțeles să instituie în domeniul nediscriminării, pe lângă răspunderea administrativ-contravențională, și răspunderea civilă delictuală, conturată prin funcția sa reparatorie ce consistă în obligarea „discriminatorului” la repararea prejudiciului cauzat, respectiv repunerea în situația anterioară, prin înlăturarea tuturor consecințelor dăunătoare ale ilicitului de natură discriminatorie.

Prin reglementarea procedurii juridice a „sanționării civile” în domeniul nediscriminării, de competența exclusivă a instanței de drept comun, legiuitorul a urmărit ca judecata acțiunilor cu obiect „repararea prejudiciului cauzat prin acte și fapte de discriminare”, pe cale delictual-civilă, să se realizeze cu participarea procesuală a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Participarea procesuală de jure a Consiliului în astfel de cauze judecătorești se realizează în calitatea specială de „monitor al cazurilor de discriminare”, „consultant judiciar”, „expert” în

domeniul nediscriminării, fără, deci, să-i fie atribuită calitate procesuală pasivă, fiind, astfel, protejat de obligațiile dispozitive ale hotărârilor judecătorești pronunțate în aceste cauze.

O astfel de participare procesuală a C.N.C.D. în temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000 are la bază funcția de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte, precum și cu statutul de organism specializat - posesor al cunoștințelor juridice (teoretice și practice) fundamentale în domeniul egalității în drepturi și al nediscriminării.

Participarea procesuală a C.N.C.D. în baza art. 27 din O.G. nr. 137/2000R privește toate cauzele judecătorești, indiferent de obiectul concret al acestora (conflicte de muncă, anulare de acte administrative, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții, drepturi bănești etc.), care vizează *lato sensu* principiul nediscriminării, intentate pe rolul tuturor instanțelor de judecată competente material și teritorial de pe întreg teritoriul României.

În această împrejurare procesuală, forul consultativ-expert (C.N.C.D.) poate emite, *ex officio*, „puncte de vedere cadru-directive”, menite să învedereze legislația națională și comunitară antidiscriminare, respectiv mecanismul tehnico-juridic de interpretare și aplicare specific acestei legislații, sau, după caz, la solicitarea expresă a instanței (și în măsura în care dispune de toate aspectele de fapt și de drept, inclusiv de probele scrise și testimoniale administrate în cauza judiciară), „expertize - opinii juridice de specialitate”, în esență lucrări procesuale cu valoare de „consultanță judiciară” în domeniul egalității în drepturi și al nediscriminării.

Raportarea rezultatelor statistice

În anul 2016, C.N.C.D. a fost chemat în instanță, în calitate de for consultativ - „expert specializat”, în scopul formulării unor „puncte de vedere de specialitate” (lucrări procesuale cu valoare de „consultanță judiciară”) pentru un număr total (aferent cauzelor intentate atât în a.c., cât și anterior, dar a căror judecată s-a continuat în anul 2016) de aprox. 750 de cauze judecătorești (dintre care un nr. de 365 de cauze judecătorești noi/intentate în cursul anului 2016), al căror obiect viza angajarea răspunderii civile delictuale (despăgubirea victimei) ca urmare a încălcării principiului nediscriminării.

Cauzele judecătorești intentate pe rolul instanțelor de judecată în cursul anului 2016 (în nr. de 365 de cauze) se clasifică statistic în raport cu obiectul acestora, după cum urmează:

- aprox. 160 acțiuni cu obiect „drepturi bănești”;
- aprox. 205 acțiuni cu obiect cuprins la categoria „alte cereri” (conflicte de muncă, anulare act administrativ, reziliere contract, refuz soluționare cerere, pretenții - altele decât drepturile bănești/salariale - etc.).

Soluțiile pronunțate în cursul anului 2016 de către instanțele de judecată investite cu angajarea răspunderii delictual-civile în materia nediscriminării (soluții aferente cauzelor intentate atât în a.c., cât și anterior, dar a căror judecată s-a continuat în anul 2016), la care C.N.C.D. a participat procesual în calitate de „expert specializat”, se raportează astfel:

- aprox. 183 soluții de admitere;
- aprox. 316 soluții de respingere.

Activitatea de avizare juridică și contractare

În cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-a derulat în mod uzual și constant, prin intermediul Direcției Juridice, activitatea de acordare a avizului de legalitate atât pentru documentele juridice ale entității, respectiv pentru celelalte măsuri ce urmau a fi luate de către conducerea instituției sau de către structurile departamentale în exercitarea atribuțiilor și care estimau antrenarea răspunderii patrimoniale, cât și pentru contractele de achiziție publică, adecvat procedurilor specifice.

Exemple din cazurile de contencios administrativ ale C.N.C.D. din anul 2016

Cazul nr. 1

I. Obiectul cauzei:

Prin petiția înregistrată la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, petenta S.S.I. a sesizat hărțuirea și discriminarea la locul de muncă, care au intervenit la momentul întoarcerii la locul de muncă din concediul de creștere și îngrijire a copilului – petenta aflându-se în plata stimulentului de inserție.

Petenta S.S.I. a mai sesizat faptul că a fost mutată din biroul său într-o sală de ședințe, că i-au fost retrase toate atribuțiile, că nu i se dă nimic de făcut, că i-au fost retrase toate efectele necesare desfășurării activității, în scopul de a-și prezenta demisia.

II. Soluția dispusă de C.N.C.D.

Prin Hotărârea nr. 349/12.08.2015 emisă în dosarul nr. 163/2015, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin. (1) și (5) respectiv art. 7 lit. b) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și a sancționat partea reclamată S.C. Agora Marketing & Consulting S.R.L. cu amendă contravențională în cuantum de 5000 lei, în conformitate cu dispozițiile art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

III. Controlul judecătoresc aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 349/12.08.2015 emisă în dosarul nr. 163/2015.

Prin acțiunea formulată în fața Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamanta S.C. Agora Marketing & Consulting S.R.L. a chemat în judecată Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând instanței de judecată să

dispună anularea Hot. C.N.C.D. nr. 349/12.08.2015 emisă în dosarul C.N.C.D. nr. 163/2015, ca fiind nelegală și netemeinică.

III. 1. Rezumatul criticilor reclamantei S.C. Agora Marketing & Consulting S.R.L.:

- Colegiul director al C.N.C.D. a reținut o situație de fapt care nu este reală, bazându-se doar pe susținerile petentei, chiar dacă acestea nu au fost dovedite și a ignorat argumentele și dovezile în combatere aduse de Agora;
- C.N.C.D. nu a arătat în mod specific care sunt elementele concrete în care se materializează condițiile cumulative ale unei fapte de discriminare.
- În speță, nu sunt întrunite condițiile pentru a se reține existența unei fapte de discriminare, astfel cum, în mod greșit, a reținut Colegiul director al C.N.C.D.

III. 2. Rezumatul apărărilor C.N.C.D.:

În concret, raportat la obiectul pricinii, fapta reținută a fi discriminare constă, în esență, în tratamentul nefavorabil aplicat unei femei în situația legală de protecție post-concediu de creștere a copilului, respectiv efectul discriminatoriu al modificării atribuțiilor de serviciu și hărțuirii morale ulterior exercitării dreptului la concediu în cauză (în perioada acordării stimulentei de inserție).

Protecția la locul de muncă, cu caracter particular și extraordinar, în condițiile dispozițiilor legale speciale, presupune un tratament favorabil aplicat femeii aflată în concediu de creștere a copilului (și post concediu), concretizat atât în interdicția concedierii pe durata exercitării dreptului la concediu, inclusiv pe o perioadă de 6 luni după revenirea definitivă în unitate, cât și în dreptul de a se întoarce la ultimul loc de muncă ori la un loc de muncă echivalent, având condiții de muncă echivalente și, de asemenea, de a beneficia de orice îmbunătățire a condițiilor de muncă la care ar fi avut dreptul în perioada absenței.

Refuzul aplicării de către reclamanta S.C. Agora Marketing & Consulting S.R.L. a dispozițiilor Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, O.U.G. nr. 96/2003 privind protecția maternității la locul de muncă, O.U.G. nr. 111/2010 privind concediu și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor și a Legii nr. 53/2003 privind Codul muncii, a condus la aplicarea asupra petentei S.S.I. a unui tratament nefavorabil ca salariată cu un statut special și anume femeie aflată în situația legală de protecție post-concediu de creștere a copilului, respectiv efectul discriminatoriu al modificării atribuțiilor de serviciu și a locului de muncă, precum și a hărțuirii morale ulterior exercitării dreptului la concediu de maternitate (în perioada acordării stimulentei de inserție), fapte ce intră fără putință de tăgadă în sfera dispozițiilor art. 2 alin. (1) coroborate cu art. 7 lit. b) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

III. 3. Soluția instanței de judecată:

Curtea de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, prin Sentința civilă nr. 2253/28.06.2016, a respins acțiunea formulată de reclamanta S.C. Agora Marketing & Consulting S.R.L. împotriva Hot. C.N.C.D. nr. 349/12.08.2015 emi-

să în dosarul nr. 163/2015, ca neîntemeiată, și a menținut în integralitate actul administrativ-jurisdicțional emis de C.N.C.D., ca legală și temeinică, pe baza următoarelor considerente:

- C.N.C.D. a reținut în mod corect că petenta se află în situația legală de protecție post-concediu de creștere a copilului, în perioada acordării stimulentului de inserție. Motivele invocate de către reclamantă, privind demararea procesului de reorganizare și eficientizare a activității și a structurii de personal, raportat la modificarea atribuțiilor de serviciu și a locului de muncă în ceea ce o privește pe petenta S.C.I., nu sunt compatibile cu situația specială a acesteia de salariată întoarsă din concediu de creștere și îngrijire a copilului;
- C.N.C.D. a reținut corect că ulterior revenirii salariatei S.S.I. din concediul de creșterea copilului, societatea angajatoare avea obligația pozitivă de a o reîncadra activ în muncă, pe postul deținut anterior sau, în ultimă instanță, la un loc de muncă echivalent, având în mod concret și efectiv condiții de muncă echivalente, corelativ dreptului subiectiv al salariatei.

La data elaborării Raportului, Sentința civilă nr. 2253/28.06.2016 este definitivă prin nerecurarea sa de către reclamanta S.C.Agora Marketing & Consulting S.R.L.

Cazul nr. 2

I. Obiectul cauzei:

C.N.C.D. a fost sesizat de Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen – Filia, Fundația Parteneriat pentru Egalitate, Fundația Centrul de Resurse pentru Participare Publică, Asociația Transcena, Asociația Romano ButiQ, Asociația Societatea de Analize Feministe – Anna, Asociația Grado, Asociația E-Romnja, Asociația Pas Alternativ, Asociația pentru Promovarea Femeii, Asociația Romanian Women Lobby, Fundația Centrul de Mediere și Securitate Comunitară, Societatea de Educație Contraceptivă și Sexuală, Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice, Asociația Agenția de Monitorizare a Presei, Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen și Agenția de Dezvoltare Comunitară – Împreună, cu privire la o potențială faptă de discriminare săvârșită de Ministerul Apărării Naționale, prin alocarea în mod diferențiat a locurilor în vederea admiterii în instituțiile de învățământ proprii (Academia Forțelor Terestre Nicolae Bălcescu Sibiu, Academia Forțelor Aeriene Henri Coandă Brașov, Academia Forțelor Navale Constanța, Școala Militară de Maiștri și Subofițeri a Forțelor Terestre Basarab I, Școala Militară de Maiștri și Subofițeri a Forțelor Aeriene Traian Vuia și Școala de Maiștri Militari a Forțelor Navale „Amiral Ion Murgescu”), în sensul prevederii unui număr de locuri considerabil mai mic pentru femei, în raport cu numărul de locuri rezervate bărbaților.

II. Soluția dispusă de C.N.C.D.

Prin Hotărârea nr. 568/08.10.2014 emisă în dosarul nr. 203/2014, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a dispus că faptele sesizate constituie discriminare potrivit art. 2 alin. (1) și (4) respectiv art. 11 alin. (2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. De asemenea, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat partea reclamată Ministerul Apărării Naționale

cu avertisment, potrivit dispozițiilor art. 5 alin. (2) din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

Mai mult decât atât, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a adresat părții reclamante - Ministerul Apărării Naționale - recomandarea de a respecta pe viitor principiul nediscriminării și al egalității de șanse dintre femei și bărbați.

III. Controlul judecătoresc aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 568/08.10.2014 emisă în dosarul nr. 203/2014.

Prin acțiunea formulată în fața Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantul, Ministerul Apărării Naționale, a chemat în judecată Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând instanței de judecată să admită cererea de chemare în judecată astfel cum a fost formulată și să dispună anularea Hot. C.N.C.D. nr. 568/08.10.2014 emisă în dosarul C.N.C.D. nr. 203/2014.

III. 1. Rezumatul criticilor reclamantului Ministerul Apărării Naționale:

- Profesia de militar se exercită prin executarea de misiuni extrem de solicitante din punct de vedere fizic, o asemenea caracteristică fiind improprie structurii anatomice a persoanelor de sex feminin. Această categorie este întâlnită în mediul militar ocupând funcții „necombatante”, cu profil administrativ;
- Segregarea pe criteriul de sex a locurilor scoase la concurs în cadrul procesului de admitere în instituțiile de învățământ proprii reprezintă o derogare de la principiul egalității de tratament între femei și bărbați;
- Abordarea domeniului de către Ministerul Apărării Naționale se face în concordanță cu politicile existente la nivelul Uniunii Europene și legislația națională, deși la o primă observare de ansamblu, cum au procedat și semnatarii petiției, se creează impresia, falsă de altfel, a existenței unei forme aparente de discriminare, care se înlătură pe măsură ce problematica se aprofundează.

III. 2. Rezumatul apărărilor C.N.C.D.:

Examinând sesizarea, documentele depuse la dosar precum și dispozițiile legale incidente, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat faptul că măsura dispusă de către reclamantul Ministerul Apărării Naționale, prin alocarea în mod diferențiat a locurilor pentru admiterea în instituțiile de învățământ proprii, pe criteriul gen/sex, în sensul prevederii unui număr de locuri considerabil mai mic pentru femei, în raport cu numărul de locuri rezervate bărbaților, nu are o justificare obiectivă și nici măsurile utilizate nu sunt adecvate și necesare, întrucât aplicarea acestei măsuri conduce la limitarea accesului persoanelor de sex feminin la accesarea, pe bază de concurs, la instituțiile de învățământ proprii și, ulterior, în structurile operaționale ale Ministerului Apărării Naționale, fiindu-le încălcat atât dreptul la educație, cât și dreptul la muncă.

Trebuie lăsat la aprecierea candidaților, indiferent de sex, dacă își asumă riscurile pe care le presupune activitatea ce urmează să fie desfășurată și nu trebuie să fie limitat accesul persoanelor de sex feminin la accesarea în structurile de specialitate ale ministerului, prin

impunerea unor condiții care pot conduce la crearea unui tratament diferențiat între candidați, fără existența unei justificări obiective și care, în final, ar conduce la încălcarea atât a dreptului la educație și muncă, cât și a dreptului la demnitatea persoanelor în cauză.

Toți candidații, indiferent de sex, au dreptul la libera alegere a unei profesii, indiferent cât de grea sau ușoară este acea profesie. Într-adevăr, performanțele fiecărui candidat pot și trebuie să fie verificate în funcție de activitatea ce urmează să fie desfășurată și doar urmare verificării aptitudinilor să se facă departajarea. Oricum, examenul de accesare în structurile operaționale ale Ministerului Apărării Naționale presupune și susținerea unor probe eliminatorii care departajează astfel candidații care dau dovadă că pot face parte din structurile operaționale ale ministerului.

III. 3. Soluția instanței de judecată:

Curtea de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, prin Sentința civilă nr. 1090/01.04.2016, a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată formulată de reclamantul Ministerul Apărării Naționale având ca obiect anularea Hotărârii C.N.C.D. nr. 568/08.10.2014 emisă în dosarul nr. 203/2014 și a menținut în integralitate actul administrativ-jurisdicțional emis de C.N.C.D., ca legal și temeinic, pe baza următoarelor considerente:

- În considerentele hotărârii contestate, pârâtul C.N.C.D. a avut în vedere jurisprudența europeană, admitând că în domeniul apărării naționale, diferența dintre candidații de sex masculin și feminin este o măsură legitimă, ce intră în marja de apreciere de care beneficiază reclamantul Ministerul Apărării Naționale. Ceea ce însă a condus la constatarea unei fapte de discriminare a fost lipsa unor dovezi din partea reclamantului, în sensul proporționalității măsurii;
- În cauză, analizând apărărilor formulate de reclamant, Curtea constată că acesta s-a limitat la a invoca dreptul său de a aplica o diferență de tratament prin raportare la specificul domeniului în care acționează, fără a aduce niciun argument cu privire la proporționalitatea unei astfel de măsuri. Singura descriere din cererea de chemare în judecată vizează specialitățile militare din arma Marină, însă dificultățile invocate de reclamant referitor la desfășurarea unei astfel de misiuni pot fi reținute, deopotrivă, în ceea ce îi privește pe bărbați, argumentele invocate nefiind convingătoare;
- Reclamantul ar fi trebuit să justifice, în concret, decizia de a scoate la concurs un anumit număr de locuri pentru candidații de sex masculin și cei de sex feminin pentru fiecare armă/specialitate militară – să descrie specificul fiecărei activități, să argumenteze necesitatea unui anumit număr de bărbați/femei prin raportare la aceasta, dar și la numărul de persoane angajate deja în sistem și la cerințele organismelor internaționale. Altfel, scoaterea la concurs a unui număr redus de locuri pentru fete în discipline precum cercetare, comunicații și informatică, intendență și administrație apare, de la bun început, ca fiind o discriminare nejustificată, în timp ce, pentru celelalte specialități, există dubii cu privire la legalitatea măsurii de excludere totală a candidaților femei sau instituirea unui număr infim de locuri față de cele pentru bărbați.

La data elaborării Raportului, cauza se află în procedura de filtru pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, ca urmare a recursului declarat de Ministerul Apărării Naționale.

Cazul nr. 3

I. Obiectul cauzei:

Prin autosesizarea nr. 1260/03.03.2016 constituită în dosarul C.N.C.D. nr. 2A/2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a sesizat din oficiu împotriva Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, Primarul General al Municipiului București, Primarul Municipiului Alba Iulia, Primarul Municipiului Alexandria, Primarul Municipiului Arad, Primarul Municipiului Baia Mare, Primarul Municipiului Brașov, Primarul Municipiului Brăila, Primarul Municipiului Buzău, Primarul Municipiului Călărași, Primarul Municipiului Cluj Napoca, Primarul Municipiului Constanța, Primarul Municipiului Craiova, Primarul Municipiului Deva, Primarul Municipiului Drobeta Turnu-Severin, Primarul Municipiului Focșani, Primarul Municipiului Galați, Primarul Municipiului Iași, Primarul Municipiului Oradea, Primarul Municipiului Piatra Neamț, Primarul Municipiului Pitești, Primarul Municipiului Ploiești, Primarul Municipiului Râmnicu-Vâlcea, Primarul Municipiului Reșița, Primarul Municipiului Satu Mare, Primarul Municipiului Slatina, Primarul Municipiului Slobozia, Primarul Municipiului Suceava, Primarul Municipiului Timișoara, Primarul Municipiului Târgu-Jiu, Primarul Municipiului Târgu Mureș, Primarul Municipiului Tulcea și Primarul Municipiului Vaslui în ceea ce privește neasigurarea condițiilor de transport local, prin mijloacele de transport în comun, a persoanelor cu dizabilități locomotorii; încălcarea dreptului la demnitate prin modul în care persoanele cu dizabilități locomotorii sunt obligate să utilizeze transportul în comun în municipii reședințe de județ precum și neluarea unor măsuri concrete pentru facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități locomotorii la transportul local.

II. Soluția dispusă de C.N.C.D.

Prin punctul 1 din Hotărârea nr. 357/11.05.2016, emisă în dosarul nr. 2A/2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că neasigurarea condițiilor de transport pentru persoanele cu dizabilități locomotorii reprezintă discriminare, conform dispozițiilor art. 2 alin. (1) și (4), coroborate cu prevederile art. 10 lit. g) și h) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, precum și potrivit prevederilor art. 9, art. 19 și art. 20 din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, ratificată de România prin Legea nr. 221/2010.

Prin punctul 4 din Hotărârea nr. 357/11.05.2016 emisă în dosarul nr. 2A/2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a dispus sancționarea cu amendă contravențională în cuantum de 10.000 lei a părților reclamate: Primarul General al Municipiului București, Primarul Municipiului Alba Iulia, Primarul Municipiului Baia Mare, Primarul Municipiului Brăila, Primarul Municipiului Călărași, Primarul Municipiului Cluj-Napoca, Primarul Municipiului Craiova, Primarul Municipiului Deva, Primarul Municipiului Drobeta Turnu Severin, Primarul Municipiului Iași, Primarul Municipiului Piatra Neamț, Primarul Municipiului Ploiești, Primarul Municipiului Râmnicu Vâlcea, Primarul Municipiului Reșița, Primarul Municipiului Timișoara, Primarul Municipiului Târgu Mureș și Primarul Municipiului Tulcea, în baza prevederilor art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Prin punctul 5 din Hotărârea nr. 357/11.05.2016 emisă în dosarul nr. 2A/2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a dispus sancționarea cu amendă contravențională în cuantum de 8.000 lei a Primarului Municipiului Arad, Primarului Municipiului Brașov, Primarului Municipiului Oradea, Primarului Municipiului Satu Mare, Primarului

Municipiului Slatina, Primarului Municipiului Suceava, Primarului Municipiului Tîrgu Jiu și Primarului Municipiului Vaslui, în baza prevederilor art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

III. Controlul judecătoresc aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 357/11.05.2016 emisă în dosarul nr. 2A/2016.

Prin acțiunea formulată în fața Curții de Apel Craiova – Secția Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantul Primarul Municipiului Craiova a chemat în judecată Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând instanței de judecată să dispună anularea Hot. C.N.C.D. nr. 357/11.05.2016 emisă în dosarul C.N.C.D. nr. 2A/2016, ca nelegală și netemeinică.

III. 1. Rezumatul criticilor reclamantului Primarul Municipiului Craiova:

- Se impune sublinierea prescripției faptei, în sensul că, în conformitate cu prevederile O.G. nr. 137/2000 privind regimul juridic al contravențiilor, aplicarea sancțiunii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei;
- Aplicarea amenzii contravenționale direct Primarului Municipiului Craiova s-a făcut cu încălcarea prevederilor Legii nr. 215/2001 ce stabilește limitativ atribuțiile Primarului;
- Nici legiuitorul nu a impus obligativitatea măsurii dotării pentru toate mijloacele de transport, astfel încât nu se poate stabili care sunt motivele apreciate de C.N.C.D. ce au determinat luarea unei astfel de măsuri;
- Regia Autonomă de Transport Craiova a luat măsuri permanent pentru crearea facilităților în domeniul transportului în comun pentru persoanele cu handicap, astfel: în anul 2013, din 148 autobuze, 78 aveau dotări special pentru persoanele cu handicap; în anul 2014, din 165 autobuze, 95 aveau dotările corespunzătoare, iar în anii 2015–2016, din totalul de 172 autobuze, s-a ajuns la un număr de 102 autobuze dotate special.

III. 2. Rezumatul apărărilor C.N.C.D.:

Având în vedere Hotărârea Curții Europene de Justiție (Camera a treia) din data de 25.04.2013, pronunțată în cauza C-81/12, privind interpretarea articolului 2 alineatul (2) litera (a), a articolului 10 alineatul (1) și a articolului 17 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, cât și prevederile art. 20 din Constituția României, sancționarea reclamantului Primarul Municipiului Craiova cu amendă contravențională în cuantum de 10 000 lei, în baza prevederilor art. 26 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, nu a fost prescrisă și este în concordanță cu prevederile art. 17 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului, având un caracter efectiv, proporțional și disuasiv.

Examinând sesizarea, documentele depuse la dosar precum și dispozițiile legale incidente, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a reținut faptul că, la data de 01.03.2016 (data expirării ultimei monitorizări), în municipiul Craiova existau, pe de o parte, adaptate doar 102 autobuze dintr-un număr total de 180, iar pe de altă parte, din numărul total de 29 tramvaie niciunul nu fusese adaptat.

Chiar dacă a fost constatat faptul că la nivelul Municipiului Craiova s-au luat permanent măsuri pentru crearea facilităților în domeniul transportului în comun pentru persoanele cu handicap, totuși, cel puțin în cazul tramvaielor, persoanele cu handicap locomotor din municipiul Craiova nu vor putea utiliza niciunul dintre cele 29 de tramvaie, întrucât, așa cum s-a precizat anterior, acestea nu sunt dotate cu facilitățile necesare, ceea ce creează o atmosferă umilitoare la adresa persoanelor cu dizabilități locomotorii, fiind incidente, astfel, prevederile art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Aceeași situație o întâlnim și în cazul liniilor de transport pe care circulă cele 102 autobuze neadaptate, care nu pot fi utilizate de persoanele cu handicap locomotor din municipiul Craiova.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a mai reținut faptul că partea reclamată, Primarul Municipiului Craiova, a avut un comportament pasiv în ceea ce privește măsurile de accesibilizare a mijloacelor de transport în comun de pe raza administrativ-teritorială a municipiului Craiova, comportament care a produs efecte ce au defavorizat, în mod nejustificat, persoanele cu dizabilități locomotorii, fiind astfel incidente prevederile art. 2 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

III. 3. Soluția instanței de judecată:

Curtea de Apel Craiova – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, prin Sentința civilă nr. 431/12.10.2016, a respins contestația formulată de reclamantul Primarul Municipiului Craiova în contradictoriu cu pârâțul Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a menținut Hotărârea nr. 357/11.05.2016 emisă în dosarul nr. 2A/2016, pe baza următoarelor considerente:

- În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 448/2006 autoritățile administrației publice locale au obligația de a lua măsuri specifice în vederea asigurării transportului în comun al persoanelor cu dizabilități. Ca atare, obligativitatea adaptării mijloacelor de transport în comun nu revine operatorului de transport, așa cum eronat susține reclamantul, ci autorității administrației publice locale, în speță Primarul Municipiului Craiova;
- Reclamantul nu neagă și nu contestă justificat faptul că deține în dotare numărul de autobuze și tramvaie reținute în hotărâre și nici numărul celor neadaptate condițiilor adecvate transportului public pentru persoanele cu dizabilități. Urmărește însă, printr-un raționament eronat, lipsit de temei juridic, să arate că, întrucât norma art. 22 din lege se referă la obligația adaptării pentru mijloacele de transport public vechi, anterioare legii, doar în limitele posibilității tehnice, rezultă că neadaptarea constatată în prezent ar echivala cu inexistența contravenției;
- Reclamantul mai susține ca motiv de nelegalitate a actului lipsa vinovăției în săvârșirea contravenției. Precizează că lipsa vinovăției ar rezulta din faptul că s-au luat măsuri de dotare cu rampe și că au fost demarate proceduri de achiziții publice. Criticile nu constituie motive de nelegalitate, câtă vreme nu sunt dovedite în mod concludent și pertinent. Oricum, măsurile parțiale la care face referire reclamanta nu conduc la negarea, răsturnarea stării de fapt reținută în hotărâre.

La data elaborării Raportului, cauza se află în procedura de filtru pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, ca urmare a recursului declarat de Primarul Municipiului Craiova.

Cazul nr. 4

I. Obiectul cauzei:

Prin petiția înregistrată la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, petenta consideră discriminatorie necomunicarea diagnosticului pentru un pacient minor către părintele acestuia și în limba maghiară, reclamând refuzul acordării serviciilor medicale (externarea persoanei bolnave) pe criteriul etnic.

II. Soluția dispusă de C.N.C.D.

În urma analizării întregii documentații aflate la dosar, a lucrărilor de specialitate (audieri, solicitări puncte de vedere), Colegiul director al C.N.C.D., prin hotărârea a cărei anulare se solicită, a decis următoarele:

1. Nu există probe privind eventuale fapte de hărțuire venite din partea medicului reclamat, conform art. 20 alin. 6 din O.G. 137/2000 prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și actualizată.
2. Nu există probe care să confirme că pacienta minoră a fost externată din spital din motive etnice, conform art. 20 alin. 6 din O.G. 137/2000 prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și actualizată.
3. Neinformarea pacientei minore și a mamei – care nu au înțeles limbajul medical în limba română – asupra stării de sănătate a pacientei, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului și nerespectării recomandărilor medicale, precum și cu privire la date despre diagnostic și pronostic, în limba maternă, reprezintă discriminare conform prevederilor art. 2 alin. 3, art. 2 alin. 4 și art. 10 lit. b) din O.G. 137/2000 **prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și actualizată.**

III. Controlul judecătoresc aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 292/06.04.2016

Prin acțiunea formulată în fața Curții de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, reclamantul Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca a chemat în judecată Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând instanței de judecată să dispună anularea Hot. C.N.C.D. nr. 292/06.04.2016 ca fiind nelegală și netemeinică.

III. 1. Rezumatul criticilor reclamantului Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca:

- Situația evidențiată prin petiție nu a fost susținută, iar până la acest moment nu a existat un alt incident;
- Situația evidențiată prin petiție nu a fost susținută, iar prin petiție nu s-a reclamat spitalul însă, în mod eronat, Colegiul s-a pronunțat sub aspectul neinformării pârâtei;
- Consiliul a reținut necomunicarea în sarcina instituției sanitare în mod nejustificat și în contradicție cu prevederile legale.

III. 2. Rezumatul apărărilor C.N.C.D.:

În concret, raportat la obiectul pricinii, s-a reținut că „Neinformarea pacientei minore și a mamei – care nu au înțeles limbajul medical în limba română – asupra stării de sănătate a pacientei, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului și nerespectării recomandărilor medicale, precum și cu privire la date despre diagnostic și pronostic, în limba maternă, reprezintă discriminare.”

Lipsa unui regulament privind comunicarea cu persoanele care nu înțeleg limba română poate fi catalogată ca o măsură aparent neutră care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor interzise de lege, fără o justificare obiectivă.

Raportat la condițiile ce trebuie îndeplinite de o faptă pentru ca aceasta să poată fi plasată sub incidența legislației antidiscriminare, se impun următoarele aspecte relevante cauzei.

Se reține, primordial, faptul că reclamantul nu are un regulament intern privind comunicarea cu persoanele care nu înțeleg limba română.

Coroborând definiția discriminării (art. 2 alin. 1 din O.G. 137/2000R), respectiv cea a discriminării indirecte (art. 2 alin. 3 din O.G. 137/2000R) cu documentația aflată la dosar, reținem un tratament diferențiat (lipsa unui regulament intern), bazat pe un criteriu interzis de lege (etnic), care are ca efect atingerea unui drept recunoscut de lege (dreptul la informare a pacientului prevăzut de art. 6 și art. 8 din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului).

În ce privește îndeplinirea elementelor constitutive ale faptei de discriminare, astfel cum sunt cerute de dispozițiile art. 2, alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, reținem o practică neutră, aparent legală (lipsa unui regulament intern), care dezavantajează anumite persoane, pe baza unui criteriu interzis de lege (etnic).

Se constată, în cauză, existența unui criteriu de discriminare ca mobil al tratamentului diferențiat acuzat, respectiv criteriul etnic și cel lingvistic.

În speță, se reține o practică neutră, care dezavantajează însă o persoană prin încălcarea dreptului pacientului de a fi informat în limba maternă (art. 6 și art. 8 din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului).

Tratamentul diferențiat, constând în lipsa regulamentului de informare a pacienților care nu cunosc limba română, nu a fost justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop nu au fost adecvate și necesare.

În jurisprudența sa, C.E.D.O. a arătat că justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, iar măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

Lipsa regulamentului de informare a pacienților care nu cunosc limba română, prin efect, a defavorizat pacienta și pe mama acesteia, întrucât nu au putut obține informații medicale privind starea de sănătate a minorei.

În analiza scopului legitim, trebuie analizat existența acestui scop raportat la dreptul atins prin diferențiere (ex - conform Convenției, libertatea de exprimare poate fi restrânsă pentru următoarele scopuri legitime: pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești).

În analiza metodei adecvate și necesare, trebuie stabilit dacă, prin metoda aleasă, se atinge scopul dorit, și dacă există sau nu alte metode prin care scopul poate fi atins, fără a crea o situație de diferențiere/dezavantajare.

III. 3. Soluția instanței de judecată:

Curtea de Apel București – Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal, prin Sentința civilă nr. 279/2016, a respins acțiunea formulată de reclamanta Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca împotriva Hot. C.N.C.D. nr. 292/06.04.2016, ca neîntemeiată și a menținut în integralitate actul administrativ-jurisdicțional emis de C.N.C.D., ca legală și temeinică.

La data elaborării Raportului, Sentința civilă nr. 279/28.09.2016 este definitivă prin nerecurarea sa de către reclamantul Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca.

Cazul nr. 5

I. Obiectul cauzei:

Prin petiția înregistrată la C.N.C.D. cu nr. 4773/13.07.2015, se arată că proiectul de hotărâre al Consiliului Local al municipiului Oradea privind atribuirea denumirii „Podul Sfântul Ladislau” pentru podul de legătură între Piața Regele Ferdinand I și Piața Unirii a fost avizat nefavorabil de cea de a doua reclamată.

Petenții consideră discriminatorie neavizarea favorabilă a denumirii „Podul Sfântul Ladislau”, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile „Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”.

II. Soluția dispusă de C.N.C.D.

În urma analizării întregii documentații aflate la dosar, a lucrărilor de specialitate (audieri, solicitări puncte de vedere), Colegiul director al C.N.C.D. a decis „Faptul că nu s-a avizat favorabil denumirea „Podul Sf. Ladislau”, întrucât podul „leagă Piața Unirii cu Piața Ferdinand, apreciind că această denumire trebuie să creeze ideea de unire”, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile altor poduri („Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”) este discriminatorie conform prevederilor art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000.”

III. Controlul judecătoresc aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 568/08.10.2014 emisă în dosarul nr. 203/2014.

Prin acțiunea formulată în fața Curții de Apel Oradea – Secția a II-a Civilă, de Contencios

Administrativ și Fiscal, reclamanta Instituția Prefectului Județului Bihor a chemat în judecată Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, solicitând instanței de judecată să admită cererea de chemare în judecată astfel cum a fost formulată și să dispună anularea Hot. C.N.C.D. contestată.

III. 1. Rezumatul criticilor reclamantei Instituția Prefectului Județului Bihor:

- Consiliul a adoptat hotărârea contestată în data de 20.01.2016, la mai mult de 180 de zile de la data de când a fost sesizată fapta.
- Hotărârea C.N.C.D. ar fi netemeinică și nelegală.

III. 2. Rezumatul apărărilor C.N.C.D.:

Raportându-ne la obiectul cauzei, constatăm că, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile propuse pentru 5 poduri: („Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”), nu s-a avizat favorabil denumirea „Podul Sf. Ladislau”, prezumându-se, astfel, existența unei diferențieri între propunerile de denumiri considerate ca fiind legate de istoria și cultura comunității românești și propunerea de denumire considerată ca fiind legată de istoria și cultura comunității maghiare (comunitate care formează 23,07% din populația locală orădeană).

Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

În mod evident, din însăși formularea respingerii reiese că problema a rezultat din faptul că Sfântul Ladislau nu este un personaj legat de cultura română.

O faptă poate fi considerată discriminatorie dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratatele internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

O afirmație conform căreia o denumire dată după o personalitate maghiară afectează ideea de unire este de natură să atingă dreptul la demnitate, întrucât creează un cadru ostil față de această comunitate. Unirea nu s-a realizat în ideea excluderii maghiarilor din tot ceea ce reprezintă Statul Român, cultura acestui stat etc. Mai mult, regele Ungariei nu a fost regele maghiarilor, ci inclusiv regele românilor care au trăit în interiorul statului, așa cum regele Ferdinand I (Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen) nu a fost doar regele românilor, ci și al maghiarilor, după Primul Război Mondial. A pune permanent în opoziție maghiarii și cultura maghiară cu cea a românilor, de pe poziția majoritarului, a fost în cursul istoriei și este și în continuare de natură să atingă dreptul la demnitate, atât al românilor aflați în minoritate, cât și al maghiarilor aflați în minoritate.

Nu se poate considera că avizul nefavorabil de atribuire a numelui Sfântului Ladislau nu a produs efecte, chiar dacă ulterior Consiliul local al municipiului Oradea a luat decizia corectă.

Efectul a fost crearea unor sentimente de frustrare în comunitatea maghiară, față de reprezentatul Guvernului României.

În concluzie, faptul că nu s-a avizat favorabil denumirea „Podul Sf. Ladislau”, întrucât podul „*leagă Piața Unirii cu Piața Ferdinand, apreciind că această denumire trebuie să creeze ideea de unire*”, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile altor poduri („Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”), este discriminatoriu, conform prevederilor art. 2 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**, întrucât reprezintă o deosebire, excludere pe criteriul apartenenței etnice care are ca efect restrângerea folosinței dreptului la demnitate.

III. 3. Soluția instanței de judecată:

Curtea de Apel Oradea – Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal, prin Sentința civilă nr. 182/22.09.2016, a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată formulată de reclamantul Instituția Prefectului Județului Bihor având ca obiect anularea Hotărârii C.N.C.D. nr. 58/20.01.2016 și a menținut în integralitate actul administrativ-jurisdicțional emis de C.N.C.D., ca legal și temeinic.

La data elaborării Raportului, cauza se află în procedura de filtru pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, ca urmare a recursului declarat de reclamant.

Raport privind activitatea Serviciului de Inspecție în anul 2016

Conform prevederilor art. 41 alin. (1) din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor „Titularul de dosar dispune prin rezoluție acțiunea de investigare, dacă este cazul, după studierea petiției și a mijloacelor de probă anexate”. Astfel, dosarul supus investigării, însoțit de rezoluția titularului de dosar, este transmis Serviciului de Inspecție, din cadrul Direcției Juridice, în vederea verificării unor aspecte neclare, precum și în scopul colectării de informații, declarații de martori și probe necesare soluționării sesizării în cauză. După efectuarea controlului, echipa de investigație redactează un raport de investigație la care anexează documentația rezultată în urma controlului.

Situația statistică a dosarelor investigate de Serviciul de Inspecție în anul 2016

În anul 2016, Colegiul Director a repartizat Serviciului de Inspecție un număr de 22 dosare. În vederea respectării rezoluțiilor titularilor de dosar și realizării obiectivelor controalelor au fost efectuate un număr de 30 de investigații (unele dintre dosare necesitând mai multe deplasări), dintre care 19 în municipiul București și județul Ilfov, 3 în regiunea Nord-Vest (jud. Cluj 2 și jud. Bihor 1), 2 în regiunea Nord-Est (jud. Iași 1 și jud. Bacău 1), 2 în regiunea Sud-Est (jud. Buzău 1 și jud. Constanța 1), 1 în regiunea Sud-Muntenia (jud. Călărași), 1 în regiunea Sud-Vest Oltenia (jud. Olt), 1 în regiunea Vest (jud. Arad) și 1 în regiunea Centru (jud. Mureș). Din totalul de 22 dosare supuse verificărilor, în 20 dintre ele (reprezentând 91% din total) presupusa faptă de discriminare a avut loc în mediul urban, iar în restul de 2 (9%) în mediul rural. În 13 (54%) din dosarele verificate, partea reclamată a fost încadrată

în categoria persoanelor juridice, iar în 11 (46%) reprezentând persoane fizice. Unele dosare au avut ca părți reclamate atât persoane fizice, cât și juridice. În privința criteriilor de discriminare, situația dosarelor investigate se prezintă astfel: etnie 7(31%), dizabilitate 5(23%), naționalitate 4(17%), orientare sexuală 2(9%), vârstă 1(4%), convingeri politice 1(4%), altele 1(4%), fără criteriu 1(4%), – (unul dintre dosare a avut două criterii).

În anul 2016, din cauza personalului insuficient din cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Serviciul de Inspecție a fost solicitat să centralizeze dosarele în care s-au aplicat sancțiuni cu amendă contravențională și să urmărească dacă hotărârile din dosarele respective au fost contestate, în vederea executării acestora. În situația necontestării, Serviciul de Inspecție a comunicat organelor fiscale competente, în vederea executării, hotărârile Colegiului Director în care s-au aplicat sancțiuni cu amendă contravențională.

Raport privind activitatea Compartimentului Structuri Teritoriale în anul 2016

BIROUL TERITORIAL MUREȘ

În perioada ianuarie-noiembrie 2016, la nivelul Biroului Teritorial Mureș, au fost acordate 69 de audiențe persoanelor interesate de domeniul de activitate al C.N.C.D.

Dintre cele **69 de persoane** cărora le-a fost acordată consultanță, **22** au decis să formuleze petiții la C.N.C.D., ceea ce reprezintă un procent de aproximativ 31% din numărul acestora.

Enumerarea criteriilor și a domeniilor care au făcut obiectul activității de acordare a consultanței juridice de specialitate de către reprezentantul C.N.C.D. în teritoriu:

- a. **Criterii: religie, vârstă, gen, handicap, etnie, categorie socială, categorie defavorizată;**
- b. **Domenii: acces angajare și profesie, acces în locuri publice, acces la servicii publice, demnitate personală etc.**

În perioada 1 ianuarie – 1 noiembrie 2016 au fost selectate 700 de articole din presa regională, care au conținut cuvinte cheie în domeniile în care își desfășoară activitatea C.N.C.D.: discriminare, rasism, etnie, rom, țigan, homosexual, gay, segregare, handicapat, dizabilități, SIDA, religie, xenofobie, antisemitism, vârstă, islam, femei, imigrant, refugiat, homofobie, minorități, nazism, drepturi, fanatism, hărțuire, tratament diferențiat, stereotip, drepturile omului.

Activitatea de colaborare cu autoritățile publice, cu persoane juridice și fizice pentru asigurarea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare, respectiv promovarea C.N.C.D. la nivel local, s-a realizat prin diverse participări la întruniri, conferințe, seminarii organizate în colaborare cu autoritățile publice locale și persoane juridice din domeniul drepturilor omului, în județul Mureș.

BIROUL TERITORIAL BUZĂU

În cursul anului 2016, în cadrul Structurii Teritoriale Buzău au fost acordate 30 de audiențe persoanelor interesate de domeniul de activitate al C.N.C.D.

Problemele semnalate au fost diverse, însă cele mai frecvente au fost cele legate de discriminarea la locul de muncă, criteriul etnie, incluziunea socială, discriminarea în mediul școlar, discriminarea privind accesul în locuri publice.

S-a înregistrat un număr de 6 petiții având la bază: hărțuirea sexuală la locul de muncă, etnia, xenofobia, condamnarea penală a petentului, categoria socială.

S-a acordat constant consultanță telefonică, atât în ceea ce privește legislația antidiscriminare și procedurile specifice, cât și referitor la anumite dosare aflate pe rolul C.N.C.D. (petenții solicitând informații legate de aspecte formale, de procedură ș.a.m.d.).

De asemenea, reprezentantul C.N.C.D. în cadrul Structurii Teritoriale Buzău a desfășurat diverse activități în teritoriu, precum:

- Campania „Drumul de la discriminare la egalitate” desfășurată în școli și licee;
- Vizite de promovare a Consiliului la nivelul administrațiilor publice și a celorlalte instituții deconcentrate din județul Buzău, în vederea încheierii de parteneriate specifice domeniului prevenirii și combaterii faptelor de discriminare;
- Campania „Tu ce ETICHETĂ crezi că porți”, care se va desfășura și în anul următor, cu precădere în școli și licee;
- Participarea la diverse evenimente organizate atât de către instituțiile publice locale, cât și de către ONG-uri.

Asigurarea stagiului de practică pentru studenți în anul 2016

Pe parcursul anului 2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin Direcția Juridică – Serviciul Juridic, Contencios și Contracte și Direcția Programe și Relații Internaționale, a asigurat desfășurarea stagiului de practică pentru studenți de la următoarele instituții de învățământ superior: Universitatea din București – Facultatea de Drept și Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București – Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Europei de Sud-Est Lumina – Facultatea de Științe Politice și Economice, Universitatea Titu Maiorescu – Facultatea de Drept, precum și pentru masteranzii de la Universitatea din București – Facultatea de Științe Politice și Școala Națională de Științe Politice și Administrative – Facultatea de Științe Politice.

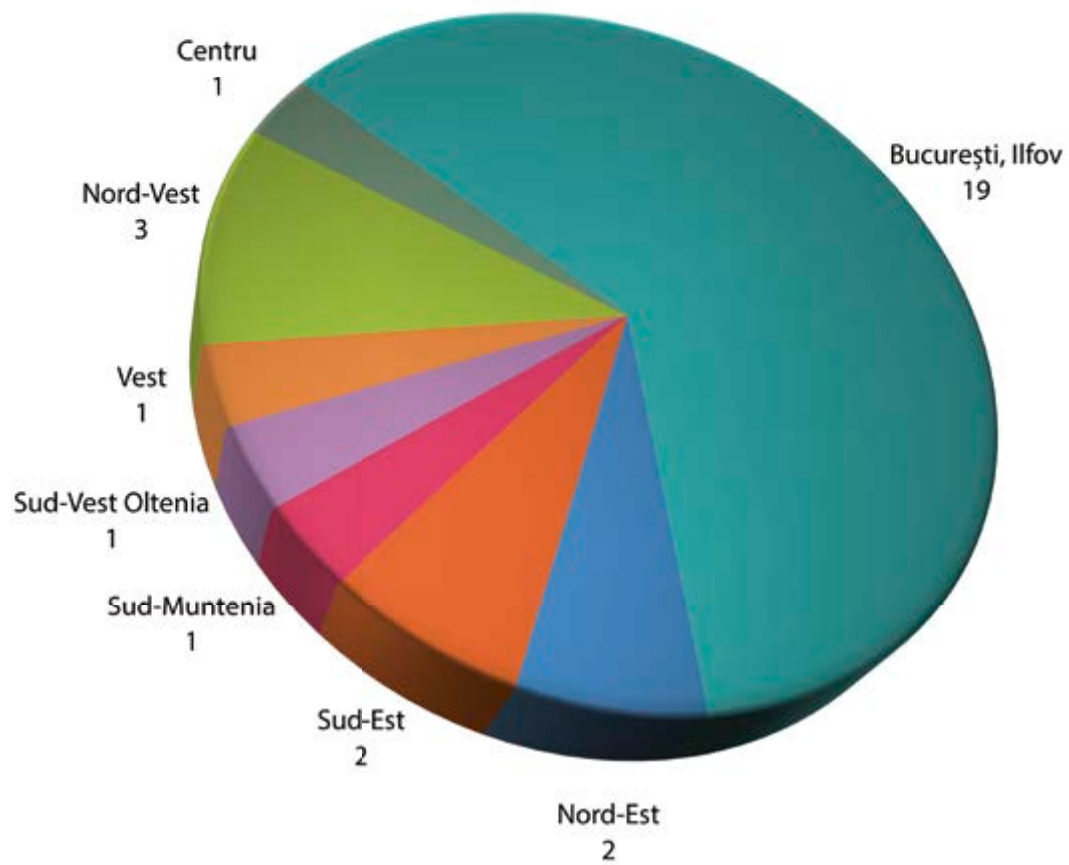
În cadrul acestei activități, instructorii de practică din cadrul Direcției Juridice ai C.N.C.D. au prezentat studenților participanți informații cu privire la noțiunea de discriminare, tipuri de discriminare, Consiliul Național pentru

Combaterea Discriminării: organizare și funcționare, organigramă, atribuții, procedura de soluționare a petițiilor, sancțiuni aplicate, programe organizate în scopul prevenirii și combaterii discriminării, precum și procedura de contestare a hotărârilor C.N.C.D. în fața instanțelor judecătorești. De asemenea, studenții aflați în stagiul de practică au avut posibilitatea de a participa la ședințele instanței de judecată alături de consilierul juridic al C.N.C.D., în dosare care au avut ca obiect anularea hotărârilor C.N.C.D.

În cadrul stagiului de practică s-au desfășurat și exerciții practice, astfel încât studenții să conștientizeze efectele negative ale discriminării asupra oamenilor.

Studenții care au optat să-și aprofundeze cunoștințele în funcționarea mecanismelor de prevenire și combatere a discriminării au fost încântați să descopere cu ajutorul consilierului superior din cadrul **Direcției Programe și Relații Internaționale**, responsabil cu activitatea studenților aflați în practică, ingeniozitatea și creativitatea metodelor preventive. Astfel, după o incursiune psiho-sociologică în domeniu, pentru definirea și descrierea modului în care se manifestă discriminarea, s-au dezbătut conceptele de bază și limitele lor – toleranță, drepturile omului, egalitate, politici afirmative, ritualuri, tradiții, libertate de exprimare, egalitate de oportunități, libertate de expresie, diversitate – observându-se atât complexitatea, cât și posibile modificări ale sensului conceptului de discriminare în mileniul globalizării. Au fost urmărite câteva filme documentare ale căror personaje fac parte din grupuri vulnerabile. Studenții au fost atrași îndeosebi de rolul atitudinilor personale în prevenirea discriminării, de sursele atitudinale ale discriminării și de capitolul dedicat efectelor discriminării. Jocurile de rol i-au ajutat să experimenteze solidaritatea (ca efect pozitiv al discriminării), să realizeze temeiul educației pentru bunul simț și bunul gust, precum și nevoia de responsabilitate în fața cercului vicios al discriminării – discriminarea care naște discriminare.

La finalul stagiului de practică, studenții participanți au primit din partea C.N.C.D. adeverințe de practică, care au atestat faptul că aceștia s-au dovedit interesați de domeniul de activitate al instituției, că au respectat programul stagiului de practică și indicațiile trasate de către instructori, că au studiat materialele recomandate și că au solicitat informații care să-i ajute în înțelegerea complexității fenomenului combaterii discriminării.

Repartizarea investigațiilor în anul 2016, pe regiuni de dezvoltare

Exemple din
jurisprudența constatărilor
Colegiului director al C.N.C.D.

1. Egalitatea în activitatea economică și în materie de angajare și profesie

Petentul L.M., reprezentant al Sindicatului Liber S.E. Paroșeni, reclamă faptul că, în conformitate cu prevederile contractului colectiv de muncă, în cazul anumitor salariați ai Societății Complexul Energetic Hunedoara nu se plătește sporul de fidelitate pentru lunile în care aceștia se află în concediu de boală sau în cazul reprogramării concediului de odihnă, luni în care timpul efectiv lucrat în program normal este mai mic decât timpul de lucru programat.

Prin hotărârea nr. 24 din 13.01.2016, Colegiul director a constatat că faptele reclamate prezintă discriminare conform prevederilor art. 2 alin. 1 coroborate cu art. 2 alin. 6 și art. 7 lit. c din O.G. nr. 137/2000, întrucât reprezintă o deosebire, excludere din cauza efectuării unui concediu de boală (criteriul de boală) sau a unui concediu de odihnă reprogramat (în funcție de motivul reprogramării, poate fi un criteriu de boală, de graviditate etc.) care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la proprietate, a dreptului de a beneficia de sporul de fidelitate. De asemenea, Colegiul director a dispus în sarcina reclamatului amenda contravențională în cuantum de 2000 lei, conform art. 26 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000.

2. Etnie. Dreptul la demnitate

Asociațiile petente au reclamat drept faptă de discriminare neavizarea favorabilă de către Instituția Prefectului Județului Bihor, prin Comisia Județeană Bihor de Atribuire de Denumiri a denumirii „Podul Sfântul Ladislau”, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile „Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”.

Colegiul director constată că a doua reclamată, instituție subordonată primei reclamate, la data de 03.04.2015, a avizat favorabil denumirile propuse pentru 5 poduri: „Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”, și nu a avizat favorabil denumirea „Podul Sf. Ladislau”, arătând că podul „leagă Piața Unirii cu Piața Ferdinand, apreciind că această denumire trebuie să creeze ideea de unire”. Sfântul Ladislau a fost regele Ungariei în perioada 1077–1095, canonizat de Biserica Catolică în anul 1192, rămășițele lui pământești fiind mutate la Oradea după anul 1113.

Prin urmare, prin hotărârea nr. 58 din 20.01.2016, Colegiul director a decis că, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, prezintă discriminare faptul că

nu s-a avizat favorabil denumirea „Podul Sf. Ladislau”, întrucât podul „leagă Piața Unirii cu Piața Ferdinand, apreciind că această denumire trebuie să creeze ideea de unire”, în timp ce au fost avizate favorabil denumirile altor poduri („Dacia”, „Decebal”, „Ovid Densușianu”, „Carol I”, „Mareșal Constantin Prezan”), întrucât reprezintă o deosebire, excludere pe criteriul apartenenței etnice care are ca efect restrângerea folosinței dreptului la demnitate. În speță, în sarcina părților reclamate a fost dispusă obligația de a publica un rezumat al hotărârii în presa locală, conform art. 26 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000.

3. Calitatea de reclamant. Accesul la servicii medicale. Discriminare directă. Victimizare

Petenții B.L.I. și M.M.R. consideră că au fost discriminați prin nedecontarea unor servicii medicale stomatologice, excluderea de pe listele de asigurați ale unității medicale, precum și prin faptul că au fost supuși unei fapte de victimizare, urmare a formulării unor plângeri penale.

Colegiul director a constatat prin hotărârea nr. 66 din 27.01.2016 că petenții au solicitat decontarea unor servicii medicale stomatologice, iar după ce aceștia s-au adresat instanței de judecată pentru a obține contravaloarea serviciilor plătite, au fost excluși de pe listele de asigurați ale unității medicale din aparatul ministerului reclamat. Prin urmare, Colegiul a decis că faptele reclamate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 10 lit. b din O.G. nr. 137/2000, întrucât este o excludere, pe baza calității de reclamant și pe criteriul de convingere care a avut drept efect restrângerea folosinței, exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului de acces la servicii de sănătate, faptă sancționată cu amendă contravențională în cuantum de 2000 lei, conform art. 26 alin. 1 coroborat cu art. 10 lit. b din O.G. nr. 137/2000.

4. Limbă. Accesul la informații de interes public

Asociația petentă consideră discriminatorie editarea de către Instituția Primarului orașului Cristuru Secuiesc a unei publicații („Keresztúri Kisváros”) doar în limba maghiară. Editorul apare sub titlul ziarului: „Székelykeresztúr Város Önkormányzatának ingyenes, havi kiadványa”, dar și domeniul keresztur.ro, unde este publicat.

Colegiul director constată că, privind accesul la informațiile de interes public, reclamata a creat o diferență între persoanele cunoscătoare de limbă maghiară, care — pe lângă alte mijloace de acces (cerere adresată către partea reclamată, căutare pe pagina de internet) — au la dispoziție și o publicație gratuită lunară, și persoanele care nu cunosc limba maghiară și care nu au acces la această modalitate de informare.

Prin hotărârea nr. 180 din 02.03.2016, Colegiul director a decis că editarea unei publicații doar în limba maghiară de către autoritatea publică locală reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000, în speță fiind aplicată sancțiunea avertismentului contravențional în conformitate cu prevederile O.G. nr. 2/2001, art. 5 alin. 2 lit. a), art. 6 și art. 7. De asemenea, a fost emisă și o recomandare instituției reclamate să remedieze situația prin editarea unei publicații bilingve cu informații de interes public în termen de 3 luni de la data la care hotărârea Colegiului a rămas executorie.

5. H.I.V. Dreptul la educație și dreptul la confidențialitatea datelor cu caracter personal

Petentul consideră că a fost discriminat prin trecerea diagnosticului de infecție H.I.V. în adeverința medicală pentru înscriere la facultate, respectiv mențiunea „H.I.V. în monitorizare” la rubrica „este suferind de...”. Ministerul Sănătății, reclamat în cauză, a făcut precizarea că „informațiile cu privire la statusul HIV/SIDA al unui pacient trebuie să fie comunicate între specialiști”, pacientul având obligația informării medicilor, inclusiv a medicului stomatolog.

În urma analizării documentelor din dosarul cauzei, Colegiul director a decis prin hotărârea nr. 235 din 23.03.2016 că, eliberarea către petent a unei adeverințe solicitată pentru înscrierea la facultate, pe care nu se specifică pur și simplu dacă este apt sau nu, ci faptul că suferă de H.I.V., înseamnă a pune persoana respectivă în situația de a renunța să se înscrie la facultate sau de a divulga, contrar obligațiilor legale clar stabilite de ministerul reclamat, situația lui care nu privește persoanele din interiorul facultății, ci doar specialiștii (medici).

În consecință, trecerea diagnosticului de H.I.V. pe o adeverință medicală care servește la înscrierea la facultate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, întrucât practica aparent neutră de a completa rubrica „este suferind de...” a dezavantajat petentul pe baza diagnosticului H.I.V. la înscrierea la facultate, afectând astfel dreptul la educație și dreptul la confidențialitatea datelor cu caracter personal.

Colegiul director constată că reclamații (policlinica și doctorul semnat al adeverinței) au avut un comportament activ, respectiv pasiv (Ministerul Sănătății) care, prin efectele generate, a defavorizat nejustificat o persoană față de alte persoane la înscrierea la facultate, ceea ce determină incidența prevederilor art. 2 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000, după cum urmează:

- Trecerea diagnosticului H.I.V. pe o adeverință medicală pentru înscrierea la facultate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 3 și 4 din O.G. nr. 137/2000; pentru acest capăt de cerere fiind aplicată amenda contravențională de 5000 lei în sarcina Ministerului Sănătății, conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000;
- Solicitarea precizării diagnosticului H.I.V. într-un act medical care trebuia să constate doar dacă petentul este sau nu apt pentru a se înscrie la facultate reprezintă dispoziție de a discrimina conform art. 2 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000, fiind aplicată pentru această faptă amenda contravențională de 5000 lei față de policlinica emitentă a adeverinței, medicul semnat al adeverinței fiind sancționat cu avertisment contravențional în conformitate cu prevederile O.G. nr. 2/2001, art. 5 alin. 2 lit. a), art. 6 și art. 7.

De asemenea, a fost emisă o recomandare în sarcina Ministerului Sănătății în vederea elaborării de norme metodologice prin care pe actele medicale ce urmează a fi prezentate către unități care nu sunt din domeniul medical (școli, universități, angajatori etc.) să nu se precizeze diagnosticul H.I.V. sau alte informații cu caracter personal care nu au relevanță (în cazul analizat ar fi fost suficient să se constate dacă petentul este sau nu apt pentru facultate).

6. Etnie. Dreptul la servicii medicale

Uniunea Democrată Maghiară din România consideră că s-a săvârșit o faptă de discriminare prin necomunicarea diagnosticului pentru un pacient minor și părintele acestuia în limba maghiară, respectiv prin refuzul acordării serviciilor medicale (externarea persoanei bolnave) pe criteriul apartenenței etnice.

În urma analizării apărărilor părților din dosar, Colegiul director a reținut spre analiză faptul că medicul reclamat nu a oferit pacientei minore și mamei pacientei informații asupra stării de sănătate și a situației medicale în limba maternă, prin care să înțeleagă situația medicală, deși acestea au asigurat un translator în mod gratuit pentru spital, în timp ce chiar spitalul ar fi avut posibilitatea asigurării unui translator (conform afirmației medicului reclamat, 40% dintre angajații spitalului sunt maghiari).

Raportat la faptele de hărțuire, Colegiul director a constatat că acestea nu au fost probate, martorii afirmând doar că medicul a utilizat un limbaj necorespunzător, fără să specifice exact afirmațiile acestuia. În mod similar, Colegiul a decis că nu există probe concludente privind ipoteza conform căreia comportamentul pacientei (necunoașterea limbii române) sau comportamentul mamei (aducerea unei persoane care să ajute la traducere) ar fi motivat externarea minorei din spitalul reclamat. Colegiul director constată că spitalul reclamat este un spital de urgență, unde se tratează evident urgențele, iar externarea minorei a avut loc la peste două zile de la accidentul rutier suferit de ea, astfel, dacă avea nevoie de tratament suplimentar, acest lucru nu necesita internarea în respectivul spital.

În speță, Colegiul director a considerat oportună aplicarea principiului împărțirii sarcinii probei, luând în considerare și faptul că spitalul reclamat nu are un regulament intern privind comunicarea cu persoanele care nu înțeleg bine limba română, fiind relevant și faptul că, deși spitalul nu a terminat investigația internă, s-a antepronunțat pe de o parte considerând regretabil comportamentul medicului, pe de altă parte afirmând că acest comportament nu reprezintă discriminare.

În opinia Colegiului director, medicul reclamat este vinovat pentru faptul că nu a asigurat această comunicare, iar spitalul reclamat pentru că nu are proceduri clare prevăzute în regulament pentru situațiile în care pacienții nu înțeleg limbajul medical în limba română. Totodată, faptul că spitalul s-a antepronunțat în caz, înainte să termine ancheta internă, arată că nu se dorește luarea unor măsuri ferme.

Prin urmare, prin hotărârea nr. 292 din 06.04.2016, Colegiul director a decis că comportamentul celor doi reclamați (activ în cazul medicului, pasiv în cazul spitalului), prin efect, a defavorizat pacienta și mama pacientei, întrucât nu au putut obține informații medicale privind starea de sănătate a minorei internată în spital, fiind incidente, în consecință, prevederile art. 2 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000.

Colegiul director constată că neinformarea pacientei minore și a mamei — care nu au înțeles limbajul medical în limba română — asupra stării de sănătate a pacientei, a intervențiilor medicale propuse, a riscurilor potențiale ale fiecărei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului și nerespectării recomandărilor medicale, precum și cu privire la date despre diagnostic și prognostic, în limba maternă (maghiară), reprezintă discriminare conform prevederilor art. 2 alin. 3 și art. 10 lit. b) din O.G. nr. 137/2000.

Astfel, s-a dispus aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 2000 lei față de Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj Napoca, și a unei amenzi în cuantum de 1.000 lei față de medic, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000.

De asemenea, a fost impusă și obligația publicării unui rezumat al hotărârii (cu respectarea caracterului confidențial al numelor pacienței și al martorilor) în presa locală, conform art. 26 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000.

7. Altele (impunerea uniforme școlare). Dreptul la educație

Petenta, în calitate de părinte al elevei M-J.C.I.M., sesizează ca fiind discriminatorii prevederile art.112, 122 pct. 13 și 15, art. 146 alin. 4 din Regulamentul de organizare și funcționare al Școlii Gimnaziale nr.49 și a prevederilor art. IV. 1 lit. n) din Contractul educațional, prevederi ce au condus la introducerea obligatorie a uniformelor școlare în cadrul Școlii Gimnaziale nr. 49 din municipiul București și a sancțiunilor aplicabile pentru neconformare.

Colegiul director ia act de faptul că partea reclamată arată că măsura luată în vederea introducerii uniforme școlare în unitatea de învățământ este întemeiată, s-a urmărit creșterea siguranței în unitățile de învățământ, a unor însemne distinctive pentru elevii școlii, a unei ținute decente, însă reține spre analiză sancțiunile aplicabile pentru neconformare ce ar putea conduce până la scăderea notei la purtare a elevului și pierderea bursei de merit, după caz.

Colegiul director reține că prevederea, potrivit căreia lipsa uniforme este sancționată cu scăderea notei la purtare și după caz cu retragerea temporară sau definitivă a bursei de merit, nu este proporțională cu gradul de pericol social. Mai mult, vinovăția nu poate să cadă în sarcina elevului sau a părintelui lipsit de o situație financiară care nu-i permit achiziționarea uniforme. Colegiul director reține că, deși măsura introducerii uniforme școlare are un scop legitim, prin sancțiunile impuse în cazul nerespectării acesteia, s-a creat un efect discriminatoriu față de categoria defavorizată reprezentată de elevii cu situație financiară care nu le permit achiziționarea uniforme, ceea ce a condus la concluzia că măsura instituită de reclamată nu este proporțională cu scopul urmărit.

Prin hotărârea nr. 22 din 13.01.2016, Colegiul director a constatat că faptele descrise reprezintă discriminare indirectă conform art. 2 alin. 3, coroborat cu art. 4, art.10 lit. h), art.11 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 1.000 lei față de reclamată, cu obligarea publicării rezumatului prezentei hotărâri în mass-media, în conformitate cu alin. 2 al art. 26 al O.G. nr. 137/2000.

8. Dizabilitate (tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică). Dreptul la educație

Sesizarea petentei vizează atitudinea de discriminare la adresa fiului său, diagnosticat cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică, din partea educatoarei acestuia. Petenta consideră discriminatoriu faptul că educatoarea are această atitudine la adresa fiului

său, aceasta considerând că fiul petentei trebuie înscris într-o școală pentru copii cu nevoi speciale și nu în învățământul de masă.

Colegiul director ia act de punctul de vedere depus de părțile reclamate prin care acestea recunosc faptul că au existat probleme în clasă în ceea ce îl privește pe fiul petentei și adaptarea acestuia la mediu și lasă de înțeles că de vină pentru această situație este însoțitoarea copilului. Colegiul director consideră că refuzul de a adapta mediul școlar la nevoile copilului cu dizabilități, precum și metodele aplicate de părțile reclamate în vederea integrării fiului petentei, au avut ca efect restrângerea drepturilor acestuia și constituie hărțuire conform art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Colegiul director apreciază că la baza tratamentului diferențiat invocat a stat diagnosticul fiului petentei, cu tulburare de spectru autist și tulburare hiperkinetică.

Prin hotărârea nr. 455 din 06.07.2016, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea sancțiunii avertismentului față de părțile reclamate.

9. Etnie (romă). Dreptul la demnitate personală

Sesizarea petentului vizează publicarea pe site-ul www.publi24.ro a unor anunțuri cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. Petentul consideră discriminatoriu faptul că administratorii site-ului nu au luat măsuri pentru eliminarea acestui tip de anunțuri.

Colegiul director reține că afirmațiile au fost făcute cu caracter public pe site-ul reclamatei, vizând atingerea demnității și creând o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa etniei rome. Astfel sunt incidente și prevederile art. 15 al O.G. nr. 137/2000.

Prin hotărârea nr. 544 din 31.08.2016, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie fapte de discriminare potrivit art. 2 cu alin. 1, art. 2 cu alin. 4 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale de 14 000 lei față de reclamatul SC Russmedia Press SRL, respectiv câte 2000 lei pentru fiecare dintre cele 7 anunțuri discriminatorii la adresa etniei rome, conform art. 26 alin. 1 din OG nr 137/2000.

10. Categorie defavorizată (înălțimea candidaților). Dreptul la educație

Sesizarea petentei vizează introducerea condiției de înălțime de 1,70 m pentru băieți și 1,65 m pentru fete la admiterea în Școala Națională de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna. Petenta consideră discriminatorie introducerea acestei condiții.

Colegiul director consideră că, având în vedere prevederile art. 4, lit. f) din Ordinul Ministrului

Justiției nr. 2412/C/2013 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a concursului de admitere în Școala Națională de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna, prin impunerea condiției de înălțime de minimum 1,70 m bărbații și 1,65 m femeile este atins dreptul la educație și formare profesională a candidaților interesați. Colegiul director constată că la baza tratamentului invocat stă înălțimea candidaților, respectiv înălțimea de minimum 1,70 m bărbații și 1,65 m femeile. În condițiile speței, având în vedere și prevederile art. 11 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul consideră că în cazul petentei este pe deplin aplicabilă sintagma categorie defavorizată, respectiv petenta se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea candidaților datorită diferențelor identitare față de majoritate, în condițiile în care candidaților ce se situează la măsurătoare, sub norma prevăzută de Ordinul MJ în speță, le este refuzat accesul la educație.

Prin hotărârea nr. 595 din 28.09.2016, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 6 și art. 11 alin. 1 și alin. 2 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea sancțiunii avertismentului față de părțile reclamate.

11. HIV. Dreptul la demnitatea personală

Sesizarea petentului vizează dezvăluirea diagnosticului confidențial cu voce tare. Petentul consideră discriminatoriu faptul că partea reclamată a dezvăluit diagnosticul cu voce tare și a fost auzită de pe hol de către alți pacienți. Petentul s-a prezentat la Comisia de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă Galați, la Cabinetul nr. 1 al reclamatei 2. După stabilirea rapidă a gradului, a fost poftit afară de către reclamata 2, spunându-i să aștepte eliberarea Deciziei. Petentul a întrebat „De ce nu are o Decizie permanentă ținând cont de faptul că Stadiul Imunologic este C3 și ar trebui să i se elibereze o Decizie fara drept de revizuire”. Întrebarea a fost auzită și de reclamata 2 ce a răspuns cu voce tare făcându-se auzită chiar și pe hol „Ce vrea el?, Permanent?, La SIDA eu nu pot da permanent, doar la gradul 1, sa-ți dea HANDICAPAȚII PERMANENT, Eu nu îți pot da.” Pe hol s-a făcut liniște între pacienții care așteptau să intre în cabinet, după care au început ușor să se audă doar șușote, fiind atenți la ușă când a ieșit din cabinet persoana bolnavă de „SIDA”.

Colegiul director reține că dezvăluirea diagnosticului petentului atinge dreptul la demnitate personală al acestuia. Colegiul director constată că la baza tratamentului invocat stă criteriul infectare HIV.

Prin hotărârea nr. 617 din 05.10.2016, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea sancțiunii avertismentului față de reclamata 2, recomandând totodată reclamatei ca pe viitor să respecte confidențialitatea diagnosticului pacienților.

12. Vârstă, Gen. Dreptul la muncă

Sesizarea petentei vizează discriminarea la menținerea în activitate a cercetătorilor femei,

discriminare care își are originea în nealinierea vârstei de pensionare, indiferent de sex, așa cum este deja în sistemul medical și în învățământul superior. Petenta consideră discriminatoriu faptul că unui coleg de sex masculin, în vârstă de 65 de ani, i s-a aprobat menținerea în activitate, iar ei care are 60 de ani nu i s-a aprobat menținerea în activitate.

Colegiul director reține că respingerea cererii de menținere în activitate a petentei și aprobarea cererii de menținerea în activitate a unui coleg au avut la bază vârsta de pensionare în directă legătură cu sexul celor doi solicitanți, respectiv petenta de sex feminin și colegul acesteia de sex masculin. Colegiul director consideră că prin încetarea contractului de muncă al petentei este încălcat dreptul la muncă al acesteia.

Prin hotărârea nr. 762 din 29.11.2016, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 7 lit. a) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În ceea ce privește sancționarea faptei din punct de vedere contravențional, Colegiul director a dispus aplicarea sancțiunii avertismentului față de partea reclamată.

13. Fapte de discriminare împotriva romilor, prin asocierea cu ideea de furt

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a fost sesizat de către Centrul Rromilor Amare Romentza cu privire la afirmațiile făcute în data de 16 iunie 2015, orele 08:50 când, în cadrul emisiunii Morning ZU cu Morar și Buzdugan, în contextul Zilei Limbii Romani, s-a afirmat: „a ciordi este sinonim cu a mangli”. Petentul consideră că în acest fel, limba romani a fost prezentată ca o limbă a hoților și că romii au fost asociați cu ideea de furt. Partea reclamată respinge acuzațiile de discriminare și susține că afirmațiile care fac obiectul petiției au reprezentat un moment umoristic, fără scopul de a genera conflicte sau atitudini negative și că nu conțin referiri la vreo caracteristică a limbii romani.

Prin Hotărârea nr. 97/03.02.2016, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, pe criteriul apartenenței etnice, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (unanimitate de voturi), și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment. De asemenea, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării obligă partea reclamată să publice rezumatul prezentei hotărâri, cu excluderea datelor cu caracter personal, într-un ziar de circulație națională.

14. Condiționarea ocupării unui post vacant pe criteriul „studii superioare de lungă durată absolvite cu diplomă de licență în profil tehnic” și criteriul vechimii în muncă, de cel puțin 2 ani în specialitatea studiilor absolvite

Prin petiția formulată la data de 09.09.2015, petentul T.A. a sesizat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în ceea ce privește îngrădirea dreptului de a candida pentru ocuparea

unui post vacant. Prin intermediul unei publicații locale, partea reclamată a anunțat organizarea unui concurs pentru ocuparea unui post vacant, din structura Biroului Aprovizionare și Achiziții Publice, fiind stabilite ca și criterii de selecție a candidaților „studii superioare de lungă durată absolvite cu diplomă de licență în profil tehnic” și criteriul vechimii în muncă de cel puțin 2 ani în specialitatea studiilor absolvite. Petentul consideră că acest criteriu al studiilor este discriminatoriu, având în vedere denumirea compartimentului funcțional de care aparține postul și bibliografia tematicii de concurs, fiind astfel avantajați absolvenții de studii superioare cu profil tehnic și excluși absolvenții de studii superioare cu profil economic.

Colegiul director, în urma analizării anunțului postat, bibliografiei atașate și sarcinilor/responsabilităților postului vacant, reține că elementele impuse (studii superioare de lungă durată absolvite cu diplomă de licență în profil tehnic și vechime în muncă de cel puțin doi ani în specialitatea studiilor absolvite) condiționează ocuparea postului în mod nejustificat. Dată fiind natura activităților profesionale specifice, în prezenta cauză, se constată că acele caracteristici nu constituie cerințe profesionale veritabile și determinante. Analizând situația de fapt și prevederile legale incidente, Colegiul director reține că aceste condiții impuse de persoana angajatoare nu constituie o cerință profesională veritabilă și determinantă, obiectivul fiind nelegitim.

Prin hotărârea nr. 216/16.03.2016, Colegiul director al C.N.C.D. a decis (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) că sunt incidente prevederile art. 2 alin. (3) și alin. (6) și art. 8 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. De asemenea, s-a decis (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în valoare de 1.000 lei.

15. Îngrădirea accesului la educație

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat cu privire la aprobarea criteriilor specifice pentru înscrierea în învățământul primar, clasa pregătitoare, criterii care condiționează accesul copiilor în clasa pregătitoare pe baza apartenenței la o categorie socială.

Conducerea liceului reclamat în prezenta cauză a susținut că lista de criterii aprobate în Consiliul de Administrație a fost înaintată Inspectoratului, anexându-se la punctul de vedere și corespondență dintre instituții, purtată în scopul de „a se ajunge la criterii cât mai puțin discriminatorii”. Inspectoratul invocă O.G. nr. 137/2000 și solicită modificarea criteriului 4 prin adăugarea fraților care au absolvit cursurile liceului și, raportat la criteriile specifice stabilite de către liceu, a menționat că acestea conțin formulări pozitive și nu includ restricții sau limitări.

Colegiul director, în urma analizării criteriilor impuse, constată că părțile reclamate condiționează accesul copiilor în clasa pregătitoare pe criteriul gradului de rudenie (frați, părinți, bunici, tutori legali care au absolvit cursurile liceului/sunt angajați sau foști angajați, care sunt sau au fost cadre didactice, care sunt absolvenți ai liceului). Colegiul director constată că nu se impune folosirea acestor cerințe, deoarece au îngrădit accesul la educație pe baza criteriului gradului de rudenie.

Prin hotărârea nr. 258/30.03.2016, Colegiul director al C.N.C.D. a decis (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) aplicarea amenzii în valoare de 2.000 lei pentru

liceu având în vedere că sunt îndeplinite condițiile faptei de discriminare directă, prevăzută de art. 2 alin. 1, coroborate cu prevederile art. 11 alin. 1 din O.G nr. 137/2000. În ceea ce privește faptele săvârșite de Inspectorat, Colegiul director, cu unanimitate de voturi, constată săvârșirea faptei de discriminare, potrivit prevederilor art. 2 alin. 4 coroborate cu prevederile art. 11 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și aplică amendă contravențională în valoare de 4.000 lei față de Inspectoratul Școlar. De asemenea, s-a decis (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) obligarea părților reclamate să publice rezumatul prezentei hotărâri, cu excluderea datelor cu caracter personal, pe site-urile acestora și într-un ziar de circulație locală.

16. Accesul la locuire în condiții de șanse egale

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat cu privire la limitarea dreptului persoanelor cu dizabilități și a persoanelor care fac parte din grupurile vulnerabile de a primi locuință socială, în comparație cu alte categorii sociale, prin acordarea unui punctaj diferențiat. Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) constată că obținerea locuințelor sociale de către persoanele cu dizabilități este limitată, în comparație cu alte categorii sociale. Astfel, la criteriul nr. 4 „persoane cu handicap”, Colegiul director observă că au fost acordate doar 4 puncte persoanelor care se încadrează în această categorie, în comparație cu cele 15 puncte acordate persoanelor care se încadrează la criteriul nr. 7 „veterani și văduve de război, revoluționari ai Legii nr. 341/2004 modificată și completată, invalizi de război, foști deținuți politici precum și urmașii acestora” sau comparativ cu persoanele care au studii superioare finalizate, acestea primind un total de 10 puncte pentru îndeplinirea acestei condiții. De asemenea, Colegiul director constată că, în prezenta cauză, partea reclamată limitează accesul pentru obținerea locuințelor sociale, în condiții de egalitate, și persoanelor care se află în categoria grupurilor vulnerabile. Partea reclamată nu a inversat sarcina probei.

Prin hotărârea nr. 349/04.05.2016, Colegiul director al C.N.C.D. a decis (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 10.000 lei Instituției Primarului Municipiului București, fiind constatată săvârșirea faptei de discriminare conform art. 2 alin. 1 și alin. 4, coroborate cu art. 10 lit. a) și h) al O.G. nr. 137/2000, republicată. De asemenea, obligă reclamatul să publice în mass media un rezumat al prezentei hotărâri și recomandă reclamatului să inițieze revizuirea hotărârii analizate, în sensul de a mări punctajul acordat pentru persoanele aflate în situațiile analizate mai sus. Se decide monitorizarea pe o perioadă de 6 luni.

17. Existența unei diferențieri a programului școlar zilnic

Petenții U.M. și U.D. sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la existența unei diferențieri a programului școlar zilnic între cele 3 clase a XI-a (același an de studiu), respectiv între cele 2 clase a XI-a bilingv spaniolă (ai căror elevi au urmat cursurile școlii generale în cadrul liceului) cu program de dimineață și clasa non bilingv (elevi repartizați din alte școli) cu program de după amiază.

În urma analizării situației de fapt, Colegiul director constată că, prin repartizarea în cele două schimburi (în ceea ce privește cele două clase de bilingv spaniolă, cu program de dimineață și

clasa non bilingv, cu program de după amiază), partea reclamată acordă prioritate grupului de elevi care au terminat cursurile școlii generale în cadrul liceului, acesta având posibilitatea de a învăța dimineața, în timp ce grupului elevilor repartizați din alte școli restricționează accesul la educație în condiții de egalitate, prin aplicarea tratamentului diferențiat, ce constă în organizarea orarului pentru programul de după amiază.

Prin intermediul hotărârii nr. 440/22.06.2016, Colegiul director a constatat ca favorizarea grupului de elevi care au terminat cursurile școlii generale în cadrul liceului, care au posibilitatea de a învăța dimineața, în comparație cu grupul elevilor repartizați din alte școli, în sensul restricționării accesului la educație în condiții de egalitate, prin aplicarea tratamentului diferențiat, ce constă în organizarea orarului pentru programul de după amiază, constituie discriminare, conform art. 2 alin. 1, coroborat cu art. 10, lit. h din O.G. nr. 137/2000, republicată și a recomandat părții reclamate să elaboreze un orar/calendar, care să țină cont de stabilirea aceluiași program pentru toate grupurile/clasele de elevi din învățământul secundar superior din același an de studiu; sau să stabilească un program prin rotație, astfel încât toți elevii din același an să aibă posibilitatea să învețe și dimineața și după-amiază.

18. Îngrădirea accesului la educație în condiții de șanse egale

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat cu privire la acordarea unor locuri suplimentare, fără examen, pentru copiii cadrelor didactice sau ai personalului angajat al colegiului reclamat în prezenta cauză, în baza procedurii de admitere în clasa a V-a – 2016. Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) constată că partea reclamată favorizează copiii cadrelor didactice sau ai personalului angajat în ceea ce privește acordarea locurilor suplimentare, conform punctului 10 cuprins în procedura de admitere în clasa a V-a din anul 2016. Colegiul director constată că, în prezenta cauză, nu a fost inversată sarcina probei.

Prin hotărârea nr. 349/04.05.2016, Colegiul director al C.N.C.D. a constatat (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință) existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit prevederilor cuprinse în art. 2 alin. 1, coroborate cu prevederile cuprinse în art. 10, lit. h) și prevederile cuprinse în art. 11 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a decis sancționarea părții reclamate cu avertisment și obligarea publicării rezumatului prezentei hotărâri în mass media.

19. Dreptul de a beneficia de servicii sociale în condiții de egalitate

Petenta sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la existența unor diferențe de quantum a finanțării pentru serviciile sociale prestate persoanelor cu dizabilități în sistemul public în comparație cu cel privat. Asociația care a petiționat oferă servicii integrate pentru copii, tineri și adulți și beneficiază de finanțări alocate de către stat în quantum mai mic decât instituțiile publice care oferă același tip de servicii.

În urma analizării situației de fapt, Colegiul director constată că, subvenționarea diferențiată de la buget a serviciilor sociale prestate de entitățile private, în comparație cu cele din siste-

mul public constituie o diferențiere. Persoanele cu dizabilități care apelează la sistemul public și persoanele cu dizabilități care apelează la sistemul privat sunt în situație comparabilă, pentru că au dreptul la serviciile sociale la nivelul standardului minim stabilit de Guvernul României. Colegiul director constată că statul externalizează furnizarea de servicii sociale pentru persoanele cu dizabilități către ONG-uri, stabilind aceleași standarde de autorizare ca în cazul instituțiilor publice și reține că externalizarea serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități către entitățile neguvernamentale nu conduce la dreptul statului de a finanța cu o sumă substanțial mai mică (de 10 ori mai mică) per serviciu/persoană/lună.

Prin intermediul hotărârii nr. 576/14.09.2016, Colegiul director a constatat că subvenționarea diferențiată de la buget a serviciilor sociale prestate de entitățile private, în comparație cu cele din sistemul public, care are ca efect încălcarea dreptului de a beneficia în condiții de egalitate de serviciile sociale, constituie discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 4, art. 10 lit. h) coroborate cu prevederile art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, și a decis, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință, aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 7.000 lei Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 7.000 lei Guvernului României, prin Secretariatul General al Guvernului.

20. Discriminarea salariaților ce au calitatea de membri ai unui sindicat

Prin sesizarea făcută, petentul acuză că membrii sindicatului, angajați ai companiei reclamate, sunt discriminați de către conducere din cauza apartenenței lor la un sindicat.

În urma analizării situației de fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) constată că partea reclamată limitează dreptul de aderare la sindicat și accesul la facilitățile acordate de acesta și că membrii sindicatului petiționar sunt hărțuiți la locul de muncă prin acțiunile întreprinse.

Prin intermediul hotărârii nr. 577/14.09.2016, Colegiul director a constatat că limitarea dreptului de aderare la sindicat și accesul la facilitățile acordate de acesta și hărțuirea membrilor sindicatului petiționar la locul de muncă constituie discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 4, art. 2 alin. 5, coroborate cu prevederile art. 7 lit. f) al O.G. nr. 137/2000, republicată, și a aplicat părții reclamate, S.T.A.S. S.A., amendă contravențională în valoare de 5.000 lei conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 și a obligat partea reclamată să publice în mass media un rezumat al prezentei hotărâri.

21. Refuzul înregistrării unei petiții pe motiv că nu este redactată în limba română și refuzul agentului de poliție de a comunica cu petentul în altă limbă decât limba română

Prin sesizarea făcută, petentul se consideră discriminat pe criteriul lingvistic, fiindu-i refuzată înregistrarea unei sesizări și comunicarea în altă limbă decât limba română.

În urma analizării situației de fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) constată că, prin refuzul înregistrării petiției și refuzul comunicării în orice limbă de circulație internațională, inclusiv în limba maghiară, așa cum a solicitat petentul, părțile reclamate în prezenta cauză au încălcat dreptul petentului de a adresa petiții autorităților și instituțiilor publice. Dreptul de petiționare este considerat un drept fundamental (drept indestructibil) al omului, principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării fiind garantate prin lege. În analiza faptei de discriminare săvârșită de părțile reclamate, Colegiul director a ținut seama și de faptul că, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să organizeze un compartiment distinct pentru relații cu publicul, care să primească, să înregistreze, să se îngrijească de rezolvarea petițiilor și să expedieze răspunsurile către petiționari. În prezenta cauză, dat fiind faptul că un procent de 51,64% din populația comunei Săvădisla este de naționalitate maghiară, Inspectoratul de Poliție reclamat în prezenta cauză este obligat să aibă angajați și vorbitori de limba maghiară. De asemenea, agentul de poliție era obligat să primească și să înregistreze sesizarea petentului, prin procedura reglementării activității de soluționare a petițiilor, fiind prevăzut faptul că petițiile înregistrate se înaintează apoi către compartimentele de specialitate, în funcție de obiectul acestora. Inspectoratul de Poliție este răspunzător pentru buna organizare și desfășurare a activității de primire, evidențiere și rezolvare a petițiilor ce le sunt adresate.

Prin intermediul hotărârii nr. 658/26.10.2016, Colegiul director a constatat că, refuzul înregistrării petiției și refuzul comunicării în orice limbă de circulație internațională inclusiv în limba maghiară, manifestat de către agentul de poliție, reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h din O.G. nr. 137/2000, republicată și decide sancționarea agentului de poliție cu avertisment. De asemenea, Colegiul director a constatat că Inspectoratul de Poliție este răspunzător pentru buna organizare și desfășurare a activității de primire, evidențiere și rezolvare a petițiilor ce le sunt adresate. Nerespectarea prevederilor art. 79 din Legea nr. 360/2002 și prevederile art. 4 din Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, actualizată, reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000, republicată și decide sancționarea Inspectoratului de Poliție cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000.

22. Accesul la informații de interes general. Dreptul la informare publică

Potentul sesizează cu privire la publicarea unor informații de interes public (general), redactate exclusiv în limba maghiară, pe pagina de internet a părții reclamate, Primăria M. Astfel, accesul cetățenilor la informațiile publice care nu cunosc limba maghiară este îngreunat, încălcându-se dreptul la informare publică a cetățeanului în limba oficială a statului (limba română).

Prin Hotărârea nr. 368/18.05.2016, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, pe criteriul lingvistic și de naționalitate potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea părții reclamate P.M. cu avertisment, pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

23. Manifestări rasiste

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat cu privire la o posibilă faptă de discriminare prin manifestări cu caracter rasist, pe durata unui meci de handbal feminin, disputat între echipele H.C. Zalău și H.C.M. Baia Mare. În urma meciului dintre cele două echipe, jucătoarea de handbal feminin, M.C., precum și jucătoarea de culoare, A.P., au avut o reacție pe pagina personală de facebook: A. P. a scris, „...o parte din România mi-a demonstrat o lipsă de respect. Sunt de culoare și sunt mândră de asta. Dacă nu știți să apreciați asta, să vă reamintesc că reprezint o echipă a României. Sunt politicoasă cu voi toți, mă opresc mereu să fac poze și ce îmi arătați? Dacă nu mă respectați, atunci eu nu mai am ce face aici. Nu voi lăsa pe nimeni să mă calce în picioare, mai ales din cauza originii“. În timpul partidei de handbal, un grup de suporteri ce făceau parte din galeria echipei H.C. Zalău au strigat înspre jucătoarea de culoare A.P., cu apelativul de „Monkey”, și au imitat vocal sunetele scoase de maimuță. Oficialii Federației Române de Handbal prezenți la evenimentul sportiv cât și arbitrii meciului nu au luat nicio măsură pentru a stopa manifestările rasiste, așa cum impunea regulamentul sportiv. Astfel, prin comportamentul pasiv al observatorului meciului din partea F.R.H. și a arbitrilor, Colegiul director consideră că se întrunesc elementele constitutive ale contravențiilor prevăzute de O.G. nr. 137/2000, republicată.

Prin Hotărârea nr. 182/02.03.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea părții reclamate, Handbal Club Zalău, prin reprezentant legal, cu amendă contravențională în cuantum de 5.000 de lei, a F.R.H., prin reprezentant legal, cu amendă contravențională în cuantum de 5.000 de lei, observatorul meciului din partea F.R.H., domnul B.A., cu amendă contravențională în cuantum de 3.000 de lei, arbitrii de meci domnii R.H. și S.S. cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 de lei, conform art. 26 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

24. Discriminarea la locul de muncă, hărțuire și victimizare

Petenta sesizează discriminarea la locul de muncă, hărțuirea și victimizarea sa. Criteriile indicate de către petentă sunt: situația sa familială, starea sa de maternitate și de persoană ocrotită de dispoziții legale speciale, respectiv OUG 111/2010, precum și situația sa de persoană care a înaintat în justiție o plângere cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal al nediscriminării.

Colegiul a mai reținut și faptul că petenta a sesizat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării prin petiția 1897/12.03.2015, constatându-se existența unor fapte de discriminare prin hotărârea nr. 349/12.08.2016. După pronunțarea hotărârii, tratamentul diferențiat aplicat petentei a continuat, aceasta fiind ținută în aceeași sală de conferințe, aflată la parterul clădirii. În pofida cererilor petentei nu i s-a mai acordat nici o sarcină de serviciu și nici nu i s-au alocat rechizite. Tratamentul petentei a culminat cu desfacerea contractului de muncă, decizia de concediere fiind dată în 08.12.2015.

Prin Hotărârea nr. 570/14.09.2016 Colegiul director s-a pronunțat asupra aspectelor sesizate, constatând existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1, art.

2, alin. 7, art. 7 lit. a) și art. 15 din O.G. 137/2000 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Partea reclamată a fost sancționată cu amendă contravențională în valoare de 15.000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 7 și art. 7 lit. a) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, conform art. 26 alin. 1 al O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Totodată, partea reclamată a fost obligată să publice un rezumat al hotărârii C.N.C.D., în temeiul art. 26 (2) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

25. Dizabilități. Acces locuri publice

Petentul, persoană nedeplasabilă, sesizează că lipsa toaletelor accesibilizate, lipsa căilor și mijloacelor de acces sau rampelor nepracticabile, lipsa parcărilor/semnalizate corespunzător în instituțiile publice și Hotel Muntenia, din municipiul Pitești, necesare deplasării persoanelor cu dizabilități, întrunesc elementele unei fapte de discriminare. În anul 2012 în parcarea Hotelului Muntenia din Pitești, petentul și mandatarul acestuia au fost agresați de o angajată/taxatoare în urma parcerii autovehiculului pe un loc de parcare pe care exista mențiunea rezervat provizoriu, atentându-se la securitatea și protecția lor. Urmare a incidentului petrecut în parcarea hotelului, în decursul anului 2013 atât petentul cât și mandatarul au fost citați pentru a fi audiați în dosarele de cercetare penală întocmite, la Secția nr. 1 și nr. 3 de Poliție din municipiul Pitești. Asupra acestor fapte sunt aduse critici privind neasigurarea accesului în condiții demne și legale în instituțiile administrației publice locale, precum și în privința modului de desfășurare al cercetării în dosarele penale întocmite, pe de-o parte, la sesizarea petenților (în calitate de părți vătămate) iar, pe de altă parte, pe seama și în sarcina lor (în calitate de suspecti). Colegiul director a reținut că din cauza dizabilității petentului (deplasabil în fotoliul rulant), acesta nu își poate exercita dreptul de acces în aceleași condiții cu persoanele ce nu prezintă astfel de dizabilități locomotorii, el trebuind să beneficieze de măsuri suplimentare din partea părților reclamate, pentru a-și exercita dreptul în mod egal cu restul populației. Accesul petentului în și din imobilele aparținând Hotelului Muntenia (Pitești), Secția nr. 1 de Poliție Pitești, Secția nr. 3 de Poliție Pitești și Judecătoria Pitești prin Tribunalul Argeș este restrâns/împiedicat prin lipsa rampelor sau rampelor nepracticabile, lipsa toaletelor accesibilizate, lipsa parcărilor sau a celor semnalizate corespunzător apte să asigure deplasarea/prezența în condiții de egalitate, fără un efort suplimentar din partea petentului aflat în fotoliul rulant.

Prin Hotărârea nr. 427/15.06.2016, Colegiul director a constatat că faptele descrise în sarcina reclamatelor: Hotel Muntenia (Pitești), Secția nr. 1 de Poliție Pitești și Secția nr. 3 de Poliție Pitești, reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, coroborat cu art. 10 lit. h) și art. 15 din O.G. nr.137/2000 republicată și a dispus aplicarea amenzii contravenționale în sarcina lor în cuantum de 6 000 lei pentru fiecare. Faptele descrise în sarcina reclamatei, Judecătoria Pitești prin Tribunalul Argeș, reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, coroborat cu art.10 lit. h) și art. 15 din O.G. nr.137/2000 republicată, iar sancțiunea contravențională a fost aplicată prin procesul-verbal de constatare a contravențiilor și aplicarea a sancțiunilor contravenționale privind nerespectarea dispozițiilor legale din domeniul asistenței sociale seria: ANPIS nr. 10743/25.03.2015; Nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 republicată, în sarcina reclamatelor Instituția Primarului Municipiului Pitești, Tribunalului Argeș, Curții de Apel Pitești.

26. Demnitate personală. Dizabilitate

Petenta sesizează că în data de 30.09.2015, în jurul orei 12.20, în curtea școlii C.B. din sectorul 3 al capitalei, a fost agresată fizic și verbal de către reclamată, aceasta din urmă adresând cuvinte jignitoare și la adresa fiului petentei diagnosticat cu „Întârziere psihică globală și de limbaj formă moderată QI 55, obezitate gr.II, hipertiroidie în tratament de substituție”. Se constată că afirmațiile au fost făcute în public și vizează atingerea demnității, crează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa petentei și a fiului acesteia, astfel fiind incidente prevederile art. 15 al O.G. nr 137/2000. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei.

Prin Hotărârea nr. 551/07.09.2016, Colegiul director a constatat că faptele prezentate în petiție constituie discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 republicată și a aplicat sancțiunea contravențională a amenzii în cuantum de 1.000 lei în sarcina reclamatei.

27. Dizabilități. Acces locuri publice

Petenta sesizează restricționarea accesului persoanelor cu handicap, în special nevăzători, în intersecția Șos. Oltenița cu Bd. C. Brâncoveanu și Str. Alunișului prin instalarea unor semafoare acustice necorespunzătoare, dar și din cauza lipsei rampelor de acces. Petenta arată că deoarece autoritățile locale au reușit să accesibilizeze doar în mică măsură intersecțiile din București, aceasta a făcut numeroase petiții atât în nume personal, cât și în numele altor asociații, în care a cerut instalarea de semafoare acustice prevăzute cu buton, în intersecția Șos. Olteniței cu Bd. Constantin Brâncoveanu și Str. Alunișului, având în vedere că în respectiva zonă trăiesc mulți nevăzători, dar și persoane cu alte tipuri de dizabilități. Petenta semnalează că lucrarea a fost executată necorespunzător, deoarece semafoarele acustice nu sunt prevăzute cu buton, iar zona semaforizată s-a făcut doar de pe un singur trotuar până în mijlocul intersecției, fără a se mai continua și spre celelalte sensuri de traversare. Practic se traversează de la semaforul acustic, iar de acolo pietonul nevăzător rămâne în mijlocul intersecției de unde trebuie să își riște viața pentru a putea traversa intersecția. Petenta arată că nu în ultimul rând sunt probleme și cu rampele care sunt făcute necorespunzător și nu pot fi utilizate de o persoană în scaun rulant care vrea să fie independentă.

Prin Hotărârea nr. 41/20.01.2016, Colegiul director a constatat că în cazul semnalat de petentă sunt incidente prevederile art. 2, alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și dispune sancționarea cu avertisment a părții reclamate Instituția Primarului Municipiului București, conform art. 7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Colegiul director recomandă Instituției Primarului Municipiului București ca în termen de 6 luni să ia măsuri pentru a cuprinde în buget fondurile necesare remedierii situației semnalate de petentă, iar în termen de 1 an să implementeze măsurile luate. Totodată, Colegiul director recomandă inspectorilor sociali din cadrul Agenției Naționale Pentru Plăți și Inspecție Socială din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice ca, în termen de 6 luni, să controleze și să sancționeze neluarea măsurilor în conformitate cu legislația în vigoare.

28. Limbă. Accesul la informații de interes public

Petenta sesizează faptul că una dintre clădirile publice ale primăriei comunei Ciceu este inscripționată exclusiv în limba maghiară. Petenta semnalează faptul că există o inscripție exclusiv în limba maghiară pe una dintre clădirile publice ale Primăriei Comunei Ciceu, județul Harghita. Petenta a depus în anexă o serie de fotografii cu clădirea respectivă având inscripția „Kulturotthon”. Petenta susține faptul că prin amplasarea acelei inscripții, exclusiv în limba maghiară, îi este condiționat accesul la informație, cu privire la destinația acestei clădiri, de cunoașterea limbii maghiare. Primarul comunei Ciceu transmite un mesaj foarte clar prin care arată că sunt preferați cetățenii români care cunosc limba maghiară. Prin concluziile scrise formulate, petenta arată faptul că primarul a îndepărtat inscripția respectivă ulterior primirii petiției formulate și a documentației anexate.

Prin Hotărârea nr. 43/20.01.2016, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1, art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea părții reclamante cu avertisment, potrivit art. 5 alin. 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare. Totodată, Colegiul director recomandă părții reclamante să depună toate diligențele ca informațiile de interes public să se regăsească atât în limba română, cât și în limba maghiară, astfel oferind tuturor cetățenilor posibilitatea de a avea acces neîngrădit la informațiile de interes public.

29. Angajare. Concediu creștere copil. Gen

Petenta sesizează tratamentul umilitor, injust, degradant și discriminatoriu la care a fost supusă la revenirea în unitate din concediu de creștere copil. Petenta, având funcția de Director General cu atribuții suplimentare aferente funcției de Director comercial în cadrul părții reclamante, arată că, la întoarcerea din concediul de creștere copil, a fost supusă unui tratament umilitor, injust, degradant și discriminatoriu de către partea reclamată. În perioada concediului de creștere a copilului până la împlinirea vârstei de 1 an, în data de 09.10.2014, petenta a fost chemată la sediul societății și i s-a comunicat verbal decizia de desființare a posturilor de management din cadrul părții reclamante și preluarea responsabilităților de către colegii din Centrofarm. Petentei i s-a solicitat să își caute serviciu pentru că „poziția ta de director general a ieșit din schemă” și pentru că oricum nu a făcut o treabă bună, nu s-a interesat de serviciu de când stă acasă cu copilul, cu toate că alte colegi care au născut au mai lucrat și de acasă și i s-a spus: „Că poate nu derapau așa de rău lucrurile dacă tu nu ai fi avut un copil și ai fi continuat să lucrezi”. Încă din prima zi de serviciu, într-o discuție avută cu reprezentanții angajatorului pe marginea revenirii sale la serviciu, petentei i s-au pus în vedere următoarele aspecte: îi va fi afectată reputația „e păcat ca angajatorii tăi care au contribuit la evoluția ta profesională să te vorbească de rău. Pentru că, o astfel de atitudine, să știi că nu creează deloc simpatie”; nu va ieși nimic bun din această situație „N-o să ai nimic de câștigat, crede-mă, din tot acest tărăboi” și petenta va avea de îndurat cele mai ostile condiții de lucru posibile, în special din punct de vedere psihic „Nu te va agreea nimeni aicea pentru că voi avea eu grijă de lucrul ăsta. O să fac o adunare generală cu toată compania și o să spun: Raluca nu mai are niciun post aici, se-nverșunează să se războiască cu noi, o vom parca la biroul trei și nimeni nu are voie să vorbească cu ea, pentru că nu sunteți subordonații ei. Și am încheiat aici subiectul. Vei fi o paria în acest birou. Este foarte apăsător să fie așa. Înțelegi? Deci nu poți să îți permiți să faci lucrul ăsta. Că te îmbolnăvești de cap. E păcat.” Petenta arată că este singura angajată a părții reclamante care nu beneficiază de telefon, laptop/

computer, fiind obligată la revenirea în unitate să le predea. Este singura angajată căreia nu i se permite să citească ceva, să scrie, fiindu-i permis doar să deseneze pe șervețele, pe paharul de cafea sau pe bucăți de hârtie. Nu i se permite să dețină o agendă și să vorbească la telefon, repetându-i-se constant că singura sa atribuție este de a nu face nimic și că va fi concediată imediat ce legea va permite. Totodată, petenta este singura angajată căreia i s-a restricționat accesul în rețea, la sistemul de pontaj, la sistemul de zile libere, la intranet etc. Este singura angajată căreia nu i s-a permis să lucreze.

Partea reclamată precizează că, urmare a dificultăților economice pe care societatea le traversează, s-a dispus înlocuirea întregului sistem de management, concedierea unui număr de 10 persoane, administrarea societății realizându-se de o altă societate. Petenta este singura persoană care nu a fost concediată, deoarece se află într-o situație juridică ce interzice concedierea sa. Având în vedere situația de excepție în care se află petenta, precum și situația de excepție în care se află Societatea și anume toate posturile de conducere au fost desființate, rezultă că societatea nu face altceva decât să își îndeplinească obligațiile legale.

Prin Hotărârea nr. 88/03.02.2016, Colegiul director a constatat săvârșirea unei fapte de discriminare de către partea reclamată potrivit art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5 coroborat cu art. 7 lit. a din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și art. 10 alin. 8 coroborat cu art. 6 alin. 1 și 3 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată, și a dispus sancționarea părții reclamate, respectiv S.C. Plafar Retail S.R.L., prin reprezentant, cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei, conform art. 2 alin. 11, art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 modificată și completată prin O.U.G. nr. 19/27.03.2013, coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

30. Tratament diferențiat. Dizabilitate

Sesizarea petentului vizează un posibil tratament diferențiat în ceea ce privește refuzul reclamatei de acordare a scutirii de la plata impozitului auto pentru petent, reprezentant al minorului cu handicap grav.

Partea reclamată precizează faptul că în urma clarificărilor primite de la ministerul de resort, instituția a transmis, prin adresa înregistrată sub nr. 1661/08.04.2016, petentului faptul că beneficiază de scutire de la plata impozitului pe mijlocul de transport marca Hyundai Elantra în calitate de reprezentant al minorului M.A.C. cu handicap grav.

Prin Hotărârea nr. 759/23.11.2016, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, pe criteriul de handicap, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (unanimitate de voturi), și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment contravențional potrivit art. 26 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare; Recomandă părții reclamate să manifeste exigență și preocupare, pentru ca în asigurarea serviciilor pe care le oferă publicului larg, să ia în considerare toate diferențele relevante și măsuri adecvate pentru a se asigura că serviciile disponibile sunt în mod specific accesibile tuturor persoanelor.

31. Anunț angajare. Limitare acces bărbați.

Petentul sesizează faptul că pe facebook a fost postat anunțul cu următorul conținut „Școala Engleză Craiova recrutează masterandă, studentă, limba italiană, franceză și/sau engleză, plăcută, veselă și răbdătoare, pentru cursuri de copii de grădiniță/vârstă școlară sau adulți. Candidata ideală este studentă sau masterandă, orientată către munca în echipă și obținerea de rezultate la clasă”.

Totodată susține că a mai postat și imagini doar cu fetițe. Petentul consideră discriminatoriu anunțul respectiv și vine cu întrebarea: „bărbații nu au dreptul la muncă? Sau ce se întâmplă cu bărbații profesori de limbi străine? Dacă fiul său dorește să urmeze facultatea de litere? Îl va sfătui să renunțe pentru că este discriminat?”. Partea reclamată arată că postarea anunțului de angajare a unei masterande/studente de limbi străine „plăcute, vesele și răbdătoare” nu a avut drept scop crearea unei stări de inferioritate bărbaților. În parteneriatele încheiate cu grădinițele din Craiova s-a optat ca pregătirea copiilor să fie făcută în interesul copiilor, nicidecum pentru discriminarea bărbaților. Pe de altă parte, precizează că firma este fondată și administrată de către o persoană de sex masculin și de ani de zile are pe perioadă nedeterminată un alt bărbat. Astfel că, criteriul sexului nu intră în discuție. Reclamatul a atașat la punctul de vedere solicitarea primită de la Asociația părinților și Cadrelor didactice din Grădinița 21 Tudor Vladimirescu, cerere pentru onorarea căreia a fost postat anunțul de angajare reclamat. Colegiul director ține cont de faptul că anunțul reclamat este singurul care are un conținut discriminatoriu din multele anunțuri postate în mai multe campanii de publicitate în cadrul Facebook, motiv pentru care aplică sancțiunea cea mai mică/blândă, respectiv avertisment.

Prin Hotărârea nr. 513/20.07.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor art. 2 alin. 1 și art. 8 alin. 2 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată; Aplică sancțiunea de avertisment contravențional față de Școala Engleză Craiova, conform art. 5 alin. 2 lit. a din O.G. nr. 2/2001 (cu 6 voturi pentru și 2 voturi împotriva ale membrilor prezenți la ședință) și recomandă reclamatului să evite pe viitor producerea unor fapte de discriminare (unanimitate).

32. Acces servicii economice. Dizabilitate

Petentul, persoană cu handicap grav, sesizează faptul că reclamatele au refuzat să-i înmâneze cardul bancar pe bază de amprentă digitală, pe motiv că nu este semnătura olografă. Până la data soluționării sesizării, părțile reclamate nu au înaintat un punct de vedere în ceea ce privește aspectele sesizate.

Prin Hotărârea nr. 111/10.02.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit art. 2 alin. 1, art. 10 lit. d) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

Colegiul director a dispus aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 40.000 lei față de Agenția Raiffeisen Păcurari prin reprezentant legal, pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5, art. 10 lit. d, și art. 20 alin. 6 potrivit art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu

modificările și completările ulterioare (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință).

Colegiul director a dispus aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 30.000 lei față de Raiffeisen Bank S.A. prin reprezentant legal, pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. 3, art. 10. lit. d) și art. 20 alin. 6 potrivit art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință).

Colegiul director recomandă părților reclamate să manifeste exigență și preocupare, pentru ca în asigurarea serviciilor pe care le oferă publicului larg, să ia în considerare toate diferențele relevante și măsuri adecvate pentru a se asigura că serviciile disponibile sunt în mod specific accesibile tuturor persoanelor. Colegiul director obligă reclamatele să publice în mass-media un rezumat al hotărârii de constatare în conformitate art. 26 alin. 2 al O.G. nr. 137/2000.

33. Anunț angajare. Limbă

Petentul sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la faptul că, în perioada 08–10 iunie 2015, Primăria Municipiului Miercurea-Ciuc a organizat un concurs pentru ocuparea postului de referent, clasa III grad profesional principal la Compartimentul Administrație Registratură și Arhivă, din cadrul aparatului de specialitate al primarului municipiului Miercurea Ciuc. Potrivit paginii oficiale de internet, ca și condiție de participare la concurs candidații trebuie să cunoască limba maghiară (anunțul Primăriei Miercurea Ciuc transmis în anexă la petiție). Petentul consideră această condiție ca fiind discriminatorie.

Partea reclamată arată faptul că autoritatea administrației publice locale nu are intenția de a proceda la acte discriminatorii, cum susține petentul. Colegiul director reține că impunerea condiției de cunoaștere a limbii maghiare pentru ocuparea postului de referent, clasa III grad profesional principal la Compartimentul Administrație Registratură și Arhivă, din cadrul aparatului de specialitate al primarului municipiului Miercurea Ciuc nu constituie cerință profesională reală și determinantă.

Prin Hotărârea nr. 110/10.02.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor art. 2 alin.1, art. 6 coroborat cu art. 8 alin. 2 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea reclamatului cu amendă în valoare de 2000 lei, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 26 alin. 1 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Colegiul director recomandă părții reclamate eliminarea impunerii unor astfel de condiții pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor necunoscătoare de limbă maghiară și a principiului nediscriminării, garantate în România prin Constituție și O.G. nr. 137/2000 republicată.

Colegiul director obligă reclamatul să publice în presa locală un rezumat al hotărârii de constatare, cu respectarea caracterului confidențial al numelui și domiciliului petentului, conform art. 20 alin. 11 al O.G. nr. 137/2000.

34. Anunț internet. Etnie

Petentul sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la faptul că, pe site-ul www.micapublicitate.ro au fost postate anunțuri cu un potențial caracter discriminatoriu cu privire la adresa persoanelor de etnie romă.

Partea reclamată mulțumește pentru informarea realizată prin petiție, și face mențiunea că, după ce s-a primit citația, au procedat la eliminarea anunțurilor respective, s-au modificat condițiile de publicare, cuvintele folosite de utilizatori pentru exprimări cu caracter discriminatoriu au fost introduse în lista celor pe care software-ul de verificare le elimină automat din anunțuri. Mai precizează faptul că nu au cunoscut efectiv existența acestor anunțuri cu caracter discriminatoriu până la primirea citației.

Prin Hotărârea nr. 592/28.09.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor art. 2 alin. 1, art. 10 lit. c), art. 15 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată; Sancționează reclamata cu amendă contravențională, în valoare de 2.000 lei, conform art. 26 alin. 1 al O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

35. Prevederi discriminatorii cuprinse în Ordinul nr. 725/12709/2002 privind criteriile pe baza cărora se stabilește gradul de handicap pentru copiii suferinzi de diabet zaharat tip I cu vârsta cuprinsă între 0–7 ani (vârstă, boală cronică necontagioasă, handicap)

Petentele sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la prevederi discriminatorii cuprinse în Ordinul nr. 725/12709/2002 privind criteriile pe baza cărora se stabilește gradul de handicap pentru copiii suferinzi de diabet zaharat tip I cu vârsta cuprinsă între 0–7 ani (vârstă, boală cronică necontagioasă, handicap). Petena solicită Consiliului să verifice posibila încălcare a principiului nediscriminării, reglementat în conformitate cu legislația internă și documentele internaționale la care România este parte, prin sintagma „grupa 0–7 ani” din prevederea Cap. V, lit. c și anume: Tulburări cronice de metabolism și nutriție, din Anexa nr. 2 a Ordinului nr. 725/12709/2002 privind criteriile pe baza cărora se stabilește gradul de handicap pentru copii și se aplică măsurile de protecție specială a acestora, emis de Ministerul Sănătății și Familiei și Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție.

Părțile reclamate arată că solicitarea petentelor este pertinentă ținând seama de evoluția severă și adeseori imprevizibilă a diabetului zaharat la copii, de necesitatea verificării frecvente a nivelului glicemiei, a stabilirii atente și individualizate a tratamentului cu insulină și a stabilirii unei diete speciale și strict supravegheate. Consideră că din punct de vedere medical modificarea prevederilor de la lit. c), cap. V din Anexa nr. 2 din Ordinul nr. 725/12709/2002, este oportună și necesară. Mai arată că legislația în vigoare ce vizează domeniul încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap este aliniată standardelor internaționale, care promovează modelul biopsihosocial de abordare a dizabilității. Colegiul director reține că limitarea vârstei pentru copiii suferinzi de diabet zaharat din grupa de vârstă 0–7 ani

prin prevederile de la lit. c), cap. V din Anexa nr. 2 a Ordinului nr. 752/12709/2002, emis de Ministerul Sănătății și Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție este discriminatorie.

Prin Hotărârea nr. 399/08.06.2016, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor art. 2 alin. 1, aspectele sesizate constituie acte/fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 1, 3, 6 și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Sancționează părțile reclamate cu amendă în valoare de 2.000 lei pentru fiecare, conform art. 2 alin. 11, art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 modificată și completată prin O.U.G. nr. 19/27.03.2013, coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

Prevenirea formelor de discriminare

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării se apropie de 15 ani de activitate și poate să evidențieze prin proiectele și programele sale că are deja o tradiție în domeniul prevenirii faptelor de discriminare, respectării drepturilor omului și promovării egalității de șanse.

Activitatea C.N.C.D. a devenit în timp un reper pentru organizarea evenimentelor și derularea proiectelor de informare și prevenire a faptelor de discriminare, dovedindu-și eficacitatea, importanța și recunoașterea internă cât și în rândul altor instituții și al societății civile prin valorizarea întregii activități și prin promovarea dialogului între diverse categorii sociale.

În anul 2016, un an dificil din punct de vedere financiar pentru instituție, D.P.R.I. și-a canalizat eforturile pentru continuarea programelor și proiectelor care prin tematicile abordate, prin resursele implicate, prin rezultatele obținute și conexiunile puternice pe care le-au dezvoltat de-a lungul anilor au căpătat încrederea partenerilor și au creat tradiție în rândul programelor și politicilor naționale de respectare a drepturilor omului și a egalității de șanse.

„One world Romania”

a XI- a ediție a Festivalului internațional de documentar și drepturile omului

La cea de-a 9-a ediție, Festivalul One World Romania a prezentat 60 de filme documentare creative, a oferit publicului român șansa de a experimenta în premieră realitatea virtuală cu documentare 360° despre drepturile omului, și-a încurajat spectatorii să exploreze cele mai recente probleme sociale prin intermediul jocurilor video de tip documentar, a adus împreună comunitatea locală și comunitatea refugiaților, a completat programul de filme cu spectacole de teatru, dans și fotografie, toate vorbind despre ce se întâmplă în jurul nostru.

ORGANIZATORI: Asociația One World Romania, Centrul Ceh București;

PARTENER PRINCIPAL: Programul Statul de Drept Europa de Sud Est al Konrad-Adenauer Stiftung;

CU SPRIJINUL: Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Centrului Național al Cinematografiei, Ministerului Culturii, Primăriei Sectorului 3, Reprezentanței Comisiei Europene în România, Uniunii Cineaștilor din România, RoAid – Programul României de Cooperare pentru Dezvoltare, Ministerului Afacerilor Externe al României, Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, ARCUB – Centrul Cultural al Municipiului București, Primăriei Municipiului București, București Capitală Europeană a Culturii 2021, Centrului de Resurse

Juridice, EEA Grants, Bankwatch România, Consiliului Național Român pentru Refugiați, Organizației Internaționale pentru Migrație - Biroul în România, precum și cu participarea, ca parteneri, a multor Ambasade reprezentate la București.

Întregul festival s-a constituit într-o experiență multimedia neconvențională, amestec de forme culturale noi și tradiționale – film, teatru, dans, expoziții, muzică, realitate virtuală, jocuri de tip documentar – prin care tematica drepturilor omului a fost adusă mai aproape de un public foarte variat și prin care s-a creat distracție, s-a informat, s-a încurajat implicarea socială.

Festivalul a avut 6 locuri de desfășurare: Cinema Eforie, Cinema Union, Cinema Elvire Popesco, Hollywood Multiplex, Centrul Ceh din București și un cort de 120 m² montat în Piața Universității.

S-au înregistrat rezultate notabile pe mai multe planuri:

- o creștere cu **10%** în numărul participanților, numărul celor ce ne-au fost alături la evenimentul de deschidere fiind dublu, iar numărul elevilor de liceu participanți la proiecțiile dedicate lor fiind cu **30%** mai mare;
- o creștere de **30%** a numărului documentarelor; o creștere de **27%** în numărul proiecțiilor organizate;
- o creștere de **15%** în numărul invitațiilor festivalului;
- o creștere de **70%** în numărul de filme înscrise pentru selecție.

Evenimentul de deschidere a festivalului, organizat la Muzeul Național de Artă Contemporană, a atras un public de 1.200 de persoane. Scurte discursuri ale organizatorilor și partenerilor au fost completate de un spectacol aseasonat cu filme, documentare de realitate virtuală, teatru, dans și muzică.

Din cele 60 de filme documentare prezentate în cadrul festivalului, 50 au fost în premieră națională, 2 în premieră internațională și 1 în premieră europeană.

Pe durata festivalului au fost organizate în total 89 de proiecții. O serie de evenimente speciale a completat programul festivalului, dintre care amintim vizionări cu filme de realitate virtuală, un spectacol de teatru, dezbateri, activități educaționale și lansări.

Peste 100 de invitați români și străini au luat parte la toate aceste evenimente cu impact asupra dezvoltării unei societăți civile puternice în România.

Peste 100 de regizori de film, producători, protagoniști, artiști și experți au ajutat ca toate aceste evenimente să fie posibile.

One World Romania a adunat un public total de 10.448 de persoane – o creștere cu 10% față de ediția trecută.

Ediția de anul acesta s-a concentrat pe o seamă de probleme critice din toată lumea, împărțite în următoarele secțiuni:

„**Cabinetul de criză al Europei**” – marile greutăți, vechi sau noi, prin care a trecut Europa și încă mai trece;

„**Valiza cu refugiați**” – o explorare a problemelor din spatele migrației și granițelor închise, punând într-o perspectivă istorică destinele refugiaților din Europa sau din altă parte;

„**Focus: Orientul Apropiat**” – un peisaj uman și social foarte divers și contradictoriu, din Palestina, Israel și Egipt, din Siria și până în Iran;

„**Drepturi și strâmbe**” – o călătorie în jurul lumii, din Canada până în Brazilia și apoi până în India și Afganistan, dezvăluind limitările sau nedreptățile brațului lung al legii;

„**Ochiul vânăt al dragostei noastre**” – documentare explorând cultura violului, a violenței domestice și liniștea ce le înconjoară pretutindeni;

„**Trăim ca să muncim?**” – filme din diferite țări europene, din Nord în Sud, explorând un subiect complex ce ne privește pe fiecare dintre noi;

„**Dincolo de cămașa de forță**” – încercând să arate fața umană a „celuilalt”.

O a 8-a secțiune, „**Delicatessen**”, a fost creată pentru a include filme curajoase, creative care nu se încadrau în niciuna dintre temele menționate anterior, dar care vorbeau despre subiecte de o importanță egală – de exemplu, carteluri de droguri din Mexic sau regimurile politice extreme din Coreea de Nord și Rusia.

Anul acesta a fost pus sub lupă Orientul Apropiat. De obicei ni se vorbește despre această zonă doar ca front al unora dintre cele mai violente conflicte din prezent, cu multe tensiuni, devastat de război și sectarianism. Dar oare e just sau complet acest fel de a privi un spațiu cu mii de ani de civilizație în spate, culturi bogate și atât de diverse, și la a cărui istorie, de fapt, am fost părtași până astăzi? În acest an, au fost selectate cele mai duioase povești realizate în Orientul Apropiat – povești despre dragoste, frumusețe și speranță.

20 de ONG-uri, 2 activiști pentru drepturile omului, 16 regizori de film și 1 producător au participat la programul Civil society pitch. Acesta a fost primul eveniment din România cu scopul declarat de a dezvolta proiecte artistice concrete, prin aducerea împreună a unui spectru cât mai larg de experți și artiști.

Publicul One World Romania a fost invitat să descopere și un gen documentar ludic ce devine extrem de popular: docu-gaming (jocuri video documentare). Jocuri multipremiate în afară au fost prezentate în premieră publicului din România, jocuri care au abordat subiecte contemporane cu un puternic impact social.

Toți organizatorii și partenerii, în special Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, credem cu tărie că există potențial pentru crearea și alimentarea unei comunități tinere, bine dezvoltate, care ar putea apoi contribui la dezvoltarea întregii societăți românești. Din acest motiv, festivalul organizează anual proiecții dedicate elevilor de liceu și alcătuiește Juriul Liceenilor. Anul acesta, șase proiecții au fost dedicate liceenilor, toate urmate de sesiuni de întrebări și răspunsuri, la care au participat peste 800 de elevi. Pentru a patra oară consecutiv, am organizat un Juriu al Liceenilor, compus din cinci adolescenți care au acordat

singurul premiu al festivalului. Premiul a fost acordat documentarului „Oriented”, regizat de britanicul Jake Witzenfeld, iar trofeul a fost înmănat în cadrul evenimentului de decernare chiar unuia dintre protagoniștii filmului, Khader Abu Seif.

„Ziua Libertății de Exprimare”

Pentru marcarea zilei de 3 mai, Ziua Mondială a Libertății Presei și pentru promovarea Raportului anual privind libertatea presei în România – FreeEx 2015 – 2016, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a desfășurat pe 8 mai un eveniment la care au participat aproximativ 250 de invitați, reprezentanți ai organismelor europene și internaționale, jurnaliști, bloggeri, persoane din mediul business, Ambasadori și reprezentanți ai Corpului diplomatic, politicieni și demnitari, reprezentanți ai societății civile dar și profesori și studenți, mai ales din domeniul comunicării.

În program a fost inclusă vizionarea unei piese de teatru, *Oameni obișnuiți*, pe o temă de actualitate despre *avertizorii de integritate*, un spectacol realizat de Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu în regia Gianinei Cărbunariu. Reprezentația a avut loc la Teatrul Bulandra din București, la final fiind organizat un cocktail în holul teatrului.

În cadrul manifestărilor s-au acordat și premiile FreeEx atât celor meritoși, cât și reprezentanților libertății de exprimare, pentru a semnaliza opiniei publice importanța dreptului la informare și contribuția pe care libera exprimare socială o poate aduce bunei funcționări a democrației.

Beneficii:

- Peste 250 de participanți la eveniment
- Mediatizarea evenimentului în mass-media
- Parteneriate media încheiate pentru promovarea evenimentului
- Mediatizarea premiilor FreeEx
- Mediatizarea Raportului FreeEx

Școala de vară

„Grupuri de Risc și Servicii Sociale de Suport. Dreptul la nediscriminare”

Ajunsă la cea de-a VIII-a ediție, „Școala de Vară – Grupuri de Risc și Servicii Sociale de Suport. Dreptul la nediscriminare” s-a desfășurat în perioada 24–30.06.2016, la Hotel Club Dunărea, stațiunea Eforie Nord, județul Constanța.

Scopul proiectului a fost acela de a ajuta la îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile și marginalizate prin creșterea capacității tinerilor profesioniști de a oferi servicii de suport și de a asigura implementarea dreptului la nediscriminare.

„Școala de Vară – Grupuri de Risc și Servicii Sociale de Suport. Dreptul la nediscriminare”, ediția a VIII-a, a fost o continuare a eforturilor de a contribui la formarea tinerilor profesioniști pentru a urma o carieră în domeniul social. Pe de altă parte, prin intermediul Școlii de Vară, s-a urmărit ca și alți tineri, din diferite domenii, să înțeleagă situația grupurilor vulnerabile, să adopte o atitudine pozitivă și să acționeze pentru îmbunătățirea calității vieții persoanelor marginalizate.

Obiectivele proiectului au fost următoarele:

- Creșterea capacității studenților/masteranzilor/participanților de a înțelege dinamica grupurilor vulnerabile și marginalizate pentru a acționa în consecință.
- Dezvoltarea capacității de analiză și sinteză a specialiștilor din cadrul C.N.C.D. în vederea soluționării încălcărilor principiului egalității de șanse, raportat la persoanele care trăiesc cu virusul HIV și persoanele care consumă droguri injectabile.

Grupul țintă a fost format din beneficiarii direcți ai proiectului, în speță studenți și masteranzi din universitățile de stat și private din întreaga țară, cu excepția celor care au participat la edițiile anterioare. Au participat la acest eveniment studenți și masteranzi din domeniul sociologiei, asistenței sociale, psihologiei, psihopedagogiei, pedagogiei și medicinei, dar și din alte domenii precum: științe politice, jurnalism, comunicare, administrație publică, drept, biologie, chimie, teologie etc., dar beneficiari în cadrul proiectului au fost și angajații C.N.C.D.

Au fost încurajați să participe la acest eveniment studenții/masteranzii care trăiesc cu HIV/SIDA, cei care au experiență în problematica consumului de droguri și practicarea sexului comercial.

În număr de 40, participanții au înțeles obiectivele, acțiunile și limitele unui serviciu social, legislația în domeniu, perspectivele internaționale care fac referire la grupurile vulnerabile și instrumentele legale oferite de C.N.C.D în soluționarea cazurilor de discriminare.

Pe durata Școlii de Vară, studenții/masteranzii au avut ocazia să participe la ateliere informative cu privire la:

- respectarea drepturilor omului;
- discriminarea și politicile anti-discriminare în România;
- consumul de droguri;
- sexul comercial (prostituție);
- consilierea pre/post test HIV și testarea HIV;
- furnizarea de servicii sociale de suport adresate grupurilor de risc;
- cadrul legislativ și politicile din domeniul prevenirii și combaterii consumului;

- primul ajutor;
- asistența socială a persoanelor adulte fără adăpost;
- voluntariat și CSR;
- detenție vs. libertate;
- feminism;
- LGBTQ;
- traume și suferințe în urma dezastrelor naturale.

Indicatori:

În debutul Școlii de Vară, participanții au completat un chestionar ce a cuprins o serie de întrebări din domeniul social (cunoștințe, atitudini, comportamente) la care s-au menționat așteptările lor de la acest eveniment.

La finele Școlii de Vară, un chestionar asemănător a fost distribuit participanților. Datele obținute în urma acestui chestionar au fost comparate cu cele inițiale pentru a măsura gradul în care participanții și-au îmbunătățit cunoștințele și atitudinea față de grupurile vulnerabile.

Rezultate:

La sfârșitul Școlii de Vară, participanții au avut capacitatea să înțeleagă dinamica grupurilor vulnerabile și marginalizate, dificultățile cu care acestea se confruntă, precum și modalitățile de intervenție (programe de suport, campanii antidiscriminare, programe de reintegrare socială etc.).

De asemenea, participanții s-au familiarizat cu modalitățile de lucru ale instituțiilor implicate în organizarea evenimentului, au înțeles rolul și activitățile acestora, inclusiv posibile modalități de colaborare în viitor.

Pe toată durata evenimentului, Carusel a postat mesaje, fotografii, comentarii pe paginile sale de Facebook.

Având în vedere feed-back-ul pozitiv primit de la participanții la acest proiect pe parcursul derulării lui, se dorește continuarea în anul 2017, cu o dezvoltare la scară mai largă, precum și permanentizarea acțiunilor cu caracter de informare-educare, în parteneriat, pentru a se crea o tradiție în colaborarea dintre Asociația Carusel, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, RHRN – Romanian Harm Reduction Network și BADD – Brigada Activiștilor din Domeniul Drogurilor.

„Tinerii dezbat”

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin Direcția Programe și Relații Internaționale, derulează în parteneriat cu o serie de instituții publice și organizații neguvernamentale un proiect multianual care, tradițional, se desfășoară în etape regionale, începând din martie până în iunie, la nivel național, adresându-se unui număr de peste 800 de elevi și 250 de profesori de liceu din clasele IX–XI.

Proiectul are drept scop informarea corectă, dezbateră argumentată și sensibilizarea asupra diverselor forme în care diferențele sociale, etnice, economice, de sănătate sau gen pot constitui bariere în comunicare și toleranță.

„Tinerii dezbat”, ajuns la cea de-a VII-a ediție se desfășoară ca un campionat național de debateri educaționale care contribuie la formarea, dezvoltarea și exersarea competențelor și atitudinilor social civice democratice necesare tinerei generații pentru participarea activă la viața socială.

În anul 2016, acest demers educațional a cuprins o serie succesivă de activități de formare și debateri organizate la nivel județean, regional și național.

Parteneri în cadrul proiectului au fost: Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Reprezentanța UNICEF în România – Agenție a Națiunilor Unite, Secretariatul General al Guvernului prin Departamentul pentru Relații Interetnice și Asociația Română de Debateri, Oratorie și Retică.

Aceste acțiuni s-au desfășurat în conformitate cu atribuțiile Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, potrivit art. 2 alin. e), h2) și n) din Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cu modificările și completările ulterioare, art. 19 alin. (1) lit. a din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, în 10 centre regionale: București, Botoșani, Iași, Galați, Constanța, Slatina, Sinaia, Miercurea Ciuc, Hunedoara și Oradea.

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, prin Inspectoratele Școlare Județene unde se desfășoară etapele regionale, au ales unități școlare care au avut spații de cazare și masă pentru toți elevii și profesorii participanți.

„Școala fără discriminare”

„Școala fără discriminare” este un proiect multianual, care în 2016 s-a desfășurat în perioada 15–18 septembrie la Tohanu Nou – Bran, județul Brașov ca un proiect de consiliere a profesorilor cu experiență în inițierea proiectelor și a parteneriatelor care îi ajută pe elevi să se orienteze în viața civică, culturală și profesională.

În 2016, a fost organizată o întâlnire între profesorii pregătiți de către C.N.C.D. în anii anteriori și care au fost constant implicați în proiecte locale de promovare a diversității și nediscriminării.

Au participat 13 cadre didactice din județele Gorj, Caraș-Severin, Timiș, Arad, Harghita, Vrancea, Botoșani și Suceava, precum și prof. Univ. Dr. Sarău Gheorghe de la Direcția Minorității a Ministerului

Educației Naționale și Cercetării Științifice. Scopul acestei întâlniri a fost constituirea unei rețele naționale a cadrelor didactice pentru nediscriminare și promovarea diversității.

În cadrul primei zile, cadrele didactice au făcut un schimb util de experiență, legându-se parteneriate județene și regionale.

Ziua a doua a fost extrem de intensă, în căutarea unor soluții de permanentizare a cursurilor adresate profesorilor, cu tematici privind prevenirea discriminării și abordarea diversității în toată complexitatea ei. S-a discutat asupra modelelor de bună practică din alte țări ale Europei, iar modelul adoptat de Irlanda a fost agreat de majoritate. În Irlanda, cadrele didactice care vor salarii mai mari și funcții de conducere sunt obligate să urmeze cursurile organismului național pentru egalitate de șanse, care a pregătit module în parteneriat cu o universitate și cu un institut pentru administrația publică.

Alt punct de interes a fost Ordinul ministrului educației 1529 din 2007 privind introducerea diversității în curricula școlară. S-au desprins idei originale privind identificarea unor soluții care să vizeze parteneriatul strategic între C.N.C.D. și M.E.C.N.Ș., profesorii prezenți oferindu-se ca persoane-resursă în grupul de lucru pentru realizarea unor curricule școlare și inițierea programului național *Școala fără discriminare*.

Discuțiile au continuat în ziua a treia cu propunerea cadrelor didactice de a promova proiectul nostru și în proiectul național al Președintelui României – „România educată” – un proiect de reșezare a societății pe valori de dezvoltare a unei culturi a succesului bazată pe performanță, muncă, talent, onestitate și integritate.

Prima etapă a proiectului „România educată” a fost deja lansată, având invitație să contribuie toți cei interesați – elevii, studenții, profesorii, părinții, cercetătorii, dar și organizațiile reprezentative ale acestora, sindicatele, patronatele, asociațiile profesionale, organizațiile neguvernamentale, reprezentanții mediului privat, instituțiile de educație sau de cercetare, instituțiile publice centrale și județene cu atribuții în domeniu, dar și publicul larg.

„Noua revistă a drepturilor omului”

Partener

Centrul de Studii Internaționale, editor al publicației

Obiectiv

Publicarea în cadrul acestei reviste de specialitate a unor materiale privind combaterea discriminării și promovarea principiului egalității de șanse, jurisprudența C.N.C.D., studii și alte articole tematice sau conexe ariei drepturilor omului.

Rezultate

Peste 10 ani de colaborare fructuoasă, utilă pentru câmpul teoretic al combaterii discriminării

Sprijin important în diseminarea noțiunilor de specialitate

Un releu al imaginii și prestigiului C.N.C.D.

Reflectarea și valorificarea intelectuală a unor spețe importante din jurisprudența C.N.C.D.

Conferința Internațională a „Nediscriminării și Egalității de Șanse” NEDES 2016 – Ediția a X-a

Proiectul de cercetare-dezvoltare „Modalități de promovare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse în societatea românească actuală” - ediția a X-a, s-a desfășurat în parteneriat între Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale și Centrul European pentru Promovarea Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2014 – în perioada Septembrie 2016 – Ianuarie 2016.

Obiectivele generale ale proiectului au fost următoarele:

- Dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a principiilor nediscriminării și egalității de șanse atât între bărbați și femei, cât și între diferitele categorii de persoane;
- Dezvoltarea capacității de înțelegere și aplicare a dreptului obiectiv la nediscriminare și egalitate de șanse;
- Stimularea dezbaterilor, a schimburilor de idei și de bune practici privind discursurile și incitarea la crime atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre;
- Stimularea interesului pentru implicarea în eliminarea discriminărilor de orice fel.

Activitățile principale proiectate au fost:

- Popularizarea principiului nediscriminării și egalității de șanse la nivelul Universității „Dimitrie Cantemir”, precum și în toate mediile interesate de tematica nediscriminării și egalității de șanse;
- Organizarea Conferinței Internaționale a Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2014 – la Sala Drepturilor Omului din Palatul Parlamentului României cu participarea instituțiilor interesate, dar și a cadrelor didactice și a studenților, precum și la nivelul organizațiilor neguvernamentale care au ca principal obiect de activitate protecția și promovarea drepturilor omului, în general, și promovarea nediscriminării și egalității de șanse, în special;
- Stimularea dezbaterilor, a schimburilor de idei și de bune practici privind discursurile și incitarea la crime comise din ură, prin acțiuni de creștere a conștientizării acestui fenomen, atât la nivelul UE cât și la nivelul statelor membre.

Popularizarea principiului nediscriminării și egalității de șanse a avut loc în cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, dar și la nivelul altor universități, atât prin discuții cu studenții la orele de curs, dar și la orele de consultații, cât și prin discuții formale și informale cu cadrele didactice. De asemenea, a fost popularizat de membrii echipei

de cercetare la liceele bucureștene și în cadrul corpului profesoral din învățământul pre-universitar din București.

În același timp, a fost creată atât pagina web a conferinței: www.nedes.ucdc.ro, precum și o pagină de Facebook (www.facebook.com/Nedes.ucdc.ro/), unde au fost postate informațiile necesare pentru participanții la conferință.

Pagina web

Pagina de Facebook

Elementul esențial al proiectului a fost organizarea Conferinței Nediscriminării și Egalității

de Șanse – NEDES 2016. Conferința a fost postată pe site-ul Universității în luna Septembrie 2016 și s-au lansat invitații către colegii profesori din mai multe universități, inclusiv din străinătate și din cadrul învățământului preuniversitar din București, cât și către studenți. De asemenea, s-au lansat invitații către mai multe personalități ale vieții politice și științifice, precum și către organizații neguvernamentale cu profil de apărare și promovare a drepturilor omului.

Trebuie menționat că acest eveniment științific a fost popularizat prin:

- 200 de pliante;
- 400 flyere;
- 50 de afișe (format A3).

S-au primit aprox. 60 de titluri de lucrări care au fost aranjate în Programul Conferinței în trei secțiuni.

Lucrările Conferinței au fost deschise și moderate de prof. univ. dr. Mădălina Tomescu – coordonatorul proiectului, precum și de către doamna lect. univ. dr. Marcela Stoica – consilier parlamentar. La deschiderea Conferinței a fost prezentă doamna Deputat Tamara Ciofu – Vicepreședintele Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale, care a și transmis mesajul Comisiei pentru toți participanții la Conferință. De asemenea, au fost prezenți: dl. Senator Titus Corlățean, dl. Deputat Remus Cernea, doamna secretar de stat Luminița Gheorghiu, dna. prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu – Directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului (prin reprezentant), juristul Inspectoratului Școlar al Municipiului București – dna. Mihaela Olteanu, prof. univ. dr. Georgeta Ilie – prorector al Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” etc.

Este de menționat faptul că la ediția a 10-a a Conferinței Internaționale a Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2016 – a participat **dl. MICHAEL BEIS**, Directorul Departamentului FRA Reports, din partea Agenției Europene pentru Drepturi Fundamentale (FRA), care a prezentat un material extrem de interesant.

Volumul Conferinței, atât varianta în limba română, cât și varianta în limba engleză, a fost publicat la Editura Prouniversitaria (recunoscută CNCS), editură selecționată în urma licitației organizate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, și a fost prezent pe masa Conferinței. Fiecare participant cu lucrare la Conferință a primit în ziua de 16 noiembrie 2016 – în care s-au desfășurat lucrările conferinței, un volum gratuit, pe bază de semnătură.

„Egalitate și nediscriminare”

Ediția a IX - a

Proiectul s-a desfășurat în format Concurs de eseuri și desene pe tema nediscriminării, grupul țintă fiind alcătuit din elevi cu vârsta cuprinsă între 6 și 19 ani.

Activitățile principale au fost:

- Popularizarea concursului în școli și licee din București și din țară;

- Primirea lucrărilor pe adresa Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”;
- Alcătuirea unui juriu cu membri din instituțiile partenere pentru fiecare secțiune;
- Selectarea celor mai bune lucrări literare spre a fi publicate într-o lucrare;
- Selectarea celor mai bune desene spre a fi publicate într-un calendar de birou;
- Premiera celor mai bune lucrări într-un cadru festiv.

Proiectul a fost promovat pe site-ul Universității (<http://esn.ucdc.ro>), în 36 de școli și 8 licee bucureștene, dar și din alte județe (Constanța, Timiș, Giurgiu, Dâmbovița, Ilfov), prin pliante, afișe și flyere de către membrii echipei de cercetare, precum și prin Inspectoratul Școlar al Municipiului București, partener alături de Universitate și C.N.C.D în acest proiect. În cadrul întâlnirilor cu elevii s-au definit conceptele de *discriminare*, *criterii de discriminare*, *egalitate de șanse* și au fost analizate cazuri concrete de situații discriminatorii, aduse de membrii echipei de cercetare, dar și propuse de elevi. S-a constatat că elevii manifestă interes pentru cunoașterea beneficiilor dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse, dar și pentru a învăța cum să nu discrimineze la rândul lor.

Cerința concursului a fost următoarea:

Imaginează-ți că ai un coleg nou, un copil cu dizabilități sau dintr-o altă etnie. Concepe un eseu (compunere) în care să descrii (pe baza imaginației tale sau din practică) experiențele prin care ai putea trece sau ai trecut cu acest nou coleg.

Dacă știi mai bine să desenezi, realizează un desen cu tema de mai sus! (cerință numai pentru 6–10 ani).

Gândiți-vă cum să aplicați mai bine principiul nediscriminării și pe cel al egalității de șanse în ceea ce scrieți!

S-au primit 172 de lucrări astfel:

Nr. Crt.	Secțiunea Desen	Secțiunea Creație literară 6–10 ani	Secțiunea Creație literară 11–14 ani	Secțiunea Creație literară 15–19 ani	TOTAL LUCRĂRI
Nr. lucrări	70	40	36	26	172

Numărul din ce în ce mai mare de lucrări primite demonstrează aprecierea de care s-a bucurat proiectul în rândul tinerilor, dar mai ales preocuparea lor de a se implica în continuare în aplicarea practică a principiului nediscriminării și egalității de șanse.

Au fost desemnate 84 de lucrări câștigătoare astfel:

- 19 premii I
- 20 premii II
- 21 premii III
- 24 mențiuni

De asemenea, Centrul European pentru Promovarea Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2014 – a acordat 33 Premii „NEDES JUNIOR” în valoare de 1.157 lei.

La Concurs au participat 34 de Școli, iar creațiile literare prezentate au fost publicate într-un volum intitulat „Cuvinte... colorate...”, în timp ce desenele premiate au fost publicate într-un calendar de birou 2017, inscripționat atât cu numele proiectului, cât și cu numele instituțiilor partenere. Desenele care nu au fost premiate au fost și ele publicate în calendar, iar autorii lor au primit diplomă de participare și un calendar.

Având în vedere feed-back-ul pozitiv primit de la participanții la acest proiect pe parcursul derulării acestuia, se dorește continuarea sa în anul 2017.

„Coordonarea răspunsului național de prevenire și combaterea discriminării”

– Modele de bună practică –

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în parteneriat cu Asociația Carusel au derulat Seminarul privind „Coordonarea răspunsului național de prevenire și combaterea discriminării – Modele de bună practică”, Ediția I, proiect desfășurat în perioada 09–11.12.2016, în stațiunea Predeal, județul Brașov.

Scopul proiectului a fost schimbul de informații și experiență cu privire la elaborarea de politici publice în domeniu, axa dezbaterilor constituind-o dezvoltarea capacității de îmbunătățire a managementului cazurilor de discriminare în procesul de consiliere a petenților aparținând grupurilor vulnerabile, pe întreg parcursul perioadei de soluționare a petițiilor depuse, din perspectiva victimelor discriminării, iar beneficiari au fost 39 de angajați ai C.N.C.D., participanți la sesiunile de training.

Agenda seminarului a cuprins următoarele teme:

- O proiecție de film de scurt metraj, intitulată „Piepțiș” – după vizionarea acestui material a avut loc o dezbatere despre identitatea de gen în România, prezentată de Asociația TRANSform;
- Abordarea discriminării și stigmatizării în rândul preșcolărilor și elevilor, propusă și susținută de Fundația Tineri pentru Tineri;
- Sexul comercial, încadrat sub foma stigmatului și al marginalizării, propusă de Asociația Carusel;
- Discriminarea persoanelor din grupurile vulnerabile în sistemul public de sănătate.

La sfârșitul Seminarului, participanții au avut capacitatea să înțeleagă dinamica grupurilor vulnerabile și marginalizate, dificultățile cu care acestea se confruntă, precum și modalitățile de intervenție.

Având în vedere feed-back-ul pozitiv primit de la participanții la acest seminar pe parcursul derulării acestuia, se dorește continuarea sa în anul 2017, cu dezvoltarea lui la o scară mai largă, pentru consolidarea unei tradiții în colaborarea C.N.C.D. cu Asociația Carusel.

Problematika discriminării
din România reflectată
în rapoartele internaționale

FRA – Al doilea sondaj privind minoritățile Uniunii Europene și discriminarea (EU-MIDIS II) Roma – concluzii selectate¹

În luna noiembrie, FRA a publicat „**Al doilea sondaj privind minoritățile Uniunii Europene și discriminarea (EU-MIDIS II) Roma – concluzii selectate**”. Acest raport subliniază o realitate tulburătoare, dar inevitabilă: cea mai mare comunitate etnică a Uniunii Europene continuă să se confrunte cu o discriminare inadmisibilă și acces inegal la servicii vitale. Aproximativ 80% dintre romii chestionați trăiesc sub pragul riscului de sărăcie al țării lor; fiecare al treilea rom trăiește în locuințe fără apă de la robinet; fiecare al treilea copil rom trăiește într-o gospodărie în care cineva s-a dus la culcare înfometat cel puțin o dată în luna precedentă și 50% dintre romi cu vârste cuprinse între 6 și 24 de ani nu merg la școală.

Evidențiind barierele care persistă la serviciile de ocupare, educație, locuință și sănătate, acest raport arată, de asemenea, că 4 din 10 romi chestionați s-au considerat discriminați cel puțin o dată în ultimii cinci ani.

Piața muncii – În ceea ce privește România, se observă cote deosebit de scăzute ale șomajului autodeclarat, respectiv 5%, urmat de Portugalia cu un procent de 17%, și Ungaria cu 23%.

Participarea la educație – În comparație cu sondajul romilor 2011, rezultatele prezentului raport sugerează o creștere a ratelor de participare în toate țările, cu excepția României și Portugaliei. Cu toate acestea, aceste rate se încadrează în valoarea de referință a UE pentru 2020, privind educația timpurie a copiilor, și sunt cu mult sub ratele generale ale populației.

Sănătate – România continuă să înregistreze cele mai mici rate de acoperire a asigurărilor de sănătate pentru persoanele de etnie romă.

Disponibilitatea spațiului de locuit – Rezultatele raportului arată diferențe considerabile între populația romă și populația generală. Însă, comparativ cu sondajul romilor din 2011, toate țările și-au îmbunătățit indicatorul „disponibilitatea spațiului de locuit”. În acest sens, România este menționată ca țara unde pot fi observate cele mai bune îmbunătățiri.

Calitatea locuințelor și a mediului înconjurător – România este singura țară în care ponderea romilor care trăiesc într-un mediu poluat este mai mică decât cea a populației generale.

¹ http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-eu-minorities-survey-roma-selected-findings_en.pdf

Prevalența generală a discriminării – În comparație cu rezultatele sondajului pentru romi din 2011, o scădere marcată în acest domeniu specific poate fi observat numai pentru Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria și România.

Raportul de țară al Comisiei Europene 2017²

Pag. 22–23 din document:

„Sărăcia și excluziunea socială sunt deosebit de mari în rândul romilor. Riscul de sărăcie pentru romi este de aproape trei ori mai mare raportat la populația generală. Aceasta este mare în comparație cu alte state membre cu o minoritate romă importantă (BG, CZ, HU, SK inclusiv RO), în cazul cărora rata sărăciei romilor este estimată a fi între trei până la mai mult de șase ori mai mare față de restul populației. Romii sunt concentrați în comunitățile marginalizate și aproximativ două treimi trăiesc în locuințe lipsite de condiții de bază de salubritate. Utilizarea sporită de sancțiuni disuasive, precum amenzile Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, este o evoluție promițătoare pentru întărirea eficienței a normelor anti-discriminare.”

Amnesty International 2016/17³

În raportul Amnesty International privind situația Drepturilor Omului în România, etnicii romi continuă să fie vizați de acte de discriminare în România. Raportul notează faptul că „în raportul din aprilie 2016, raportorul special ONU privind combaterea sărăciei extreme și pentru drepturile omului a cerut autorităților din România să admită actele severe de discriminare împotriva romilor, să implementeze Strategia de Incluziune a Romilor 2015–2020 și să ia măsuri punctuale în domeniile educației, serviciilor medicale și integrării pe piața muncii, inclusiv prin introducerea unor garanții de evitare a evacuărilor forțate și de îmbunătățire a accesului la locuințe sociale.”

Astfel, „romii continuă să se confrunte cu discriminare sistematică, evacuări forțate și alte încălcări ale drepturilor omului”, iar referitor la violența împotriva femeilor se subliniază existența cazurilor de violență domestică și se specifică intrarea în vigoare în septembrie 2016 a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violențelor împotriva femeilor și a violențelor.

În ceea ce privește mecanismul de monitorizare impus de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de România în anul 2011, se reține faptul că la sfârșitul anului 2016 acesta nu era operațional.

Raportul notează și câteva aspecte asupra drepturilor minorităților sexuale, cum ar fi lesbienele și homosexualii, mai ales după campania privind organizarea unui referendum asupra definirii restrictive în Constituție a noțiunii de familie. Se menționează și faptul că în conformitate cu Codul civil, căsătoriile între persoane de același sex și

---

2 https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en

3 <https://www.amnesty.org/en/latest/research/2017/02/amnesty-international-annual-report-201617/>

parteneriatele civile au fost interzise, iar cele care sunt contractate în străinătate nu sunt recunoscute.

Raportul Departamentului de Stat al S.U.A. privind drepturile omului

Raportul arată că majoritatea problemelor legate de respectarea drepturilor omului includ abuzul și hărțuirea comise de jandarmi și polițiști asupra deținuților și etnicilor romi. Discriminarea sistematică socială a romilor a afectat accesul acestora la educație corespunzătoare, locuințe, servicii medicale și ocuparea forței de muncă.

Au existat de asemenea rapoarte în privința discriminării și violenței împotriva femeilor.

O altă problemă semnalată în raportul anual al Departamentului de Stat este aceea că agențiile guvernamentale nu au oferit asistență adecvată persoanelor cu dizabilități și nu au respectat standardele de îngrijire ale acestor persoane din instituții, expunându-le abuzurilor.

Observatorii au remarcat faptul că autoritățile nu au reușit în general să protejeze copiii cu HIV/SIDA de discriminare și abuz. Mai multe persoane infectate au abandonat școala din cauza stigmatizării sau discriminării.

Discriminarea socială împotriva persoanelor gay, bisexuale, transsexuale (LGBT), în mod special împotriva minorilor, a rămas în continuare prezentă la un nivel foarte ridicat.

Raportul precizează că C.N.C.D. este instituția guvernamentală responsabilă pentru aplicarea legilor interne și ale Uniunii Europene de combatere a discriminării, acesta fiind sub control parlamentar.

C.N.C.D. este, în viziunea observatorilor, la fel de eficace, deși o parte din aceștia au criticat lipsa de eficiență și independență politică.

Sunt menționate o serie de decizii ale Consiliului prin care s-au constatat fapte de discriminare:

- În decembrie 2015, C.N.C.D. l-a amendat pe liderul autoproclamat al mișcării legionare cu 2.000 de lei pentru publicarea pe pagina sa de Facebook a unei caricaturi discriminatorii la adresa președintelui Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România, Elie Wiesel. Caricatura îl înfățișa pe director ca personificare a „nazismului iudaic”, fiind înfățișat cu o servietă pe care erau inscripționate cuvintele „legi antiromânești”.
- Se notează că discriminarea împotriva persoanelor cu handicap a rămas o problemă, guvernul neaplicând legea în întregime. În multe cazuri, persoanele cu dizabilități se confruntă cu discriminarea instituțională și socială. Potrivit unei decizii a C.N.C.D., Capitala și 18 reședințe de județ au primit câte o amendă de 10.000 de lei, pentru incapacitatea de a face transportul public accesibil persoanelor cu handicap.
- C.N.C.D. a amendat Ministerul Muncii și Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție

Socială cu câte 30.000 de lei pentru că nu au luat nicio măsură pentru remedierea problemelor privind transportul public al persoanelor cu dizabilități. Acesta a fost al treilea an în care C.N.C.D. s-a autosesizat privind accesibilizarea în municipalități mari și a emis sancțiuni.

- Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca a fost amendat cu 2.000 de lei de C.N.C.D. în cazul adolescentei din Covasna care, internată la unitatea medicală, ar fi fost umilită de un medic pentru că nu vorbea românește, iar doctorul respectiv a primit o amendă de 1.000 de lei. Potrivit C.N.C.D., încălcarea dreptului pacientei minore și al aparținătorilor acesteia de a fi informați asupra stării de sănătate și a situației medicale, într-un limbaj respectuos și în limba maternă sau într-o limbă cunoscută, constituie faptă de discriminare.

Conform unui studiu național realizat la solicitarea C.N.C.D. în 2015, persoanele cu HIV / SIDA au fost printre grupurile cele mai expuse discriminării în țară. Potrivit sondajului, majoritatea respondenților au indicat că nu ar dori să fie în contact direct cu persoanele cu HIV / SIDA. Doar 10 % dintre respondenți ar accepta o persoană cu HIV / SIDA ca rudă, 16 % ca prieten, iar 14% drept coleg. Aproximativ 15% dintre respondenți ar accepta ideea persoanelor cu HIV / SIDA, care locuiesc pe aceeași stradă, 13 % în aceeași comunitate, și 15 % în țară.

Raportul notează că, deși există legislație care interzice discriminarea în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, guvernul nu a pus în aplicare aceste legi în mod eficient și doar a reacționat la sesizările de discriminare, fără să se implice în mod adecvat în cadrul programelor de prevenire a discriminării. Cu toate că C.N.C.D. și Inspectoratul Muncii au investigat cazurile de discriminare raportate, sancțiunile au fost insuficiente pentru a descuraja încălcările legislației în vigoare.

În primele șase luni ale anului, C.N.C.D. a înregistrat 187 de cazuri de discriminare în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, din care 18 încheiate cu diverse sancțiuni, în majoritate amenzi.

Reprezentarea
României
la nivel internațional

Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate din Uniunea Europeană (EQUINET)

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este membru al Rețelei Europene a Instituțiilor de Egalitate din UE (Equinet).

EQUINET este o organizație internațională non-profit care conectează 45 de organizații din 33 de state europene, care au ca obiectiv de activitate combaterea discriminării.

Organizația s-a constituit în anul 2007, ca urmare a implementării unui proiect comunitar referitor la „Consolidarea cooperării între organismele specializate în implementarea legislației privind tratamentul egal” (2002–2004).

În vederea facilitării schimbului de informații și experiențe, membrii EQUINET au implementat un sistem electronic de gestionare a cunoștințelor, urmărind atât crearea unui izvor relevant pentru legislația și politicile în domeniu, cât și dezvoltarea unui set de instrumente și proceduri care să permită orientarea dialogului către prioritățile membrilor organizației.

Un alt aspect al activităților EQUINET vizează implementarea unei abordări tip rețea, care încurajează contactele între participanți, la toate nivelurile de dialog, prin interacțiune directă sau comunicare electronică. Contactele se realizează atât la nivelul Adunării Generale anuale sau al grupurilor de lucru, cât și prin implementarea unei scheme regulate de instruire, cu sprijinul secretariatului organizației.

Grupul de lucru pentru Formare/Elaborare de Politici

Acest grup este o platformă de dialog cu instituțiile europene, care susține formarea de politici ale egalității de șanse și nediscriminării la nivel european.

În luna februarie, la Bruxelles, a avut loc întâlnirea Equinet a Grupului de lucru Constituie de politici cu tema: Intersecționalitatea în activitatea organismelor de promovare a egalității.

Înțelegerea dominantă a intersecționalității în mediul academic și în dezbateră politică definește acest concept prin discriminarea resimțită de un individ pe cel puțin un criteriu. Conceptul își are rădăcinile în activitatea privind egalitatea de gen, dar a fost aplicat în cazul

tuturor criteriilor de discriminare. Activitatea și experiența organismelor de promovare a egalității sugerează necesitatea unei definiții mai largi a intersecționalității.

Atât intersecționalitatea cât și discriminarea multiplă care implică dimensiunea de gen merită o atenție deosebită având în vedere istoricul muncii intersecționale pe acest criteriu. Dimensiunea de gen este o poartă de acces pentru dezvoltarea unei abordări intersectoriale în cadrul altor criterii. Intersecționalitatea pe criteriul de gen este importantă deoarece dă glas anumitor grupuri de femei și le împuternicește să ridice probleme. Centralitatea intersecționalității în cazuri care implică criteriul de gen este susținută, de asemenea, pe baza numărului și a poziției femeilor.

Intersecțiile pot fi identificate între criteriul de gen și toate criteriile prevăzute de articolul 19: motive de vârstă, handicap, religie sau convingeri, originea rasială sau etnică, precum și orientare sexuală sau statut socio-economic.

Domeniile în cadrul cărora ne putem concentra asupra intersecționalității sunt la fel de importante ca și criteriile care se intersectează. Intersecționalitatea care implică criterii de gen, fie la femei fie la bărbați, este:

- O problemă importantă de abordat în cadrul comunităților specifice.
- Relevantă în confruntarea cu violența împotriva femeilor (vârstă și gen, invaliditate și gen).
- Semnificativă în ce privește:
  - ⊗ piața forței de muncă (sex și vârstă în remunerare egală (vârstă înaintată) și în procesul de recrutare (vârstă fertilă));
  - ⊗ servicii de sănătate mintală (handicap și gen sau originea rasială/etică);
  - ⊗ sistemele de justiție penală (vârstă, gen și originea rasială/etică);
  - ⊗ accesul în cluburi (vârstă, gen și rasă/origine etnică);
  - ⊗ educație (gen și religie/credință sau origine rasială/etică);
  - ⊗ sănătate (femei rom, activitatea FRA);
  - ⊗ lipsa de adăpost (gen și statut socio-economic);
  - ⊗ munca de asistență/îngrijire (gen și origine rasială/etică, gen și vârstă sau handicap).

Experiența organismelor de promovare a egalității de gen indică faptul că intersecționalitatea este privită în termenii unei intersecții puternice și negative ale stereotipurilor de gen cu stereotipuri din alte criterii, care duc la un dezavantaj special pentru anumite grupuri de femei. Stereotipurile de gen și stereotipurile religioase sunt în joc în islamofobie.

Discuțiile au fost moderate și analizate de către Tena Simonovic Einwalter de la Biroul

Ombudsman din Croația, Niall Crowley din Irlanda, Jessica Machacova și Tamas Kadar de la secretariatul Equinet (Belgia).

Întâlnirea Equinet a Grupului de lucru Elaborare de politici din luna octombrie a avut loc la Bruxelles. Discuțiile au fost moderate și analizate de către Tena Simonovic Einwalter de la Biroul Ombudsman din Croația, Niall Crowley din Irlanda, Jessica Machacova și Tamas Kadar de la secretariatul Equinet (Belgia), cu participarea a încă 11 reprezentanți ai instituțiilor (Suedia, Malta, Belgia, Polonia, România, Austria, Serbia, Bulgaria, Marea Britanie, Grecia, Franța).

Dintre noutățile prezentate de către participanți a fost de remarcat faptul că Franța a introdus un nou criteriu de discriminare: vulnerabilitatea economică.

S-a prezentat și discutat varianta finală a raportului asupra intersecționalității și a nevoii ca fiecare instituție să o abordeze. Doar șase țări din Europa de Vest au lucrat pe această dimensiune. Dintre fostele țări est-europene, doar Cehia și Polonia au avut cercetări intersecționale, cu privire la femeile în vârstă și cu dizabilități, vârstnicii cu demență, sterilizarea femeilor rome și școlarizarea copiilor rome.

Fiecare participant a prezentat particularitățile discriminării tinerilor în propria țară. Am arătat că în România tinerii se confruntă cu lipsa locurilor de muncă și nereprezentare. Conform ultimului sondaj european, românii au convingeri religioase în proporție de peste 90%, fără a avea îndoieli (categoria „nu știu” este nereprezentată), ceea ce poate face ca generațiile tinere să nu-și găsească locul. Ca bune practici au fost remarcate cele ale Franței și Poloniei – Grupul/Consiliul tinerilor împotriva discriminării – unde organismele pentru egalitate îi pregătesc pe studenți o dată la 6 luni pentru ca aceștia să meargă în școli și să discute cu elevii despre drepturile lor și nediscriminare. A fost prezentat și programul României – Școala fără discriminare – și rezultatele celor 9 ani în care am desfășurat acest program.

A fost prezentat și discutat planul EQUINET pentru 2017, în care tematicile abordate de grup vor fi LGBTI și migrație – inclusiv pregătirea Conferinței despre azil și migrație.

Grupul de lucru pentru aplicarea legislației

În luna martie, reprezentantul Direcției Juridice a participat la întâlnirea cu tema: „Accesibilitate și cazare rezonabilă” a grupului de lucru pentru aplicarea legislației, organizată de Equinet, la Bruxelles.

Această întâlnire a avut ca scop punerea în funcțiune a unei lucrări de cercetare cu privire la sarcinile pozitive și egalitatea în Europa, cu solicitarea de a se arăta în cadrul cercetării faptul că îndatoririle pozitive depășesc acțiunea pozitivă definită în directivele UE privind tratamentul egal. Această cercetare va căuta să ghideze practicile curente și măsurile puse în aplicare.

Utilizarea sarcinilor pozitive (cum ar fi auditurile salariale sau de egalitate a planurilor obligatorii) și taxele de egalitate (cum ar fi o taxă pe toate organizațiile din sectorul public să aibă în vedere egalitatea în toate funcțiile lor) au câștigat importanță în ultimii ani.

Studiul WG Equinet se va realiza de către fiecare membru al grupului pentru cercetarea solicitată, având în vedere situațiile deja existente la nivel național pe acest subiect. De asemenea, fiecare membru va examina avantajele, provocările și eventualele deficiențe ale taxelor pozitive și de egalitate. Acest lucru va fi completat de o analiză a bunelor practici și comparații între diferitele sisteme existente.

Studiul se va încheia cu recomandări care oferă idei organismelor de promovare a egalității pentru a utiliza și răspândi aceste instrumente.

În luna aprilie, la Viena – Austria, Equinet a organizat seminarul „Accesibilitate și al măsurilor rezonabile”, eveniment la care au participat, alături de C.N.C.D., 45 de membri ai personalului organismelor de promovare a egalității cu responsabilități în soluționarea problemelor privind accesibilitatea și cazarea rezonabilă.

Agenda seminarului a permis participarea profesioniștilor din diferite medii profesionale, inclusiv experți în comunicare politică internă și externă.

Seminarul s-a constituit drept un bilanț al experiențelor organismelor de promovare a egalității privind accesibilitatea și amenajările rezonabile. Acesta s-a bazat pe activitatea anterioară a Equinet în acest domeniu, în special prin perspectiva Raportului din 2014 „Rolul organismelor de promovare a egalității persoanelor cu dizabilități.”

Raportul ce va fi redactat în urma seminarului va sta la baza sprijinirii revizuirii „Strategiei Uniunii Europene pentru persoanele cu dizabilități 2010–2020” și din 2013 „Ghid de bune practici”.

Reprezentantul Comisiei Europene a solicitat ca organismele care promovează egalitatea să ofere sprijin celorlalte instituții naționale, cu exemple de bune practici, pentru a face adaptări corespunzătoare pentru persoanele cu dizabilități.

În luna noiembrie, la Budapesta – Ungaria, Equinet a organizat Seminarul „*Fighting discrimination on grounds of race & ethnic origin*” („Lupta împotriva discriminării pe criteriile de rasă și etnie”), C.N.C.D. fiind reprezentat prin Direcția Juridică.

Seminarul a avut următoarele obiective:

- Să ofere o platformă comună pentru discuțiile privind bunele practici și instrumentele promițătoare;
- Purtarea de discuții pe problema discriminării multiple acolo unde rasa și etnia se intersectează cu alte criterii precum gen, religie sau credință;
- Îmbunătățirea în cadrul membrilor EQUINET a capacității acestora de a combate discriminarea pe criteriul de rasă și de etnie, cu concentrarea pe discriminarea împotriva romilor.

Activitatea de reprezentare la nivel internațional a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin participare la întruniri, dezbateri și reuniuni internaționale în domeniul nediscriminării

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat, și în cursul anului 2016, consolidarea raporturilor de cooperare cu organisme și autorități similare, în cadrul dialogurilor bilaterale, regionale sau internaționale.

Prezența reprezentanților instituției, în plan internațional, la întruniri, dezbateri și reuniuni internaționale, a contribuit la mediatizarea activității C.N.C.D. dar și la creșterea vizibilității acesteia, îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile similare din țările europene, precum și la stabilirea unor noi legături de colaborare. Dintre evenimentele organizate în anul 2016, la nivel internațional, vă prezentăm alăturat câteva dintre acestea:

În perioadele 10–12 iulie și 14–25 octombrie au avut loc la Trier seminariile cu tema „Aplicarea legislației Uniunii Europene antidiscriminare” organizate de Academia de Drept European, C.N.C.D. fiind reprezentat de Direcția Juridică.

Seminariile s-au axat pe cele două Directive Europene care interzic discriminarea pe criteriile rasei sau originii etnice în anumite domenii, dar și pe criteriile de dizabilitate, vârstă, orientare sexuală sau religie/convingeri în angajare și ocupare. Au fost organizate workshop-uri în cadrul cărora participanții au avut de soluționat cazuri de discriminare, de identificat dacă s-a produs sau nu o încălcare a dreptului la nediscriminare, din partea cui s-a produs această încălcare și care anume au fost actele normative europene încălcate.

În cadrul seminariilor au fost prezentate și dezbătute următoarele teme:

- Cadrul juridic privind egalitatea în Europa;
- Privire de ansamblu a legislației UE privind egalitatea și definirea conceptelor cheie;
- Dovedirea discriminării: transferul sarcinii probei și a accesului la probe;
- Căi de atac și sancțiuni în cazurile de discriminare;
- Discriminarea pe motive de rasă și de orientare sexuală: caracteristici principale și jurisprudența CJUE;
- Jurisprudența CJUE privind discriminarea de vârstă;
- Concepte de dizabilitate și de adaptare rezonabilă în legislația UE și Convenția Drepturilor persoanelor cu Dizabilități;
- Libertatea religioasă la locul de muncă în Europa.

În perioada 03–06 august au avut loc la Chișinău o serie de întâlniri cu angajații

Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din Moldova.

Întâlnirile au avut ca scop îmbunătățirea cadrului legislativ național în domeniul nediscriminării în Republica Moldova:

- a fost analizat sistemul legislativ, sistem asemănător cu cel din România, dar și atribuțiile conferite de legislația națională CPEDAE;
- s-au identificat unele minusuri ale atribuțiilor, cum ar fi emiterea de procese verbale și nu de hotărâri de către membrii Colegiului din Moldova, aspect ce îngreunează aplicarea eficientă a legislației;
- au fost purtate discuții cu angajații din diferite departamente ale CPEDAE cu privire la activitatea curentă;
- au fost discutate și alte aspecte privind cooperarea CPEDAE cu societatea civilă, dialogul cu aceasta pentru îmbunătățirea cadrului legislativ privind combaterea discriminării în Republica Moldova.

În perioada 18–19 septembrie a continuat, la Chișinău, seria de întâlniri cu angajații CPEDAE Moldova în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ național în domeniul nediscriminării în Republica Moldova.

Ca și la întâlnirile anterioare, discuțiile s-au axat pe analiza sistemului legislativ, sistem asemănător cu cel din România, dar și pe atribuțiile conferite de legislația națională CPEDAE.

În perioada 13–15 octombrie 2016 a avut loc, la Chișinău, o sesiune consultativă cu reprezentanții CPEDAE Moldova.

Acțiunea a avut loc în contextul elaborării unor pachete de legi care să implementeze legislația comunitară și standardele naționale în domeniul respectării drepturilor omului.

Ca și la întâlnirile anterioare, discuțiile s-au axat pe analiza sistemului legislativ, sistem asemănător cu cel din România, dar și pe atribuțiile conferite de legislația națională CPEDAE.

Discuțiile au vizat și posibilitatea demarării unui program de TWINNING România – Moldova, tocmai pentru a veni în întâmpinarea nevoilor resimțite de către CPEDAE în dezvoltarea instituției.

În perioada 14–17 noiembrie 2016 a avut loc, la Chișinău, cea de a doua sesiune consultativă cu reprezentanții CPEDAE Moldova.

S-au reluat discuțiile privind cele mai bune practici pentru implementarea acquis-ului comunitar în materia nediscriminării și respectării drepturilor omului.

La discuții au luat parte și reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova și s-au dezbătut subiecte de interes comun, cum ar fi activități de conștientizare a populației cu privire la respectarea drepturilor omului și a principiului nediscriminării.

S-a discutat modalitatea cea mai bună de cooperare între instituția de egalitate și societatea civilă, atât cu privire la partea de prevenire și conștientizare, dar și în ceea ce privește partea de sancționare, atunci când societatea civilă are atât rolul de partener, cât și de reclamant cu privire la diferite situații discriminatorii.

Au fost reluate discuțiile cu privire la proiectul de TWINNING, dar și cu privire la acordarea unei asistențe de specialitate de către C.N.C.D. pe parcursul anului 2017.

În perioada 21-22 noiembrie a avut loc la Trier, Germania, seminarul pentru practicienii din domeniul juridic „Legislația comunitară în ceea ce privește egalitatea între bărbați și femei”, organizat de Academia de Drept European (ERA).

Subiectele discutate în cadrul seminarului au fost:

- principalele concepte ale legislației UE existente asupra egalității de gen instrumente legale (tratate ale Uniunii Europene, Directivele pe egalitate de tratament etc.), diferențele dintre conceptele gen vs. gen;
- conceptele cheie în ceea ce privește egalitatea de gen, respectiv discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărțuirea și hărțuirea sexuală, cu trimitere și la cauze ale Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- sarcina probei în cazurile de discriminare pe bază de sex cu evidențierea unor cazuri practice, subiectul măsurilor dispuse în cazul constatării săvârșirii faptelor de discriminare, sancțiuni și proceduri, protecția împotriva victimizării și rolul organismelor de egalitate la nivel național.

În perioada 06-08 decembrie a avut loc, la Chișinău, cea de a treia sesiune consultativă cu reprezentanții CPEDAE Moldova.

S-au reluat discuțiile privind cele mai bune practici pentru implementarea acquis-ului comunitar în materia nediscriminării și respectării drepturilor omului.

La discuții au luat parte reprezentanți ai actorilor cu atribuții în domeniul drepturilor omului din Republica Moldova. Împreună cu aceștia s-au dezbătut subiecte de interes comun, cum ar fi respectarea principiului nediscriminării dar și problemele ivite în implementarea legislației antidiscriminare.

S-a discutat necesitatea existenței unor campanii/caravane de conștientizare a cadrului legislativ existent în Republica Moldova cu privire la apărarea principiului nediscriminării. De asemenea, a reieșit necesitatea unor sesiuni de training pentru diferite sectoare de activitate, în care persoanele care intră în contact cu populația să primească noțiuni minime în ceea ce privește discriminarea și formele pe care aceasta poate să o îmbrace în anumite momente, dar și modalitățile de prevenire.

În concluzie, ca urmare a discuțiilor, s-a stabilit că, având în vedere perioada pe care Republica Moldova o traversează, dar și rolul important al instituției de egalitate în păstrarea echilibrului și în asigurarea respectării drepturilor omului, cerința a Uniunii Europene, Consiliul Național

pentru Combaterea Discriminării va continua acordarea asistenței de specialitate și pe parcursul anului 2017, prin organizarea, periodic, a unor astfel de ședințe la sediul CPEDAE.

În cadrul proiectului „**Consolidate capacity of the national anti-discrimination system in the Republic of Moldova through inclusive society participation**” finanțat de Comisia Europeană/ Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului (IEDDO), în parteneriat cu IPP România, IPP Moldova și C.N.C.D. s-au desfășurat următoarele evenimente:

În perioada 03 – 06 august au avut loc în localitățile Chișinău, Cimișlia și Leova mai multe sesiuni de training cu reprezentanții Autorităților Publice Locale, în domeniul nediscriminării și asigurării egalității de șanse.

Sesiunile de training au privit noțiunile de bază cum ar fi stereotipul, prejudecata, conceptele egalității, formele de discriminare, excepțiile de la discriminare. De asemenea, s-au furnizat informații cu privire la aspectele procedurale în soluționarea petițiilor privind cazurile de discriminare.

S-a încercat, împreună cu reprezentanții Autorităților Publice Locale, identificarea unor modalități de prevenire și combatere a faptelor de discriminare, a discursurilor ofensatoare și instigatoare la discriminare, în activitatea curentă a acestora.

De asemenea, în ultima parte s-au desfășurat ateliere de lucru ce au cuprins exerciții cu membrii comunității în vederea adoptării unui discurs public incluziv și a unor norme/proceduri incluzive de lucru.

În perioada 06–10 septembrie a avut loc la Bratislava, Republica Slovacă, vizita de lucru la instituția de egalitate similară, în cadrul rețelei EQUINET.

Această vizită tematică a oferit un spațiu deschis de discuții pentru toate cele 3 organisme de egalitate, participante la proiect, cu următoarele obiective și atribuții de interes comun:

- provocările specifice ale unei funcții cvasi-judiciare; ponderea activităților și bunele practici în abordarea unor astfel de provocări;
- discuții despre rolul lor în asigurarea de sancțiuni adecvate în cazurile de discriminare, ținând cont de rezultatele cercetării comandate de Equinet în 2015.

În data de 25 august 2016, la Zagreb, a avut loc o vizită de lucru, la care, alături de C.N.C.D., au participat reprezentanți ai instituțiilor de egalitate din Croația și Republica Moldova.

În cadrul acestui eveniment au fost împărtășite experiențele instituțiilor, discutându-se despre strategiile de combatere a discriminării în fiecare țară, despre activitatea pe care o desfășoară fiecare instituție, s-au prezentat rapoarte cu privire la rezultatele obținute de instituții la nivel național și s-a facilitat schimbul de informații între instituții pentru a contribui la o cooperarea eficientă între acestea pentru a combate discriminarea.

În perioada 18–19 septembrie a avut loc în Chișinău a doua parte a sesiunilor de training cu reprezentanții Autorităților Publice Locale în domeniul nediscriminării și asigurarea egalității de șanse.

Sesiunile de training, ca și primele sesiuni, au privit noțiunile de bază cum ar fi stereotipul, prejudecata, conceptele egalității, formele de discriminare, excepțiile de la discriminare. De asemenea, s-au furnizat informații cu privire la aspectele procedurale în soluționarea petițiilor privind cazurile de discriminare.

În perioada 13–14 octombrie a avut loc la Chișinău, la sediul CPEDAE, prima vizită de lucru în vederea acordării de asistență mutuală pentru CPEDAE Moldova.

Activitatea de acordare de asistență mutuală este prevăzută în acordul de parteneriat semnat și contribuie la dezvoltarea capacității administrative a instituției de egalitate de Republica Moldova, în contextul pregătirii aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Activitatea a presupus acordarea de asistență efectivă angajaților din cadrul CPEDAE, pe fiecare compartiment în parte. S-au oferit exemple din activitatea Consiliului din România, etapele parcurse în dezvoltarea cadrului instituțional al C.N.C.D.

S-a oferit asistență pe procedura de gestionare a unei petiții, de la modul de primire și constituire a unui dosar, până la urmărirea acestuia pe termene și probe administrate în cadrul dosarului.

În perioada 14–16 noiembrie a avut loc la Chișinău, la sediul CPEDAE, a doua vizită de lucru în vederea acordării de asistență mutuală pentru CPEDAE Moldova.

Activitatea, ca și cea anterioară, a presupus acordarea de asistență efectivă angajaților din cadrul CPEDAE, pe fiecare compartiment în parte. S-au oferit exemple din activitatea Consiliului din România, etapele parcurse în dezvoltarea cadrului instituțional al C.N.C.D.

Asistența a vizat modalitatea de gestionare a dosarelor aflate pe rolul instanțelor de judecată, baza de date electronică creată pentru urmărirea dosarelor. De asemenea, s-a discutat despre oferirea de puncte de vedere instanțelor de judecată, în cauzele ce privesc diferite fapte de discriminare (*amicus curiae*). S-au oferit exemple de astfel de punct de vedere pentru a se înțelege mai bine cât de *in concreto* se pronunță cei însărcinați cu redactarea unor astfel de puncte de vedere.

S-a explicat modalitatea în care C.N.C.D. este chemat să se pronunțe, la solicitarea Guvernului, pe anumite propuneri de acte normative, modul în care se analizează propunerea respectivă și cât de în concret se formulează răspunsul.

În perioada 07–08 decembrie a avut loc la Chișinău, la sediul CPEDAE cea de a treia vizită de lucru în vederea acordării de asistență mutuală pentru CPEDAE Moldova.

Asistența a vizat partea de prevenire a faptelor de discriminare, activitate îndeplinită prin proiecte, pentru grupuri țintă diferite, în cadrul cărora se diseminează atât informații de bază despre noțiunea de discriminare, dar și informații despre activitatea Consiliului și procedura internă de soluționare a petițiilor. S-a subliniat faptul că prin aceste acțiuni se încearcă conștientizarea anumitor actori importanți în identificarea faptelor de discriminare, dar și a modalităților concrete de prevenire a astfel de fapte.

CPEDAE a oferit exemple din activitatea curentă a unor astfel de acțiuni de prevenire și conștientizare a fenomenului discriminării.

Proiecte derulate
de C.N.C.D.
din fonduri externe

Mobilizarea universităților pentru combaterea discriminării

Proiectul contribuie la combaterea discriminării și a discursului instigator la ură în învățământul superior, pentru realizarea unui mediu universitar liber de discriminare prin creșterea capacității universităților, Ministerului Educației și a studenților de a răspunde adecvat acestui fenomen. În prezent nu există date care să releve nivelul de discriminare din universități, în condițiile în care studiile arată că atitudinile intolerante sunt răspândite printre tineri.

Partenerii S.A.R., Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) și Asociația Centrul pentru Educație și Dezvoltare Socială (C.E.D.S.), își propun să colecteze date, să evalueze nivelul de discriminare și să promoveze opțiuni de politici publice pentru ministerele de resort, reguli și proceduri pentru universități și să creeze o rețea de studenți-voluntari care să monitorizeze cazurile de discriminare și procedurile universităților. Partenerii vor implica studenți și profesori din 10 universități pilot, asociații studențești și sindicale, decidenți politici, mass-media, bloggeri activi în educație și anti-discriminare, în activități, și vor crea, împreună cu, și între aceștia, parteneriate instituționalizate.

Obiectiv general:

Combaterea discriminării și a discursului instigator la ură în învățământul superior pentru realizarea unui mediu universitar liber de discriminare prin creșterea capacității universităților, Ministerului Educației și a studenților de a răspunde adecvat acestui fenomen.

Obiective specifice:

1. Realizarea, în premieră, a unui studiu pentru stabilirea nivelului de discriminare și a discursului instigator la ură în universități și al gradului de conștientizare al acestora.
2. Elaborarea de recomandări și acțiuni specifice pentru rezolvarea problemelor identificate în urma evaluării nivelului de discriminare și a discursului instigator la ură în universități ce vor fi adresate Ministerului Educației și Cercetării și conducerilor universităților din România.
3. Creșterea capacității universităților de stat și private din România de a gestiona problemele legate de discriminare și discurs instigator la ură prin dezvoltarea sau implementarea unor proceduri interne de sesizare, rezolvare și raportare a cazurilor.

4. Creșterea capacității studenților și a angajaților – cadre didactice și personal auxiliar – de a raporta voluntar cazurile de discriminare și discurs instigator la ură din universitățile de stat și private din România, către ONG-urile anti-discriminare, opinia publică și instituțiile abilitate.
5. Creșterea capacității Ministerului Educației și Cercetării de a evalua și raporta oficial nivelul de discriminare din universitățile de stat și private din România și de a elabora politici pentru combaterea discriminării și a discursului instigator la ură.
6. Crearea unor legături instituționale între universități și organizațiile sindicale ale studenților și angajaților, pe de o parte, și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, pe de altă parte.

Perioada de implementare: 15 iunie 2014–14 decembrie 2015.

Proiect finanțat prin granturile SEE 2009–2014, în cadrul Fondului ONG în România. Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org

Pe parcursul implementării proiectului au fost îndeplinite activitățile specifice proiectului, rezultatele cercetării fiind incluse în următoarele documente:

1. **Raport de cercetare: Discriminarea în mediul universitar: percepții, mecanisme de combatere și reflectare în mass-media**
2. **Broșură de bune practici privind promovarea egalității de șanse și a nediscriminării în universități** (*Această broșură are la bază studiul intitulat „Discriminarea în mediul universitar: percepții, mecanisme de combatere și reflectarea fenomenului în mass-media”*)
3. **Policy Brief SAR # 73: Cum abordăm problema discriminării în mediul universitar?**
4. **Ghid pentru promovarea egalității și combaterea discriminării în universități**

În urma lansării raportului de politici publice, au fost emise 17 propuneri generate de analiza studiului, pentru promovarea egalității de șanse, prevenirea și combaterea discriminării în mediul universitar adresate Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Tineretului și Sportului, precum și universităților din România.

Măsurile propuse includ: suplimentarea finanțării pentru facultățile care școlarizează persoane din categoriile vulnerabile sau subreprezentate și predarea unei materii noi care să promoveze diversitatea și toleranța, în cadrul programelor de pregătire a viitoarelor cadre didactice. Propunerile formulate includ și consolidarea cooperării și a parteneriatelor pe termen mediu și lung între actorii instituționali din mediul universitar și C.N.C.D. Acestea au fost formulate în baza informațiilor și datelor colectate în cadrul raportului de cercetare „Discriminarea în mediul universitar: percepții, mecanisme de combatere și reflectare în mass-media”, realizat în cadrul aceluiași proiect.

Perioada de implementare a proiectului a fost prelungită de pe data de 15.12.2015 până pe data de 15.04.2016, suplimentar față de activitățile menționate anterior fiind încheiate protocoale de colaborare în vederea îndeplinirii obiectivului principal al proiectului, respectiv acela de prevenire și combatere a discriminării în mediul universitar. Astfel, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a inițiat și a devenit partener în colaborări încheiate cu:

- Ministerul Tineretului și Sportului;
- Universitatea de Vest din Timișoara;
- Universitatea Babeș Bolyai din Cluj Napoca;
- Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (A.N.O.S.R.).

Nediscriminarea înseamnă drepturi egale! Accesul echitabil al copiilor romi la servicii de sănătate – o condiție fundamentală într-o societate nediscriminatorie

Idea proiectului a fost dezvoltată de reprezentanții tuturor partenerilor implicați – Institutul pentru Politici Publice, Asociația SASTIPEN și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (care au avut inițiativa proiectului, pe fondul cercetărilor anterioare dezvoltate în parteneriat care au avut drept obiectiv radiografierea generală a accesului romilor la servicii de sănătate și estimarea gradului de discriminare pe baza criteriilor prevăzute de Directiva CE), la care s-au alăturat ulterior Ministerul Sănătății și Institutul de Sănătate Publică, în calitate de promotori ai politicilor publice, respectiv Programelor Naționale de Sănătate direct interesați ca aceste măsuri să genereze impact echilibrat la nivelul tuturor cetățenilor din România, cu precădere asupra grupurilor vulnerabile.

Proiectul își propune să contribuie la combaterea discriminării și îmbunătățirea situației copiilor de etnie romă în 4 comunități cu populație semnificativă, în Corbasca și Valea Seacă din județul Bacău, respectiv Bolintin Vale și Vărăști din județul Giurgiu, prin dezvoltarea și pilotarea unui model de intervenție timpurie integrată pentru prevenirea riscului de îmbolnăvire la copii, constând în formarea unor echipe multidisciplinare de specialiști în domenii complementare (asistență și incluziune socială, antidiscriminare, sănătate) care vor promova în rândul beneficiarilor informarea privind o viață sănătoasă prin prevenirea bolilor transmișibile specifice copiilor (cu accent pe imunizare), derularea unei campanii de conștientizare cu privire la importanța prevenției și riscurile la care sunt expuși copiii în cazul în care părinții nu le respectă dreptul la sănătate, încheierea unor protocoale județene de instituționalizare a modelului integrat de intervenție timpurie și ajustarea indicatorilor programelor de sănătate.

Obiectiv general:

Scopul proiectului este acela de a contribui la combaterea discriminării și îmbunătățirea situației copiilor de etnie romă din comunitățile selectate, concomitent cu atenuarea inegalităților/excluziunii sociale prin implicarea activă a unei echipe multidisciplinare de specialiști în domenii complementare (asistență și incluziune socială, antidiscriminare, sănătate), în

vederea promovării în rândul beneficiarilor a unei vieți sănătoase prin prevenirea bolilor transmisibile specifice copiilor.

Obiective specifice:

1. Conștientizarea unui număr de aproximativ 15 reprezentanți ai actorilor locali (autorități publice) cu privire la importanța intervenției timpurii în comunitățile vulnerabile în promovarea în rândul părinților a unui stil de viață sănătos pentru copiii romi – cu accent asupra măsurilor obligatorii de imunizare.
2. Conștientizarea unui număr de aproximativ 300 de beneficiari (părinți ai copiilor romi) din comunitățile de romi selectate cu privire la importanța educației pentru sănătate și a prevenirii bolilor transmisibile la copii prin vaccinare.
3. Crearea unui număr de 2 rețele locale (câte una în fiecare județ) multidisciplinare de specialiști în cele 4 localități – pilot selectate, care să monitorizeze/să se implice constant în promovarea educației pentru sănătate la nivelul comunităților vulnerabile.

Perioada de implementare: 26 mai 2015 – 30 aprilie 2016

Proiect finanțat în Apelul COERENT, din cadrul Programului RO10 – Copii și tineri aflați în situații de risc și inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale, program derulat în cadrul Mecanismului Financiar al Spațiului Economic European (SEE), 2009 – 2014

În cadrul acestui proiect, în calitate sa de partener, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a participat la elaborarea curriculei de formare pentru echipele multidisciplinare care urmau să promoveze modelul de intervenție timpurie integrată pentru prevenirea riscului de îmbolnăvire la copii.

De asemenea, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a participat cu formatori în sesiuni de formare cu echipele multidisciplinare privind modelul de intervenție timpurie integrată pentru prevenirea riscului de îmbolnăvire la copii.

Rolul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în acest proiect, în calitate de partener, a fost acela de elaborare de politici naționale de combatere a discriminării și promovare a egalității în afara legislației și promovarea diseminării de informații privind UE și politicile naționale și legislația în domeniul nediscriminării.

Consolidate capacity of the national anti – discrimination system in the Republic of Moldova through inclusive society participation

Acest proiect și-a propus să contribuie la dezvoltarea, în Republica Moldova, a unui sistem independent și eficace de prevenire și de combatere a discriminării. Proiectul a fost implementat de Institutul de Politici Publice din Republica Moldova, în parteneriat cu Consiliul

pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din Moldova, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) din România și Institutul pentru Politici Publice din România. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului și cofinanțat de Fundația Soros-Moldova.

În acest sens, intervențiile în cadrul proiectului au fost direcționate spre complementarea eforturilor în domeniul nediscriminării, cu acțiuni concrete orientate spre fortificarea capacităților reprezentanților organizațiilor non-guvernamentale în vederea monitorizării procesului de implementare a politicilor în domeniul nediscriminării, întărirea capacităților autorităților administrației publice locale în domeniul aplicării legislației anti-discriminare la nivel local, asigurarea colaborării între sistemele naționale dintre Republica Moldova și România în vederea prevenirii și combaterii discriminării, și promovarea drepturilor de bază ale cetățenilor într-un presupus fapt de discriminare.

Obiective specifice:

Dezvoltarea capacității CPEDEE, a organizațiilor independente ale societății civile / entităților / părților implicate în monitorizarea implementării politicilor antidiscriminare și solicitarea de despăgubiri pentru victimele discriminării. Astfel, au fost instruiți 71 de reprezentanți.

Sprijinirea autorităților administrației publice locale pentru abordarea integrată a incluziunii grupurilor vulnerabile specifice în cadrul procedurilor de lucru curente. În acest sens au fost selectate mai multe autorități publice locale pentru desfășurarea unor sesiuni de training.

Consolidarea cooperării societății civile locale cu CPEDEE pentru crearea unei rețele deschise la nivel național pentru combaterea discriminării în Republica Moldova și România. În acest sens s-a creat „amicus curiae” și s-a realizat un schimb de informații între reprezentanții C.N.C.D. și C.P.E.D.A.E.

Perioada de implementare: 27.06.2015 – 31.01.2017

Parteneri: IPP Moldova-aplicant, IPP Romania, C.N.C.D., CPEDAE Moldova

Buget total proiect: conform acordului 31.522 euro

În susținerea obiectivelor enunțate, cele mai importante produse realizate în cadrul proiectului au fost:

- Pagina web a proiectului: <http://antidiscriminare.egalitate.md/>
- Instrumentul Scrie o plângere online: <http://antidiscriminare.egalitate.md/scrie-o-plangere/>
- Instrumentul Depune Amicus Curiae: <http://antidiscriminare.egalitate.md/amicus-curiae/>
- Ghid pentru autoritățile administrației publice locale în domeniul prevenirii și combaterii discriminării: <http://antidiscriminare.egalitate.md/438-2/>

- Un set de recomandări ce vizează principiile egalității și nediscriminării în procedurile de lucru ale administrației publice locale: <http://antidiscriminare.egalitate.md/asistenta-la-distanta-domeniul-nediscriminarii-pentru-autoritatile-publice-locale/>
- Recomandări cu privire la modificarea și completarea actelor interne emise de autoritățile administrației publice locale în domeniul prevenirii și combaterii discriminării: <http://antidiscriminare.egalitate.md/asistenta-la-distanta-domeniul-nediscriminarii-pentru-autoritatile-publice-locale/>
- Suport de curs „Formare în domeniul anti-discriminării și al drepturilor persoanelor cu dizabilități”: <http://antidiscriminare.egalitate.md/information-materials/>
- Suport de curs „Consolidarea sistemului instituțional de prevenire și combatere a discriminării”: <http://antidiscriminare.egalitate.md/information-materials/>
- Spot social informativ în stil whiteboard utilizat în cadrul campaniei online: „Fii tu însuși! Ai dreptul!”: <http://antidiscriminare.egalitate.md/este-lansat-un-nou-spot-social-de-prevenire-fenomenului-de-discriminare-2/>

Proiectul și-a propus o reprezentare mai largă a principiilor egalității și nediscriminării la nivel local. Impactul asupra grupurilor țintă vizate reiese din suportul acordat: reprezentanților APL-urilor în creșterea nivelului de înțelegere și informare privind aplicabilitatea legislației anti-discriminare și adaptarea documentelor și procedurilor interne la principiile nediscriminării; organizațiilor neguvernamentale de profil în informarea și asistarea cetățenilor în raportarea unor presupuse fapte de discriminare și publicului larg în campania online de informare și caravana nediscriminării privind instrumentele legale de luptă împotriva fenomenului de discriminare.

Principalele acțiuni au vizat:

3 sesiuni de training având drept scop consolidarea capacităților reprezentanților organizațiilor societății civile și a experților independenți în monitorizarea aplicării politicilor în prevenirea și combaterea discriminării și în acordarea de asistență victimelor discriminării; creșterea nivelului de cooperare între Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (CPEDEE) din Moldova și organizațiile locale ale societății civile; crearea de parteneriate mai puternice între sistemele naționale ale Moldovei și României în lupta cu fenomenul discriminării.

În urma sesiunilor de instruire cu organizațiile neguvernamentale și experții anti-discriminare, 6 reprezentanți ai celor mai active ONG-uri, din Republica Moldova, au fost selectate pentru schimbul peer-to-peer organizat la București. Acțiunea a presupus participarea la ședința Consiliului Național Român pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) privind examinarea plângerilor și o serie de întâlniri cu Romanița Iordache, Expert Antidiscriminare și membru al diverselor ONG-uri, un Reprezentant al Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse (ANES), Agenția Națională pentru Persoanele cu Handicap (ANPD), cu ONG-urile care activează în domeniul antidiscriminării și cu Remus Cernea, un membru independent al Parlamentului (Camera Deputaților, România) și un activist anti-discriminare.

În afara convorbirilor lunare, consultații Skype și discuții prin e-mail cu privire la cauzele aflate pe rol privind discriminarea, între reprezentanții celor două Consilii implicate în calitate de parteneri de proiect, pe parcursul perioadei de implementare s-a identificat ca fiind oportun sprijinul reciproc, pentru următoarele priorități:

- Dezvoltarea Politicilor Publice și Advocacy prin elaborarea unor linii directoare pentru a sprijini examinarea documentelor de politici și acte normative din perspectiva egalității și nediscriminării;
- Cooperarea internațională și dezvoltarea relațiilor cu Rețeaua europeană pentru organisme care promovează egalitatea EQUINET și a altor instituții de promovare a egalității în regiune (C.N.C.D. a făcut eforturi constant pentru includerea CPEDAE în EQUINET, Raportul de activitate al CPEDAE a fost tradus în engleză și a fost transmis tuturor membrilor EQUINET, au fost organizate vizite de lucru în Croația și Slovacia);
- Recomandări practice privind dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor Twinning, inclusiv cu privire la rezultatele obținute, în baza experienței C.N.C.D.

Proiectul „Îmbunătățirea măsurilor anti-discriminare la nivel național prin largă participare a specialiștilor și a societății civile”

Proiectul „Îmbunătățirea măsurilor anti-discriminare la nivel național prin largă participare a specialiștilor și a societății civile” reunește experiența a doi parteneri, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Consiliul Europei, și a fost implementat în cadrul celei de-a doua componente a programului *RO 10 – Copii și tineri la risc și inițiative locale și regionale destinate reducerii inegalităților naționale și promovării incluziunii sociale*: sprijinirea cooperării între autoritățile publice, societatea civilă și sectorul privat, cu scopul de a reduce inegalitățile la nivel național, concentrându-se asupra promovării unei culturi nediscriminatorii, incluzive la nivel local.

Promotor de proiect: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Partener: Consiliul Europei, prin Direcția de Cetățenie Democratică și Participare

Sursa de finanțare: Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE), 2009–2014

Bugetul alocat: 399.990 Euro

Durata de desfășurare a proiectului: 32 luni, în perioada februarie 2014–octombrie 2016

Obiectivul general al proiectului

Identificarea de mijloace de prevenire și combatere a discriminării din România.

Scopul proiectului

Contribuție la elaborarea strategiei naționale de prevenire și combatere a discriminării în perioada 2016 – 2020 printr-o largă participare a tuturor actorilor semnificativi și pe baza standardelor europene relevante (1). Contribuție la creșterea nivelului de conștientizare cu privire la noile provocări în dinamica fenomenului discriminării în societatea românească, atât la nivel național cât și local (2).

Obiective specifice:

1. Cercetare în vederea identificării bunelor practici europene și elaborarea materialelor informative relevante;
2. Realizarea unui studiu privind percepțiile, atitudinile și așteptările populației cu privire la fenomenul de discriminare și metodele de combatere a acestuia;
3. Consultări cu instituțiile implicate în aplicarea strategiei (ministere, alte autorități centrale și locale) și ONG-urile active în domeniu, precum și cu reprezentanții grupurilor vulnerabile și ai categoriilor profesionale;
4. Organizarea de mese rotunde la nivel regional cu reprezentanți ai autorităților locale, ONG-urile active la nivel local/regional, ai asociațiilor profesionale în scopul identificării problemelor actuale și a celor mai bune soluții de tratare a acestora;
5. Înființarea unui grup de lucru și elaborarea unei propuneri de Strategie;
6. Cursuri specializate pentru reprezentanții categoriilor profesionale direct implicate în activități judiciare și educaționale cu impact asupra problematicii discriminării (inspectori școlari, profesori, magistrați și polițiști);
7. Organizarea unei vizite de studiu la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și la Consiliul Europei pentru un grup de experți și magistrați;
8. Realizarea unei campanii de promovare (care să includă rețele de socializare) cu privire la problematica discriminării în România;
9. Crearea unei platforme/portal web pentru a face cunoscute activitățile specifice de prevenire și combatere a discriminării și noua strategie națională în domeniu.

Pe parcursul implementării proiectului au fost îndeplinite activitățile specifice, rezultatele fiind următoarele:

1. Studiul/cercetarea **„Nediscriminarea în sistemul educațional – exemple de bune practici la nivel european”**, realizat de către experți europeni, în cadrul căruia au fost identificate 28 de bune practici, precum și practici promițătoare din mai multe țări cu experiență din U.E. (Marea Britanie, Austria, Bulgaria, Ungaria, Belgia, Fosta Republică a Macedoniei, Germania, Olanda, Grecia, Suedia, Slovacia, Republica Cehă, Serbia, Slovenia, Spania) și din Armenia și Bosnia și Herțegovina;
2. Raportul de cercetare **„Percepții și atitudini ale populației României față de**

Strategia națională de prevenire și combatere a discriminării”, realizat în anul 2015 de către Centrul pentru Studiarea Opiniei și a Pieței (TNS CSOP) pe un eșantion format din 1.406 respondenți prin interviu „față-în-față”;

3. Studiul/cercetarea „**Evaluarea externă a strategiei naționale pentru implementarea măsurilor de prevenire și combatere a discriminării pentru perioada 2007–2013**”, realizat de experți europeni;
4. Un număr de 5 rapoarte conținând date semnificative care reflectă provocările și dificultățile întâlnite în eforturile de combatere a discriminării, de protejare a grupurilor vulnerabile și de asigurare a egalității de șanse, de către autorități publice locale, organizații non-guvernamentale și asociații profesionale (date colectate în cadrul celor cinci mese rotunde organizate la nivel regional, în localitățile Timișoara, Iași, Cluj-Napoca, Sibiu și Craiova). Un raport conținând propuneri și observații asupra draftului inițial al strategiei anti-discriminare 2017–2021 din partea instituțiilor centrale și a organizațiilor non-guvernamentale reprezentative în domeniu din România;
5. Propunere de H.G. privind aprobarea strategiei naționale – cadru pentru prevenirea și combaterea discriminării „**Egalitate, incluziune, diversitate**” pentru perioada 2017 – 2021;
6. 525 de persoane aparținând categoriilor profesionale ale magistraților, profesorilor, inspectorilor școlari, polițiștilor, jandarmilor și a ofițerilor de penitenciar au fost instruite în domeniul nediscriminării și al egalității de șanse, de către experți români și europeni;
7. 14 magistrați selectați de către Institutul Național de Magistratură din cadrul celui mai înalt nivel de jurisdicție al sistemului judiciar s-au familiarizat cu standardele procedurale și instituționale ale Curții Europene a Drepturilor Omului în cadrul vizitei de studiu de la Strasbourg din anul 2015, câștigând astfel experiență utilă pentru activitatea profesională;
8. Spotul video și audio „**Copiii nu văd diferențe acolo unde acestea nu există**”, difuzat în media în anul 2016, a contribuit la creșterea nivelului de conștientizare al cetățenilor cu privire la impactul și consecințele fenomenului de discriminare în societate; conform deciziei CNA din luna martie 2016, spotul video și audio realizat în cadrul proiectului conține un mesaj de interes public;
9. Site-ul www.nediscriminare.ro dedicat proiectului unde, la secțiunea „Jurisprudență”, se pot vizualiza hotărârile emise în perioada 2008-2015 privind cazurile de discriminare soluționate.

Consiliul Național pentru
Combaterea Discriminării
în presa scrisă

Perioada de monitorizare: ianuarie-decembrie 2016

148 articole monitorizate fac referire la activitatea C.N.C.D.

Publicații naționale monitorizate: *Adevărul, Cotidianul, Cronica Română, Curentul, Curierul Național, Evenimentul Zilei, Gazeta Sporturilor, Gândul, HotNews, Jurnalul Național, Mediafax, ProSport, România Liberă, Ziare.com*

C.N.C.D. a fost cel mai des menționat în publicațiile: *Adevărul, HotNews, Mediafax, România Liberă, Gândul*

Principalele articole apărute în presa scrisă pe parcursul perioadei monitorizate, care fac referire la activitatea de sancționare a instituției:

■ **Sancționarea elevilor care nu poartă uniformă școlară reprezintă discriminare indirectă**

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că sancționarea elevilor care nu poartă uniforma școlară, prin scăderea notei la purtare sau prin absență nemotivată, reprezintă discriminare indirectă, chiar dacă obligativitatea purtării uniforme este prevăzută în regulamentul școlii. Școala reclamată a fost amendată cu 1.000 de lei și i s-a recomandat modificarea regulamentului prin eliminarea măsurilor discriminatorii.

■ **Bancă amendată pentru refuzul de a elibera un card bancar pe baza amprente digitale**

Colegiul director al C.N.C.D. a amendat o bancă cu 70.000 de lei pentru refuzul de a elibera un card bancar unei persoane cu dizabilitate locomotorie pe baza amprente ca și semnătură. Potrivit C.N.C.D., refuzul de a elibera un card bancar în aceste condiții reprezintă discriminare. C.N.C.D. a recomandat băncii elaborarea unor proceduri pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, prin care să poată semna cu amprentă.

■ **C.N.C.D. s-a autosesizat în cazul unui liceu din Timișoara care a impus o serie de criterii pentru admiterea elevilor în clasa pregătitoare**

Consiliul s-a autosesizat în cazul liceului Carmen Sylva din Timișoara, după ce presa a relatat că elevii ar fi admiși pe baza unor criterii de departajare legate de istoricul părinților sau bunicilor cu unitatea de învățământ. C.N.C.D. a decis că criteriile de selecție pentru clasa pregătitoare aplicate de Liceul Pedagogic Carmen Sylva din

Timișoara reprezintă discriminare, iar avizarea favorabilă a acestor criterii de către Inspectoratul Școlar al județului Timiș intră sub incidența art. 2 alin. 4 al Ordonanței. S-a aplicat amendă contravențională în cuantum de 4.000 lei inspectoratului și 2.000 lei liceului.

■ **Decizie ICCJ: Traian Băsescu trebuie să plătească amendă pentru că a lezat imaginea romilor**

Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul lui Traian Băsescu în care acesta contesta decizia C.N.C.D. de a-l amenda pentru declarațiile sale făcute în urmă cu șase ani, la Ljubljana, privind romii nomazi, despre care a afirmat că „mulți dintre ei, în mod tradițional, trăiesc din ce fură”.

■ **Amendă de 3.000 de lei în cazul medicului care a umilit o fată din Covasna**

Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Cluj-Napoca a fost amendat cu 2.000 de lei de C.N.C.D. în cazul adolescentei din Covasna care, internată la unitatea medicală, ar fi fost umilită de un medic pentru că nu vorbea românește, iar doctorul respectiv a primit o amendă de 1.000 de lei. Potrivit C.N.C.D., încălcarea dreptului pacientei minore și al aparținătorilor acesteia de a fi informați asupra stării de sănătate și a situației medicale, într-un limbaj respectuos și în limba maternă sau într-o limbă cunoscută, constituie faptă de discriminare.

■ **Primăria Capitalei, amendată cu 10.000 de lei de C.N.C.D. pentru punctajul acordat persoanelor cu dizabilități la atribuirea locuințelor sociale**

Primăria București a fost sancționată cu amendă de 10.000 de lei de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării deoarece municipalitatea acorda doar patru puncte pentru persoanele cu dizabilități în calcularea punctajului care stă la baza întocmirii listei de priorități pentru repartizarea locuințelor sociale, spre deosebire de revoluționari care primesc 15 puncte. Potrivit C.N.C.D. acest lucru reprezintă discriminare.

■ **Liderul PRU, amendat de C.N.C.D., pentru discriminarea comunității LGBT**

Liderul Partidului România Unită, Bogdan Diaconu, a fost amendat de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu suma de 4.000 de lei pentru declarații discriminatorii la adresa comunității LGBT (lesbiene, gay, bisexuali și persoane transgender) din România. Liderul PRU a susținut într-un discurs public că „În București nu vor mai avea loc parade de homosexuali! În calitate de Primar General, nu voi mai permite ca pe străzile Bucureștiului să se desfășoare parade de homosexuali. Apăr valorile creștine și tradiționale ale Capitalei și nu permit transformarea Bucureștiului în Sodoma și Gomora”.

■ **Buzdugan și Morar, amendați de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru „glumele” rasiste la adresa fotbaliștilor din naționala congoleză**

C.N.C.D. a decis sancționarea realizatorilor postului Radio Zu, Daniel Buzdugan și Mihai Morar, cu amenzi contravenționale de câte 5.000 lei pentru seria de „glume” rasiste pe care le-au făcut cu ocazia meciului de fotbal România - Congo, arătând că, prin declarațiile în cauză, cei doi „au creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa persoanelor de culoare”.

■ **Amenzi pentru Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii**

Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a decis aplicarea unor amenzi Ministerului Sănătății – 2.000 lei – și Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice – 2.000 de lei, pentru nerespectarea prevederilor legale referitoare la drepturile copilului, respectiv dispozițiile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

■ **C.N.C.D. a amendat primăria Sibiu**

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat instituția primarului din Sibiu cu amendă contravențională în valoare de 500 de lei din cauză că a refuzat să promoveze „investiții de infrastructură (apă potabilă, canalizare, drumuri etc.) pentru grupul vulnerabil reprezentat de comunitatea de romi, respectiv sugestia (direcționarea) instituției primarului Sibiului pentru comunitatea romă de a se muta în zona rurală a județului Sibiu”.

■ **Publicație în care au apărut anunțuri de tipul „caut familie să mă întrețină, fără țigani sau alte etnii” amendată cu 14.000 lei**

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a hotărât în unanimitate amendarea cu 14.000 lei a unei publicații în care au apărut anunțuri discriminatorii la adresa persoanelor de etnie romă. Printre anunțurile publicate de gazeta amendată se numără: „caut familie să mă întrețină... fără țigani și alte etnii”, „cumpăr apartament, curte comună, fără țigani”, „vând apartament... în curte nu sunt țigani”.

■ **Ministerul Apărării Naționale nu va mai alocă locuri separate pentru femei și bărbați în școli, după ce a fost sancționat pentru discriminare**

Unitățile de învățământ ale Ministerului Apărării Naționale nu vor mai avea locuri separate pentru femei și pentru bărbați din anul școlar 2017–2018, după ce Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat Armata cu avertisment pentru că o astfel de practică era discriminatorie, ministerul pierzând și procesele împotriva sancțiunii.

■ **Două dintre organizațiile membre în Coaliția pentru Familie, amendate pentru panouri homofobe în București**

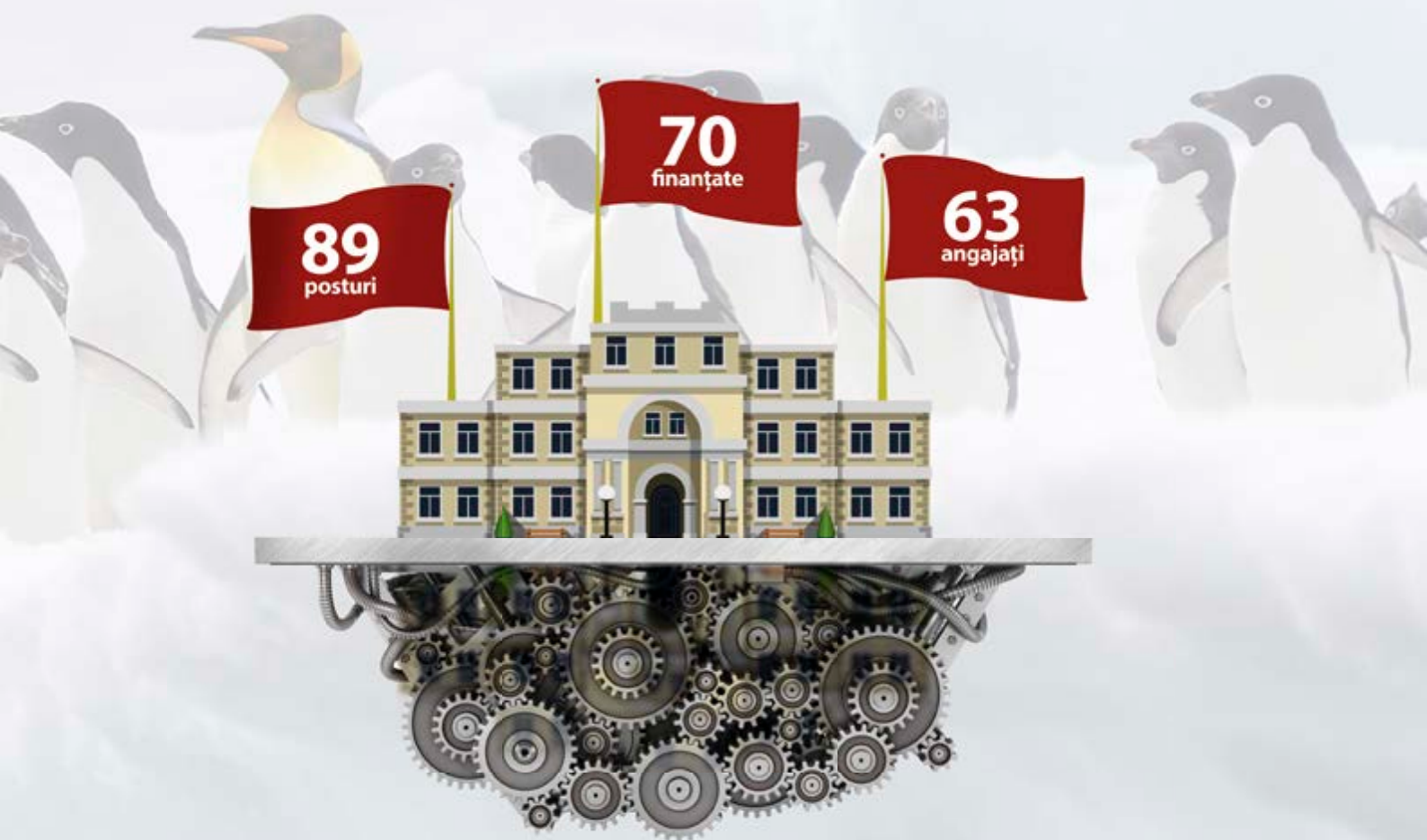
Organizațiile Pro-Vita și Alianța Familiilor din România, implicate în inițiativa pentru modificarea Constituției privind definiția familiei, au fost amendate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu câte 1.000 lei, pentru discriminare.

În 2013, ele au expus bannere cu mesajele „Ți-ai închipui fetița lesbiană? Ți-ai vedea băiețelul homosexual?”, mesaje care făceau aluzie la Liceul Bilingv „George Coșbuc”, unde se desfășura un curs opțional despre diversitate, referindu-se, printre altele, la afro-americieni și la minoritățile sexuale și unde urma să se organizeze și o paradă gay.

Decizia definitivă a fost luată de instanța supremă, după recursul făcut de cele două organizații.

Date de ordin financiar și personal

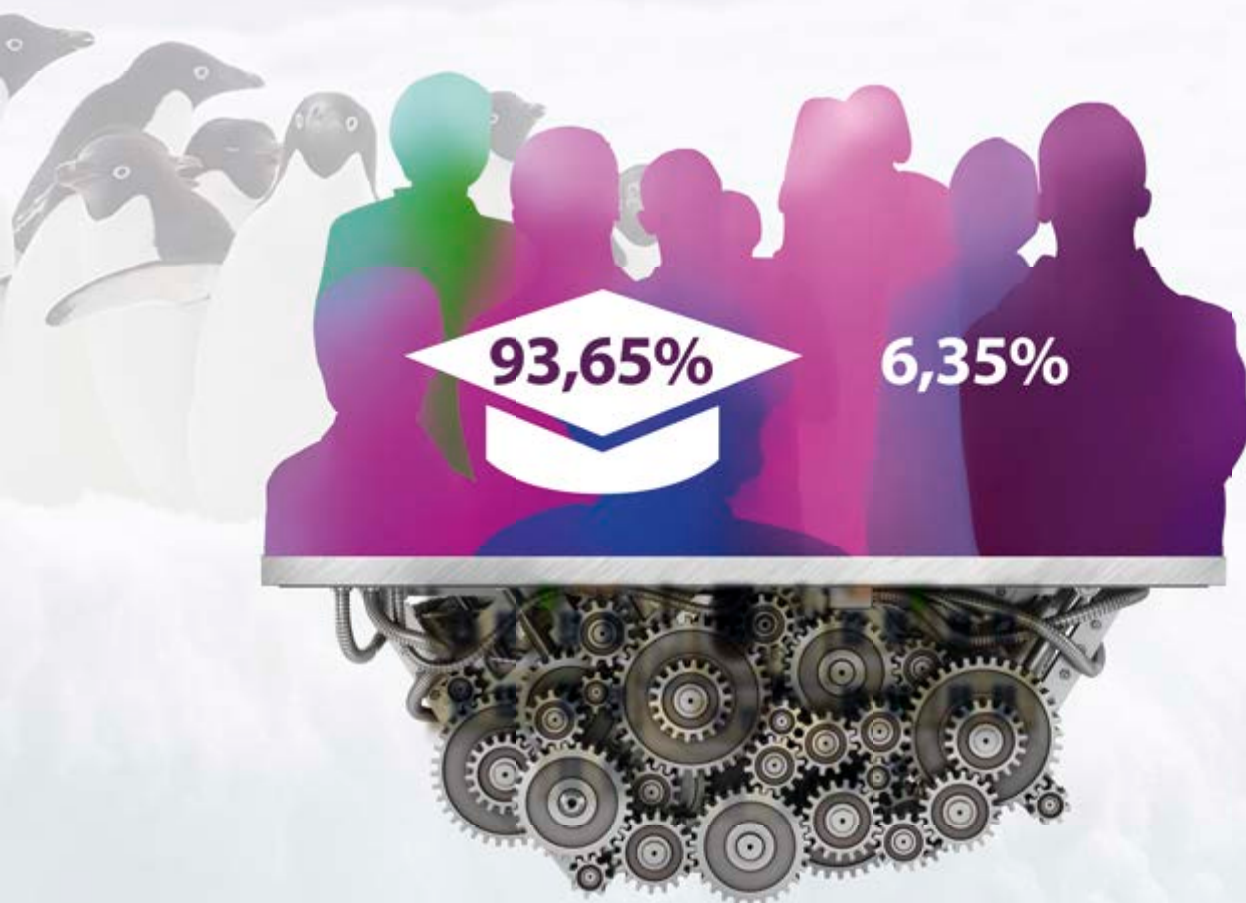
Plăți efectuate în anul 2016			
	Cod bugetar	Alocat	mii lei Utilizat
	51.01		
Cheltuieli de personal	10	4.099	3.927
Bunuri și servicii	20	972	862
Transferuri	55	10	5
Proiecte cu finanțare din fonduri externe	56	14	8
Alte cheltuieli	59	164	153
Cheltuieli de capital	71	59	58
Plăți aferente anilor precedenți	85		-14
Total		5.318	4.999
Fond extern nerambursabil	51.08		
Proiecte cu finanțare din fonduri externe	56	623	622
Total buget C.N.C.D.		5.941	5.621

Aparatul de lucru al C.N.C.D. cuprinde 89 de posturi din care în anul 2016 au fost finanțate 70 de posturi, la sfârșitul anului fiind 63 de angajați.

Media de vârstă a angajaților este de 41 de ani.

Ponderea angajaților cu studii superioare este de 93,65%, restul de 6,35% având studii medii.

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

*„Un pinguin imperial,
un pinguin Adelie și
un pinguin Fiordland
intră într-un bar...
Continuarea anul viitor
:)”*

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

Adresa: Piața Valter Mărăcineanu nr 1 – 3, sector 1, 010155 București

Email: support@cncd.org.ro | site: www.cncd.org.ro

Telefon: +4 021 312.65.78 ; +4 021 312.65.79